Quo vadis Prameny?

Analytická část | Vize území

Ateliér SALZMANN/BEČVÁŘOVÁ/POZDECH
Autorstvo:
ELEONORA HAISELOVÁ, PAVLÍNA HUDCOVÁ, BARBORA FILIPOVÁ, MÁRIA KAČALOVÁ, JAN KŘÍŽ, DEBORA RUTH JELÍNKOVÁ, MARKÉTA ŠEREMETOVÁ, KRISTÝNA KUBŮ, EVA IMRICHOVÁ, NATÁLIE MAZALOVÁ

FAKULTA
ARCHITEKTURY
ČVUT V PRAZE

ANALYTICKÁ ČÁST

Obec Prameny neboli Sangerberg ležící v srdci CHKO Slavkovský les má bohatou a smutnou historii. Po rozvoji těžby cínu, obchodu s chmelem a lázeňství čerpající z nemalého přírodního bohatství minerálních vod v okolí obce, je stejně jako mnohá sudetská města v minulém století postihlo takřka úplné vysídlení původních obyvatel, které nezvratně přetrhlo poutu skrajinou. Tato propast se dále prohlubovala a velké zadlužení a politické manévry posledních let způsobily rozkol komunity, z města zbylo pouze torzo jeho bývalé IDENTITY.

Náš projekt ve spolupráci s ateliérem Redčekov-Danda spočívá ve vytvoření vize pro celý katastr, nalezení rovnováhy mezi možným rozvojem sídla a zachování přírodního bohatství, obzvláště hodnotné říční krajiny, a prostupnosti.

Prameny, jak název napovídá, vycházejí svou podstatou z přírodního bohatství prostředí, je tedy naším cílem a povinností, aby toto bohatství zůstalo zachováno, a napomáhalo dál kráse, funkčnosti a OBYTNOSTI KRAJINY.

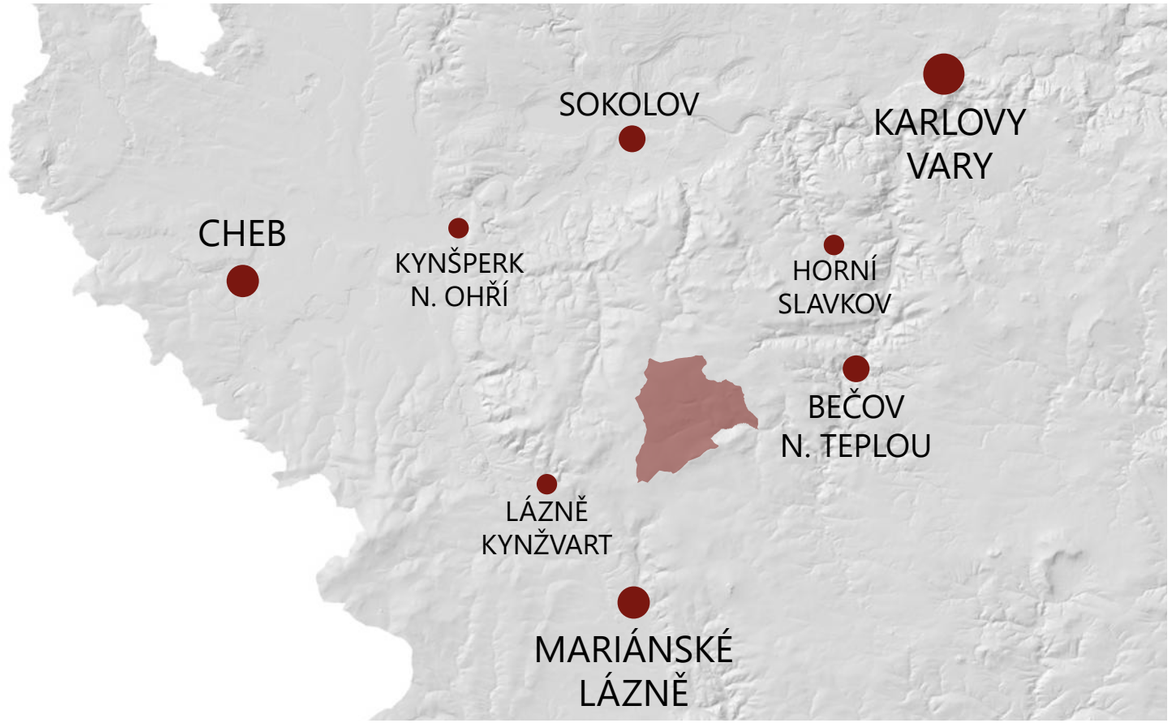
Lokalizace k. ú Prameny

Kraj: Karlovarský
Okres: Cheb
ORP: Mariánské Lázně

Počet obyvatel: 127 (2023)
Rozloha: 24,61 km²

Lokalizace v rámci ČR

Lokalizace v rámci Karlovarského kraje

Širší vztahy

Legenda

- Hranice k.ú. Prameny
- Železnice
- Dlouhá Stoka
- Významné okolní obce

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA

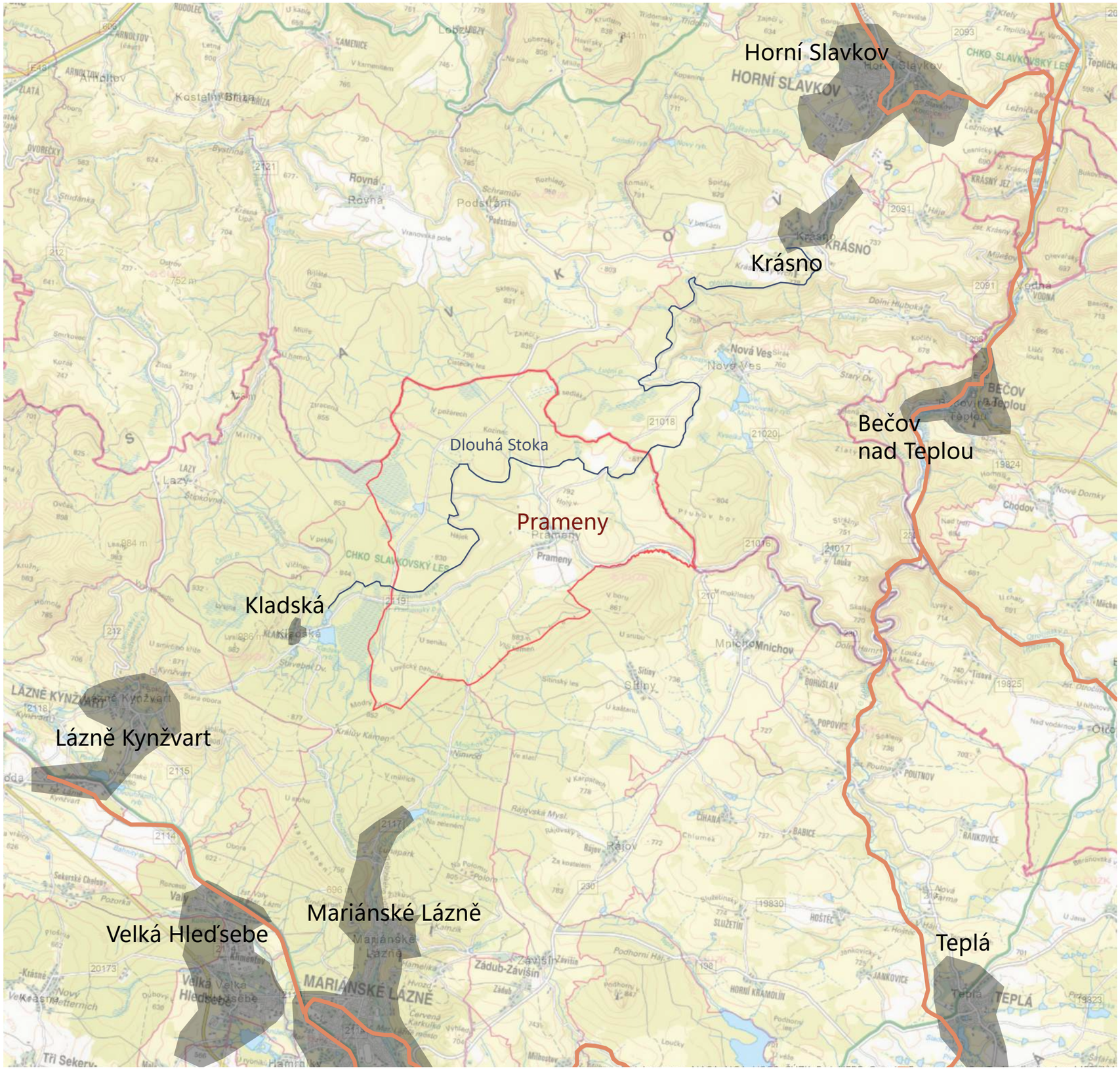
Kraj: Karlovarský
Okres: Cheb
ORP: Mariánské Lázně

Počet obyvatel: 127 (2023)
Rozloha: 24,61 km²

Kladská
vazba na bývalé lázně Prameny

Dlouhá Stoka
umělý vodní kanál z Kladského rybníka do Krásna

S
0 3,5 7 km

Geomorfologie

Legenda

Hranice k.ú. Prameny

Vrcholy

podklad: DMR 5G
zdroj: https://gis-aopkcr.opendata.arcgis.com/

Geomorfologická jednotka:

Soustava: Krušnohorská
Podsoustava: Karlovarská vrchovina

Okrsky:

Krásenská vrchovina
Mariánsko-lázeňská vrchovina
Mnichovská vrchovina

S

0 0,5 1 1,5 2 km

U Louky
846 m n. m.

U Tří Křížů
817 m n. m.

Holý vrch
792 m n. m.

Holý vrch
783 m n. m.

V Boru
860 m n. m.

Vlčí kámen
883 m n. m.

Geologie

Legenda

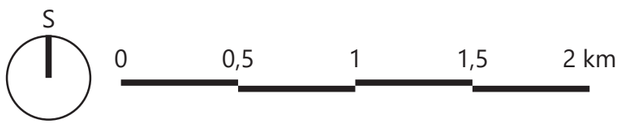
- nivní sediment
- slatina, rašelina
- písčito-hlinitý sediment
- granit až granodiorit
- greisen
- amfibolit
- břidlice
- serpentinit (hadec)
- ortorula

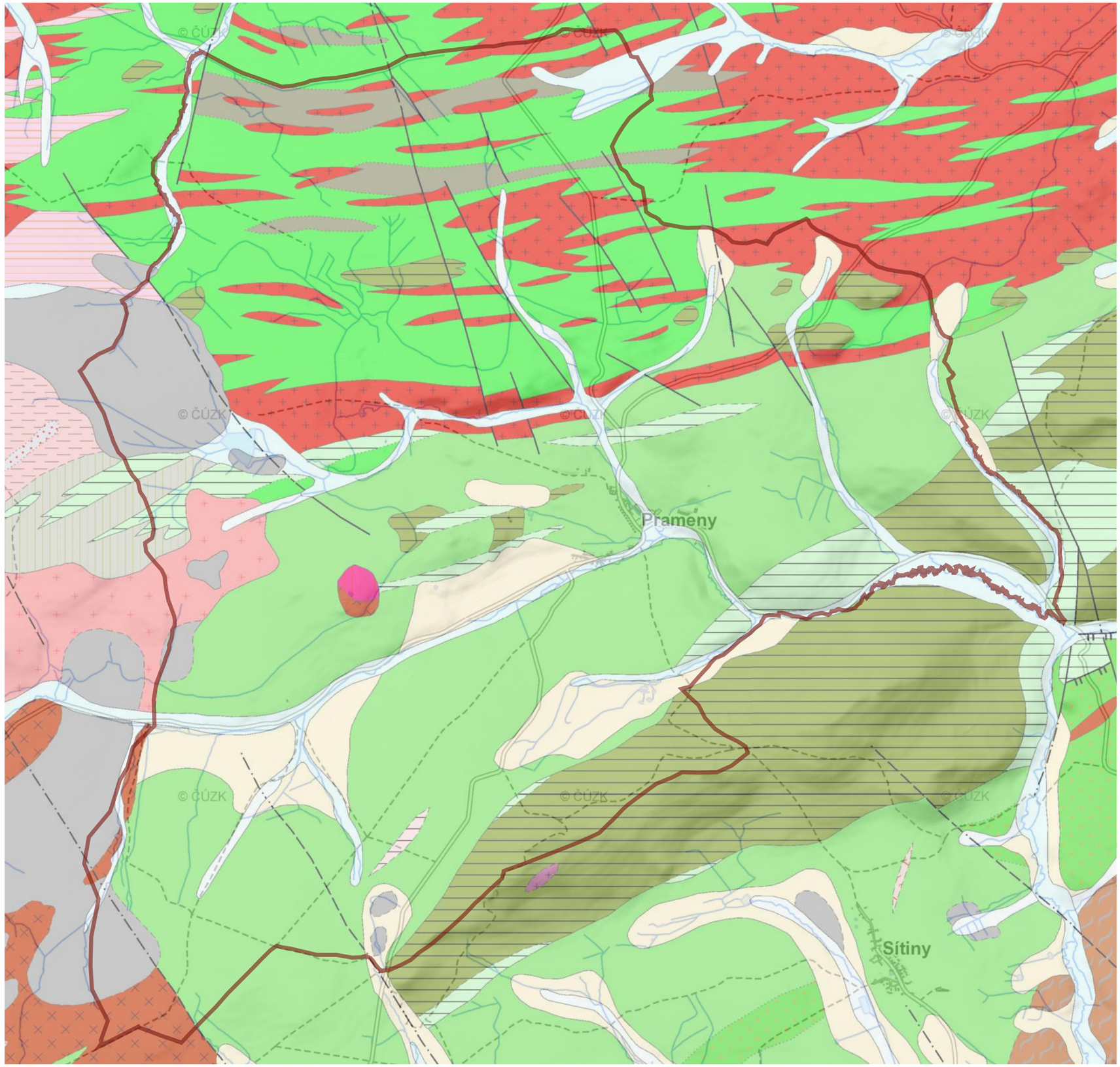
Území dominuje mírně bazický amfibolit, na severu se prolíná s tělesem kyselé žuly až granodioritem.

Významný je masiv serpentinitu (největší v ČR) tvořící Vlčí vrch a několik samostaných skalních výchozů severně od obce, např. NPP Křížky. Hornina tvoří kyselý podklad pro specifická společenstva (vřesovcové bory) i některé české endemity (rožec kuřičkolistý).

Nivní sedimenty vymezují říční nivy v okolí potůčků, na severu území naznačují jejich původní trasu před výstavbou Dlouhé stoky.

zdroj: https://mapy.geology.cz/

Těžební činnost

Legenda

- poddolované území
- rýžoviště cínu
- těžební odpad (navážky, haldy)
- lom
- šachta - polymetalické rudy
- šachta - cín
- šachta - uran

Historie obce je úzce spojena s těžbou, v pozdním středověku se zde těžilo stříbro a cín, po třicetileté válce hornictví skoro vymizelo. Další rozvoj nastal až v 19. století, kdy se zde těžila železná ruda, stříbro a kobalt.

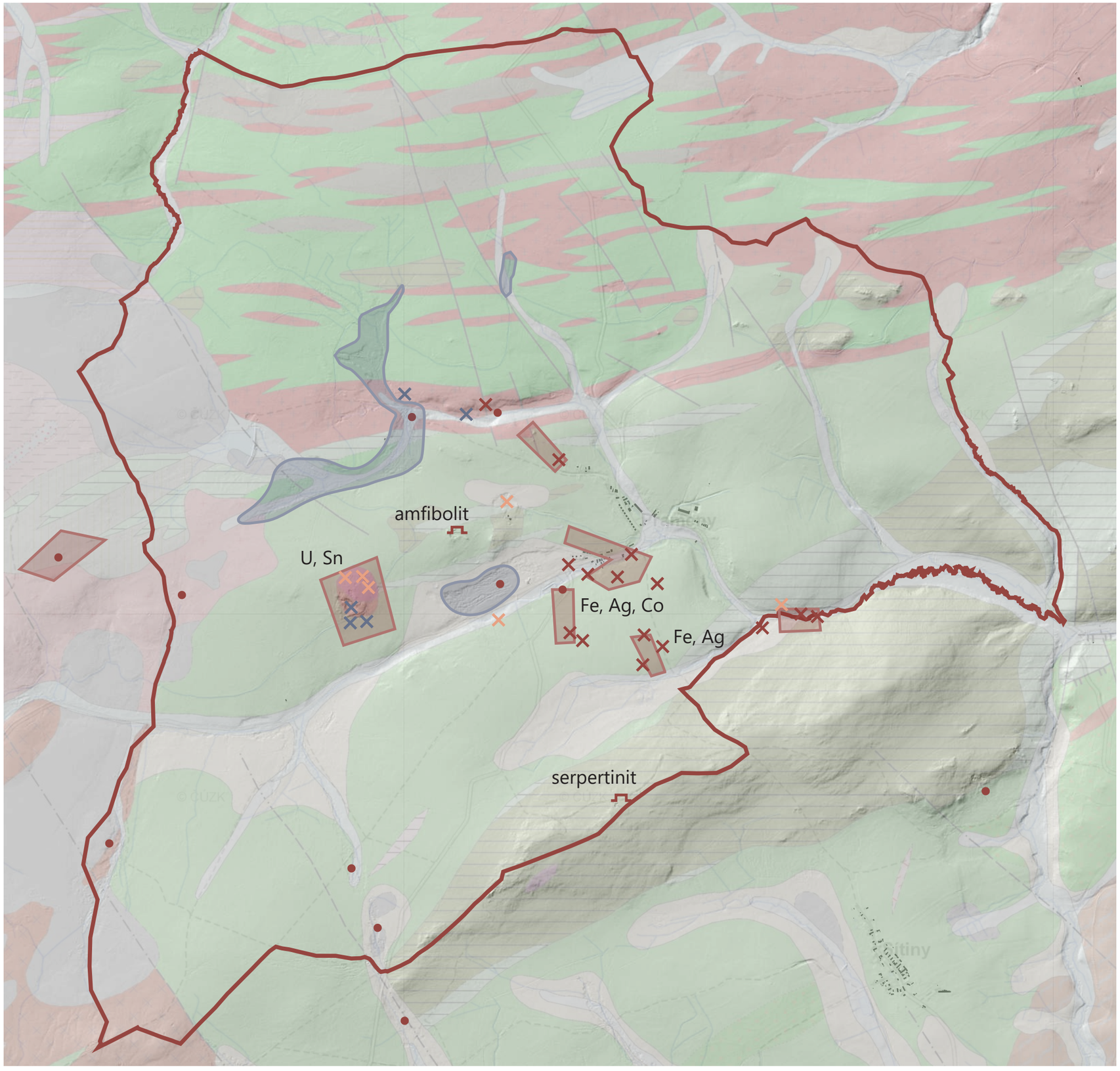
Po zřízení vojenského prostoru zde byla objevena ložiska uranu, nálezy byly také jedny z důvodů, proč byl prostor zrušen. Průzkumné šachty se nacházely na mnoha místech v okolí obce, nejvíce západně u Dlouhé stoky na bývalém nalezišti cínu.

V okolí bývalých lázní lze nalézt sejpy - zvlněný terén plný malých kopečků, který zůstal jako vzpomínka na rýžování cínu. Podobně zvlněný terén a místní název „Rýžoviště" napovídá také o historii oblasti kolem potoka severozápadně od sídla, nedaleko Dlouhé stoky.

V okolí se také nacházelo několik lomů. V lesích nedaleko kaple Panny Marie se jednalo o amfibolit, na Vlčím vrchu se pak těžil serpertinit - používám byl v bižuterii, zvláštní kresbu s bílými žilkami získával díky azbestu.

zdroj: https://mapy.geology.cz/

Půdní typy

Legenda

- KP - kryptopodzol
- KA - kambizem dystrická
- RN - ranker
- OR - organozem
- FL - fluvizem
- GL - glej
- PG - pseudoglej
- LI - litozem
- SG - stagnoglej

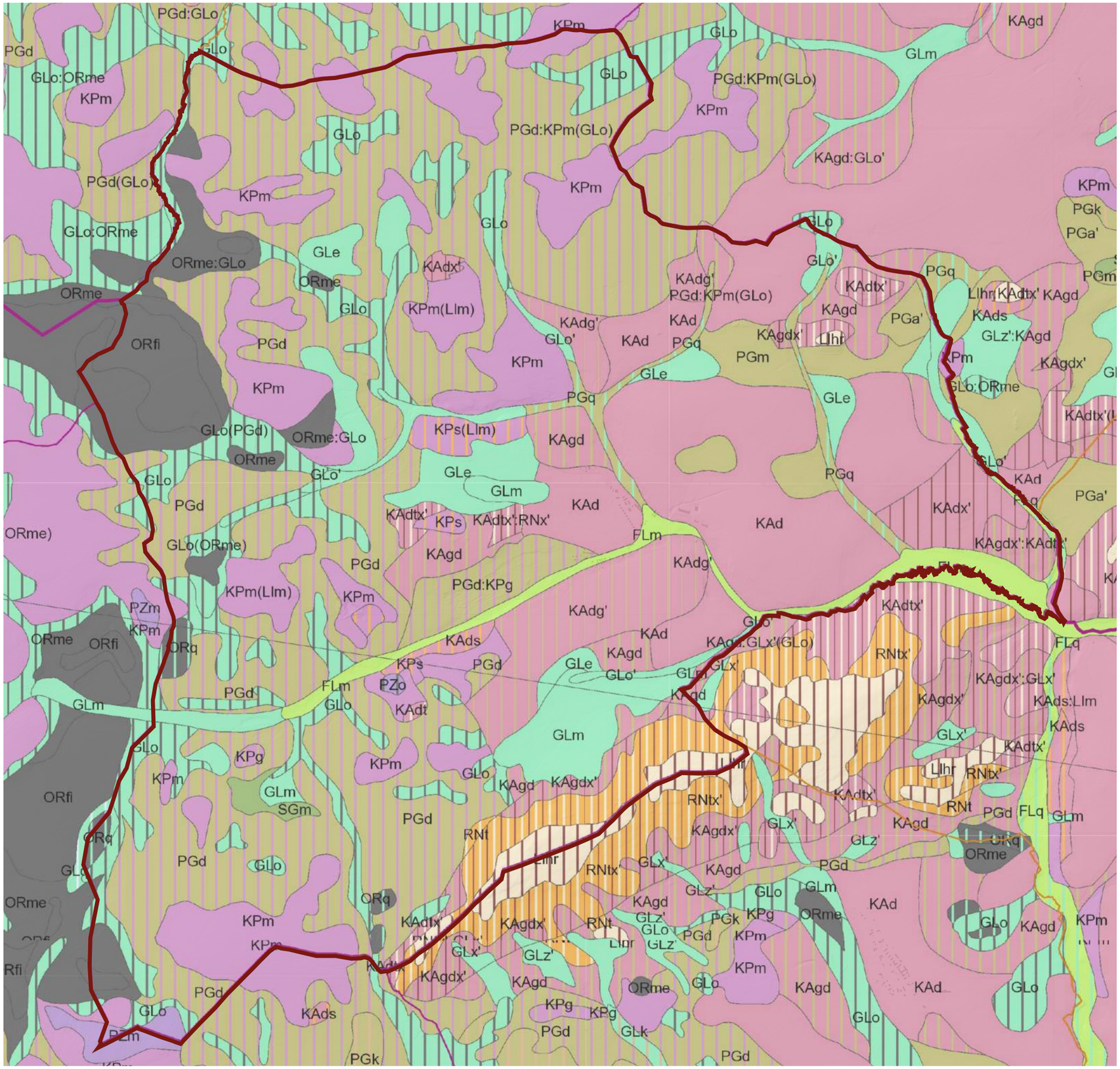
Půdní typy zajímového území jsou primárně ovlivněny geologickým podložím, místním klimatem a vodním režimem s velkým množství pramenišť a rašelinišť. Na nezalesněném území převládá kyselá kambizem s větším obsahe hliníku, v okolí potoků lze najít fluvizem pomáhající vymezit říční nivu a gleje, silně zamokřené jílovité půdy s vysokou hladinou podzemní vody v okolí mokřadů a pramenišť.

V zalesněné části území, SZ a JZ, převládá pseudoglej, půda povrchově zamokřená, s ostrůvky kyselého kryptopodzolu a rašelinou půdou organozemí.

Na jihu území, na svazích vrchu Vlčku, se nachazí i rankery a litozemě, půdy spíše mladé, mělké a silně skeletovité.

zdroj: https://mapy.geology.cz/

PGd:GLo
PGd
GLo
GLo:ORme
KPm
PGd(GLo)
GLo:ORme
ORme:GLo
ORme
ORfi
PGd
KPm
GLo(PGd)
ORme:GLo
ORme
GLo
GLo'
PGd
GLe
KAdx'
KPm(Llm)
GLo
KPm
KPs(Llm)
KAgd
GLe
GLm
KAd
KAdtx'
KPs
KAdtx':RNx'
KAgd
PGd:KPg
KPm(Llm)
KPm
KAdg'
KAds
KPs
PGd
PZo
KAdt
FLm
GLm
KPg
KPm
GLm
SGm
PGd
RNt
PGd
GLo
KAgd
KAgdx'
RNtx'
GLx'
KAgd
GLz'
PGd
GLo
GLm
KAd
ORme
KPg
PGk
KPm
GLo
KAgd
KPm
GLz'
GLx'
KAgd
KPm
KAgdx'
KAgd
KPg
KPg
PGd
GLk
KAds
GLo
PGk
PGd
KAgd
KAd
GLo
KAgd:GLo'
PGd:KPm(GLo)
KPm
GLo
GLm
KAgd
PGk
PGa'
PGm
KAdtx'
KAgd
PGa'
KAds
GLz':KAgd
KAgdx'
GLo:ORme
KAdtx'(
GLo'
KAd
PGa'
KAdx'
KAgdx':KAdt
FLq
KAgdx':GLx'
KAgdx'
KAds:Llm
KAds
GLx'
KAdtx'
Llhr
RNtx'
RNt
PGd
FLq
GLm
KAgd
ORq
ORme
KAd
GLo
KAgd
KPm
KAgd:GLx'(GLo)
RNtx'
KAdtx'
KAdg'
PGd:KPm(GLo)
KAdtx'
KAgdx'
KAd
KAgd
KAdg'
FLm
KAd
KAgd
KAgdx'
PGq
GLe
KPm
PGm
GLe
PGq
KAgdx'
Llhr
PGq
GLe
GLo'
KAd
KAdg'
PGd:KPm(GLo)
KAgd
PGa'
KAdx'
KAdtx'
KAgd
PGa'
KAds
GLz':KAgd
KAgdx'
KPm

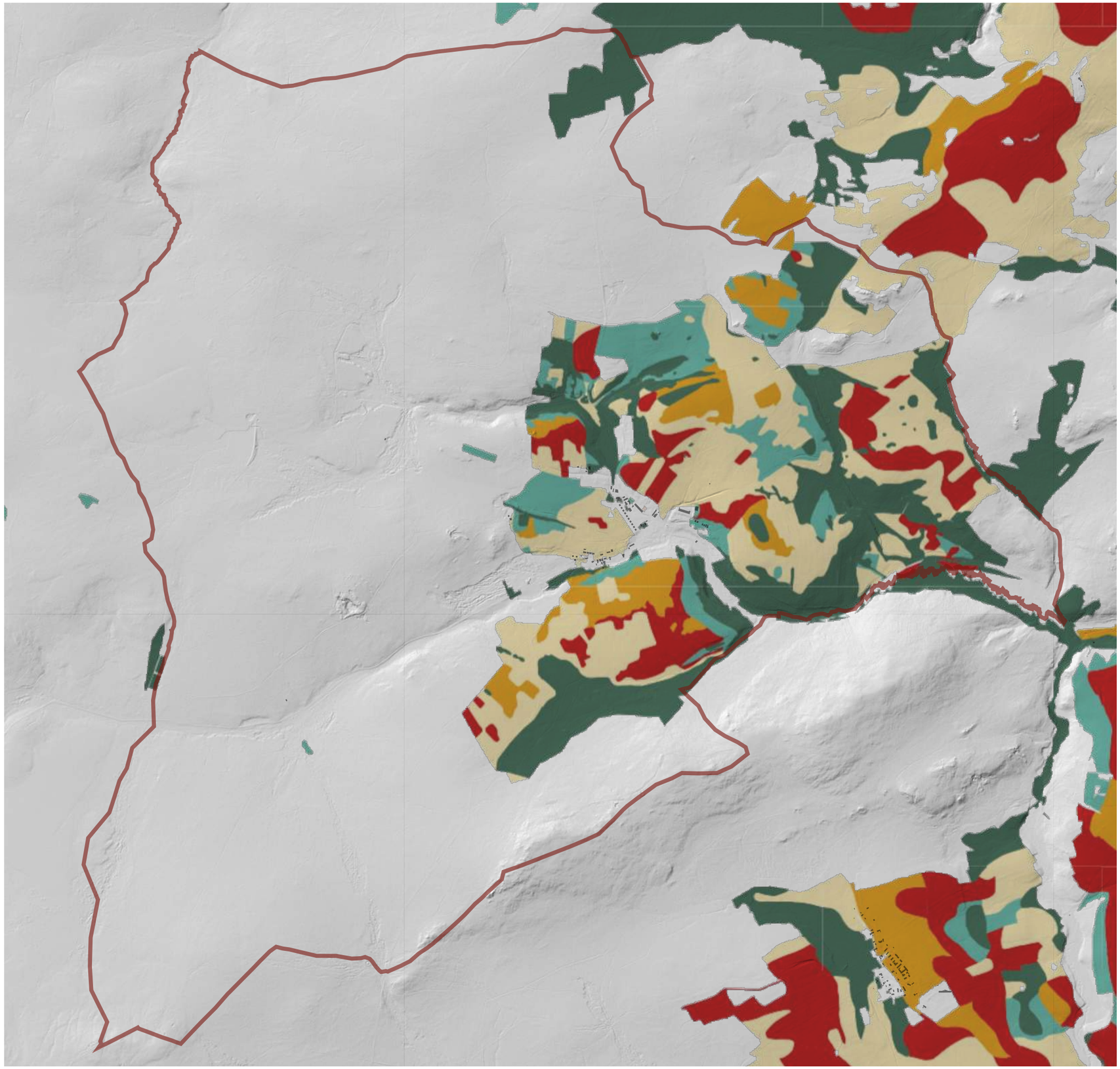
Bonita ZPF

Legenda

- I. třída - produkčně nejcennější
- II. třída - nadprůměrně produkční
- III. třída - průměrně produkční
- IV. třída - podprůměrně produkční
- V. třída - velmi málo produkční

Dle kódu BPEJ hodnotící zemědělskou produkčnost půd se v území nachází všech pět tříd ochrany, I. a II. třída, tedy ty produkčně nejcenější, tvoří spíše menšinu, v současné době jsou zatravněné a nejsou využívány jako orná půda.

Nejvíce zastoupena je III. a V. třída, která se nachází hlavně v blízkosti vodních toků, jedná se o trvale zamokřenou půdu s nízkou rychlostí infiltrace. Mají velký význam jak pro fungování vodního režimu v krajině, tak jako významný biotop pro ohrožené druhy.

zdroj: https://mapy.vumop.cz/

Klima

Území se z větší části nachází v chladné klimatické oblasti CH7. Průměrná červencová teplota se pohybuje okolo 16 °C, v lednu okolo -3 °C. Průměrný roční úhrn srážek se pohybuje mezi 800-900 mm.

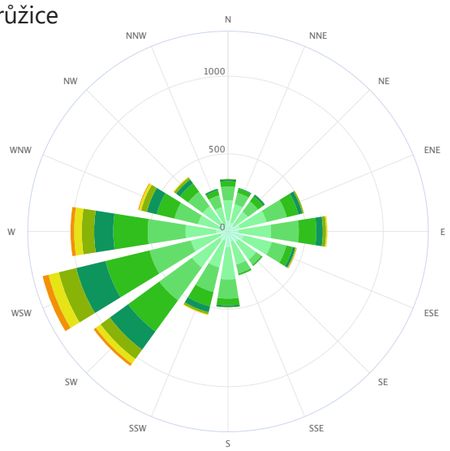
Na jihovýchodě území zasahuje také do mírně teplé oblasti MT3, kde se průměrné teploty pohybují o 2-3 °C výše a srážky mezi 600-750 mm.

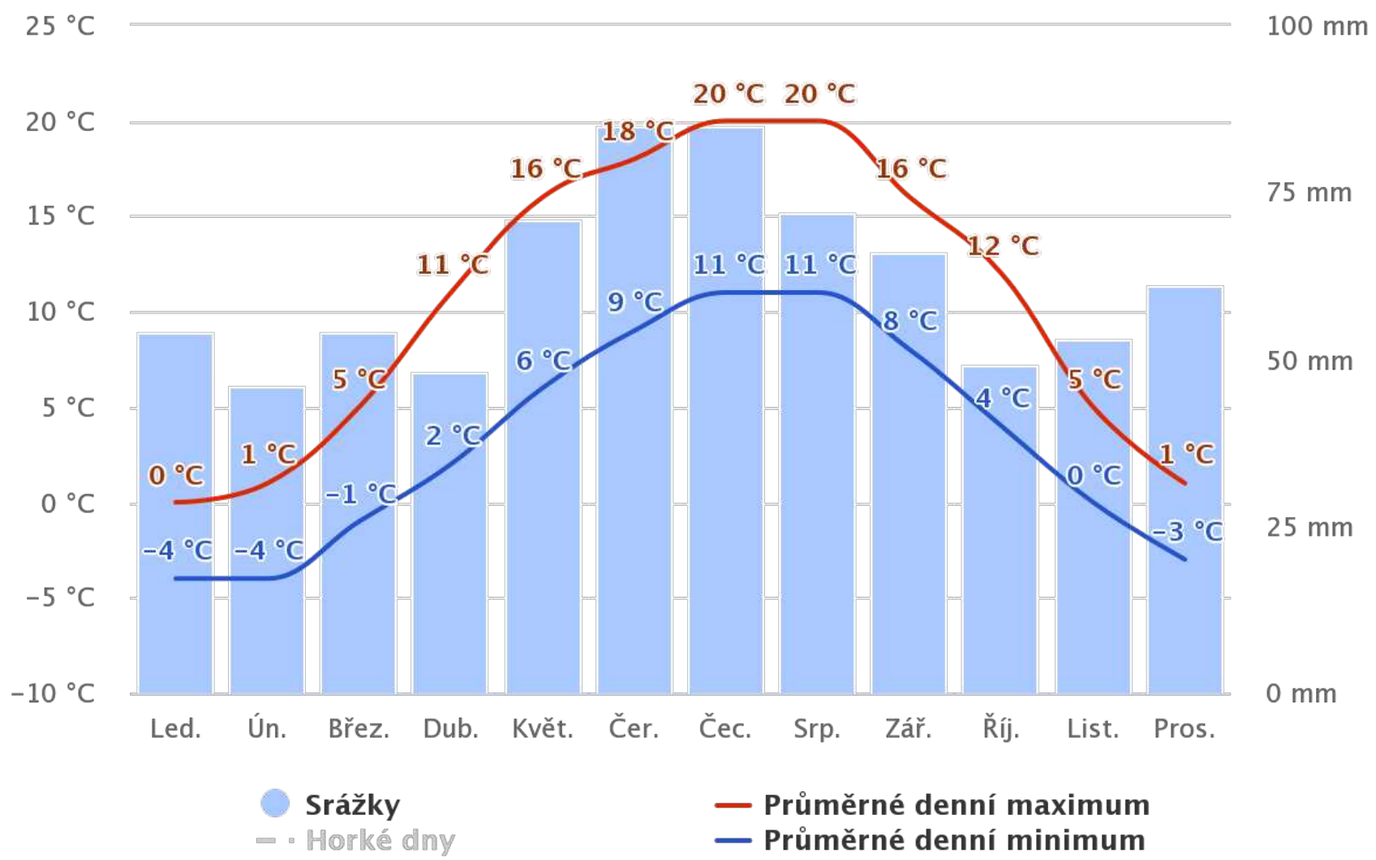
Můžeme zde mluvit o mrazové kotlině, kdy studený vzduch vlivem reliéfu území klesá do údolí, může zkondenzovat a vytvářet mlhu a nízkou oblačnost.

Převládá zde silný jihozápadní vítr.

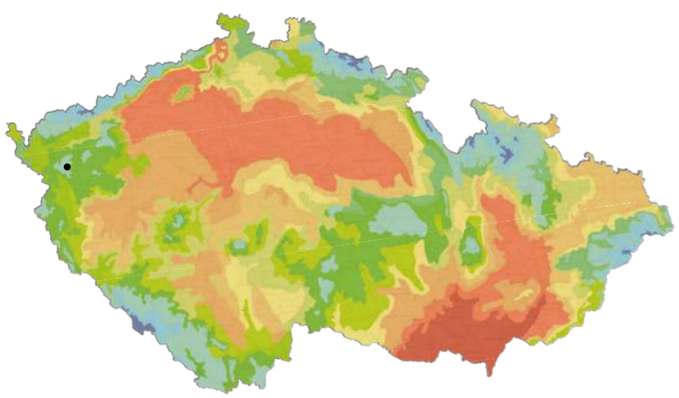
zdroj: https://www.chmi.cz/
https://www.meteoblue.com/

Větrná růžice

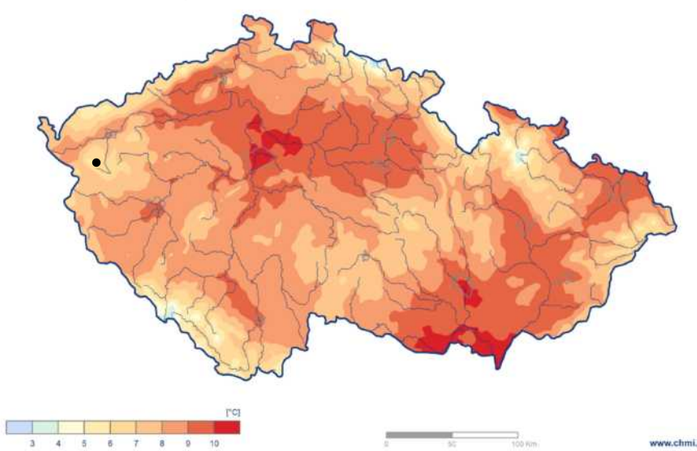

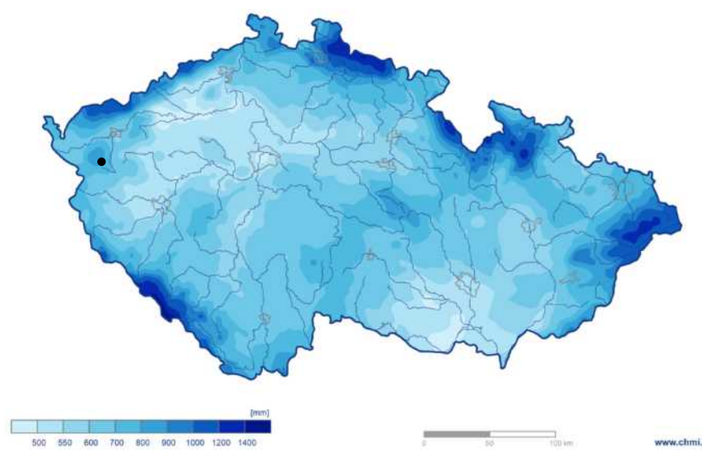
Klimatické zóny

Průměrná roční teplota vzduchu

Průměrný úhrn srážek

Klima

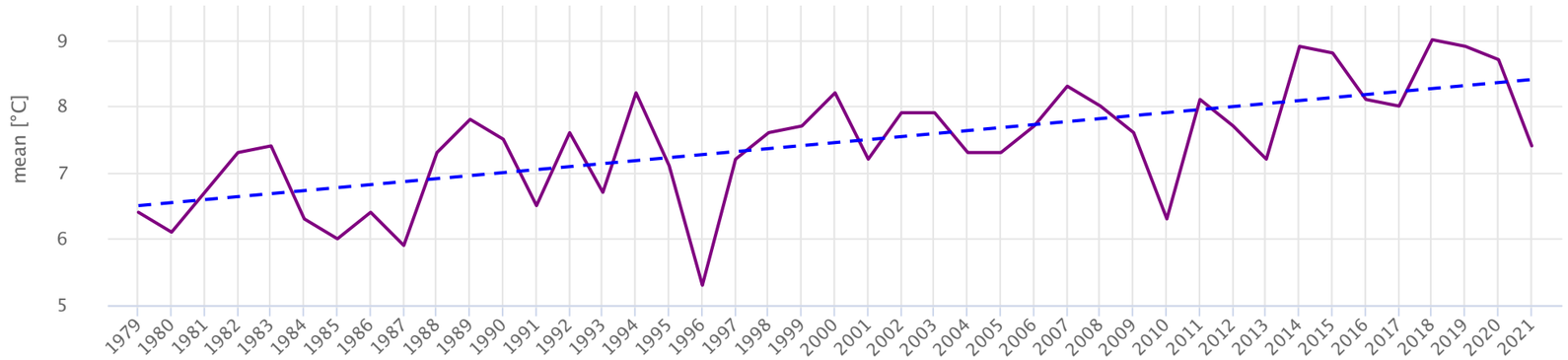
Srovnání průměrných teplot za posledních cca 40 let lze pozorovat trend zvyšování teploty, v Pramenech dle údaje serveru meteoblue se jedná o změna z 6,4 °C až na 8,5 °C. Změna nastává také v průměrném ročním úrnu srážek, kdy trend naopak klesá, z 770 na cca 730 mm.

V porovnání reálých teplot z posledních 12 měsíců s podnebím lze pozorovat, že reálné teploty jsou většinou i vyšší než předpokládaný klimatický průměr, poslední 2 měsíce až o skoro 4 °C.

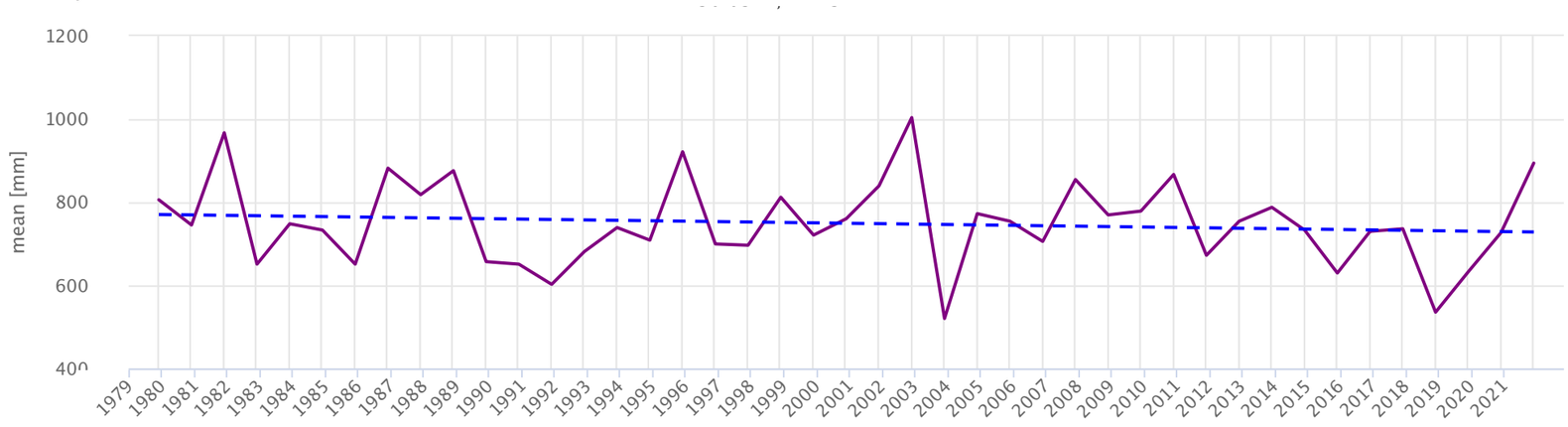
Ovzduší v okolí Pramenů a celém Slavkovském lese je velice kvalitní, index kvality se běžně pohybuje okolo 20, tj. je vhodný pro většinu osob i pro dlouhodobější venkovní aktivity. Stojí za tím především vyšší nadmořská výška, velký podíl zalesnění a absence velkých lokálních zdrojů znečištění v regionu. Je zde velký potenciál obnovy lázeňství včetně vzdušných a slunečných lázní.

zdroj: https://www.chmi.cz/
https://www.meteoblue.com/

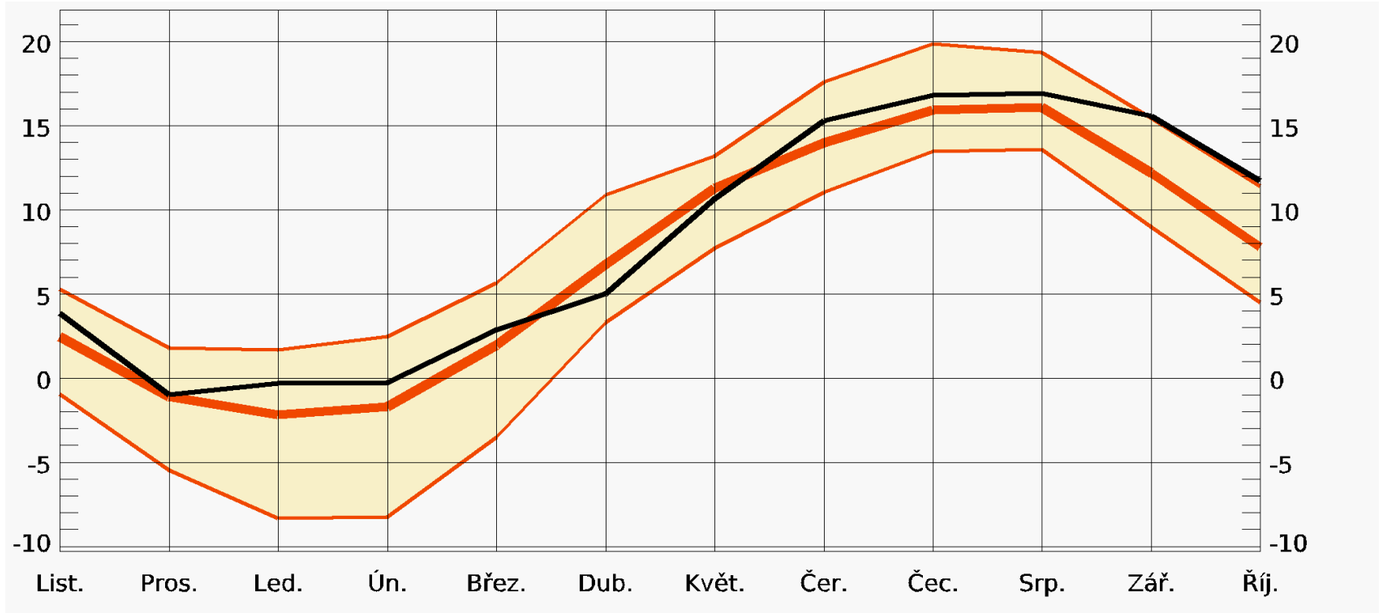
Průměrná roční teplota (1979-2021)

Průměrný roční úhrn srážek (1979-2021)

Srovnání podnebí a reality posledních 12 měsíců - průměrná měsíční teplota

Vodstvo v Pramenech

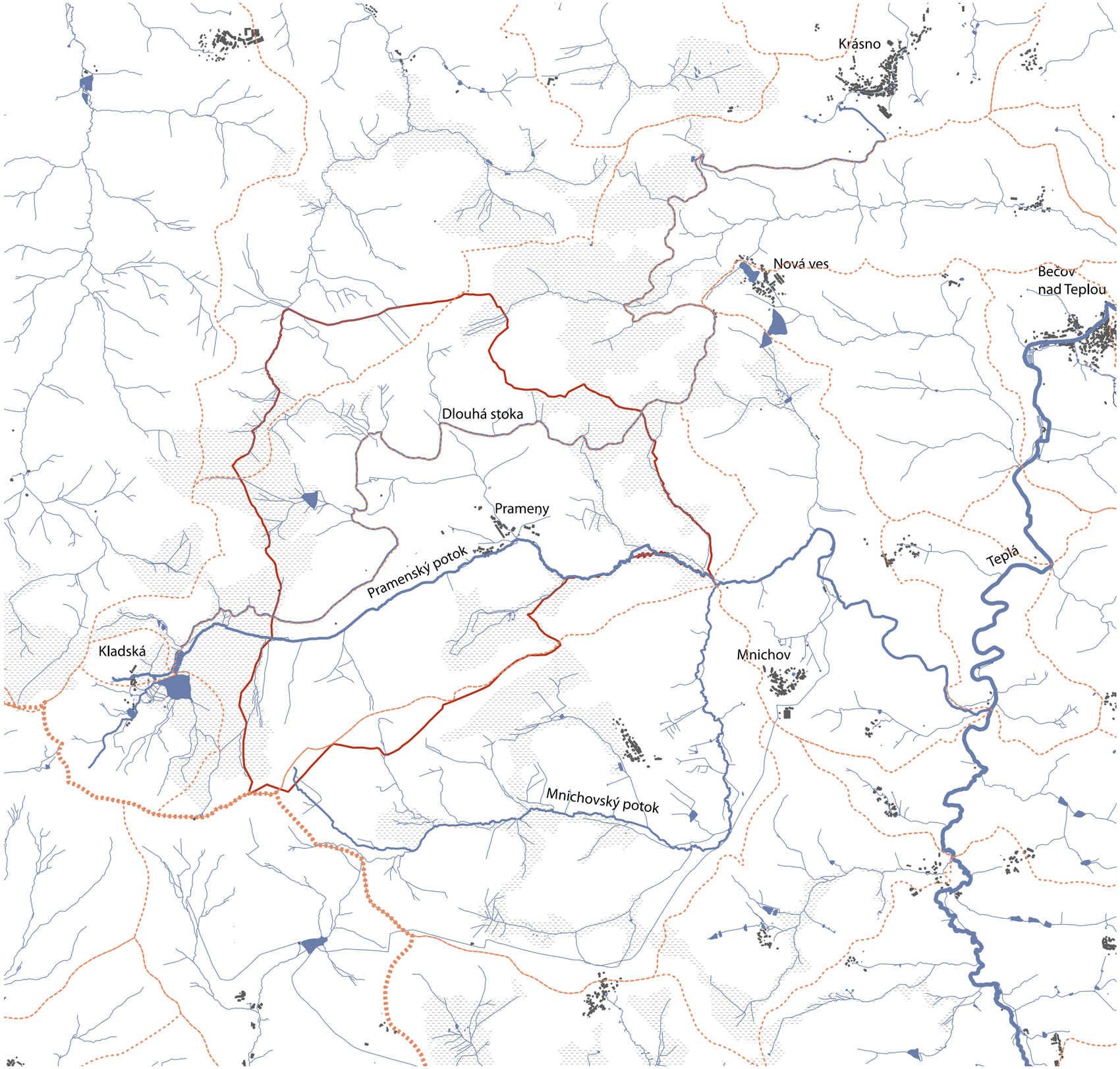
Krajina Pramenů je výrazně ovlivněna a tvarována vodou. Nejvýraznějším tokem v oblasti je Pramenský potok, který teče z Kladské a vlévá se do Teplé. Tento tok výrazně ovlivňuje krajinu ve svém okolí, kde vzniká hodnotná říční niva.

Druhým výrazným tokem je Dlouhá stoka, která je zajímavá zejména z kulturního hlediska.

K území také neoddělitelně patří i mokřady, které obklopují katastrální území ze všech stran a díky nim se zde nachází mnoho přírodních rezervací.

Legenda

- hranice katastrální oblasti
- vodní tok
- vodní plocha
- mokřad
- hranice povodí IV řádu
- hranice povodí Ohře

Zdroje:
ČÚZK. Geoprohlížeč. Vodstvo. Online. Dostupné z: https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/?atom=zabaged [citováno 18.10.2023]

Agentura ochrany přírody a krajiny. Mokřady. Online. Dostupné z: https://mokrady.ochranaprirody.cz/mapa/ [citováno 18.10.2023]; ČÚZK. Geoprohlížeč. Vodstvo. Online. Dostupné z: https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/?atom=zabaged [citováno 18.10.2023]

Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, Hydrologické členění – povodí IV řádu. Online. Praha, 2023.Dostupné z: https://www.dibavod.cz/27/struktura-dibavod.html [citováno 20.10.2023]

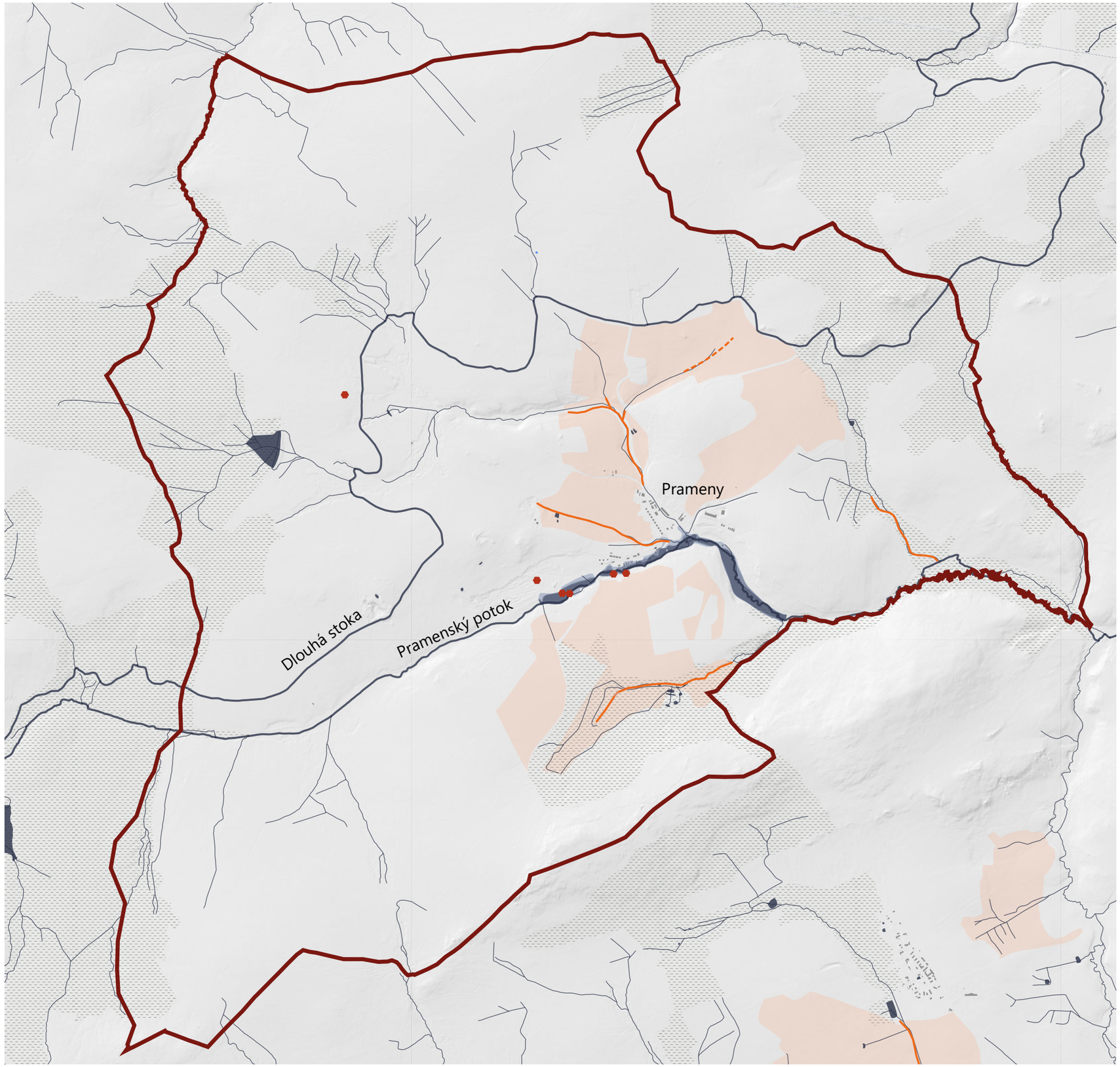
S

0 1 2 4 6 km

Vodní režim v krajině

Legenda

- hranice katastrálního území
- vodní tok
- vodní plocha
- mokřad
- meliorace - úprava toku
- meliorace - úprava toku potrubím
- odvodněné plochy
- záplavové území Q 5
- záplavové území Q 20
- záplavové území Q 100
- prameny

Zdroje:

Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, Záplavová území. Online. Praha, 2023.Dostupné z: http://heis.vuv.cz/isvs/zapluz [citováno18.10.2023]

Ministerstvo zemědělství. Data meliorací. Online. Praha. Dostupné z: https://eagri.cz/public/portal/mze/farmar/LPIS/data-melioraci [citováno 18.10.2023]

Agentura ochrany přírody a krajiny. Mokřady. Online. Dostupné z: https://mokrady.ochranaprirody.cz/mapa/ [citováno 18.10.2023]; ČÚZK. Geoprohlížeč. Vodstvo. Online. Dostupné z: https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/?atom=-zabaged [citováno 18.10.2023]

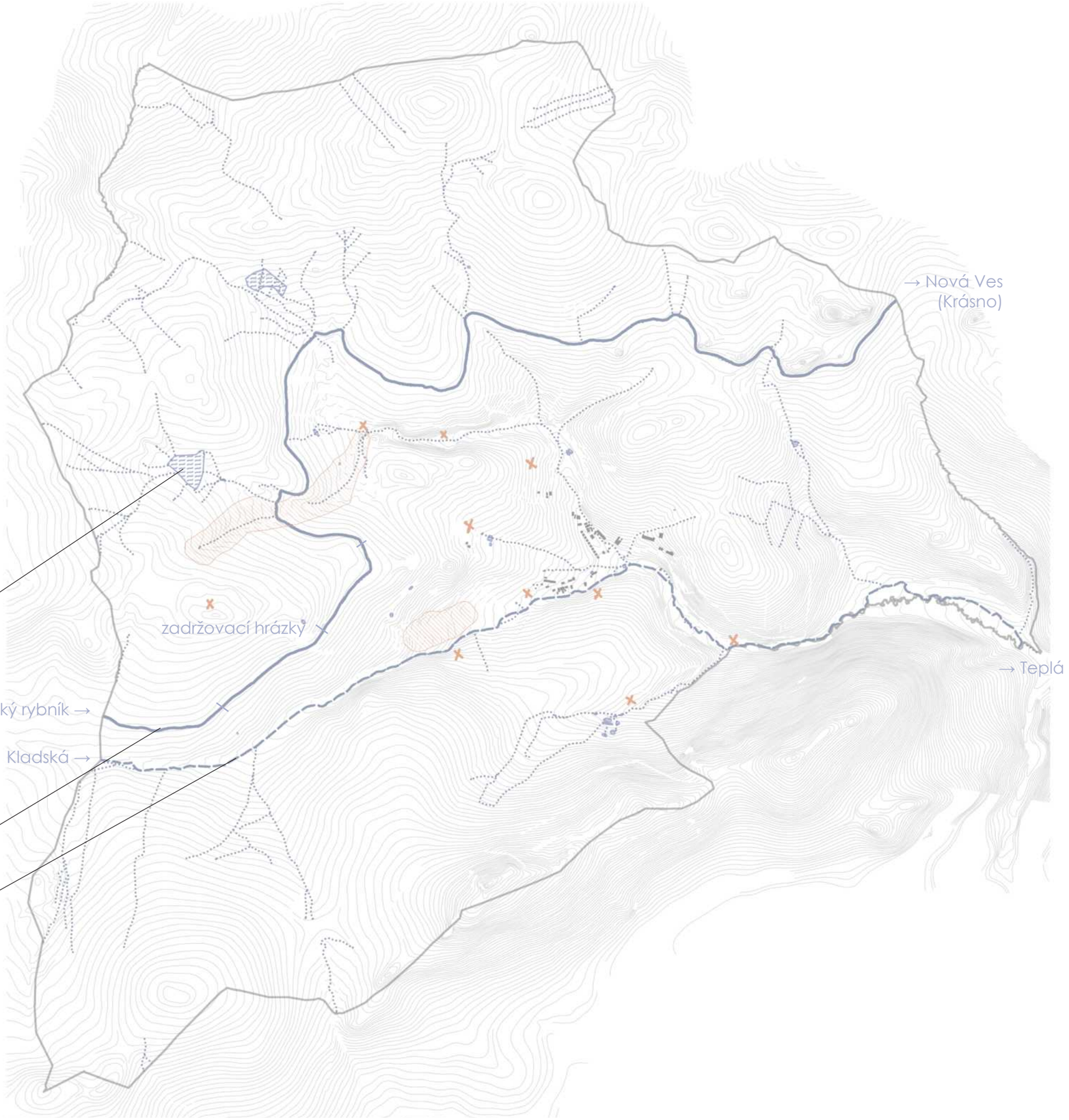
S

0 0,5 1 1,5 2 km

Vývoj a využití vody v krajině člověkem

Legenda

- Hranice k.ú. Prameny
- Dlouhá stoka 1531 - 1536
- Prameniště a přítoky
- Pramenský potok (cín 1454)
- Stávající zástavba
- Vodní plochy
- Rýžoviště
- Šachty

Stopy člověka na Dlouhé stoce

14 stavidel

52 mlýnů na rudu

35 mostů

technická památka, od roku 2014 jako národní kulturní památka
24,2 km
spád 0,35 m na 100 m
Národní přírodní památky Upolínová louka a Křížky
pohon čerpacích zařízení, drtících stoup a rudných mlýnů
posílit vodou z rašelinišť a horských říček z náhorních bažin a rašelinišť
retenční nádrže jako rezervoáry vody pro nepříznivá roční období (letní a zimní) založením rybníků zvaných Mückenberský, Nový a Ebmet

Voda a její hodnoty v krajině

Legenda

- Hranice k.ú. Prameny
- Hranice přírodní rezervace
- Prameniště a přítoky
- Stávající zástavba
- Vodní plochy
- Kladské rašeliny (5)

Mokřady jako příležitost

- Borovice blatka (endemit)
- zadržení vody
- zlepšení vodního režimu
- mofety/minerální vody
- endemit (masožravky - dusík a fosfor)
- nejcennější slatinná společenstva

Mokřady jako bariéra

- snížená prostupnost krajiny
- poničení společenstev sešlapáním
- devastace vysokou zvěří
- nepřítomnost člověka - více zvěře
- 50. léta vystřílení trhavinou - odvodnění

S

0 0,5 1 1,5 2 km

Mokřady pod Vlčkem

PRAMENNÉ DEPRESE

hladina vody stagnující při povrchu půdy

SLATINIŠTĚ

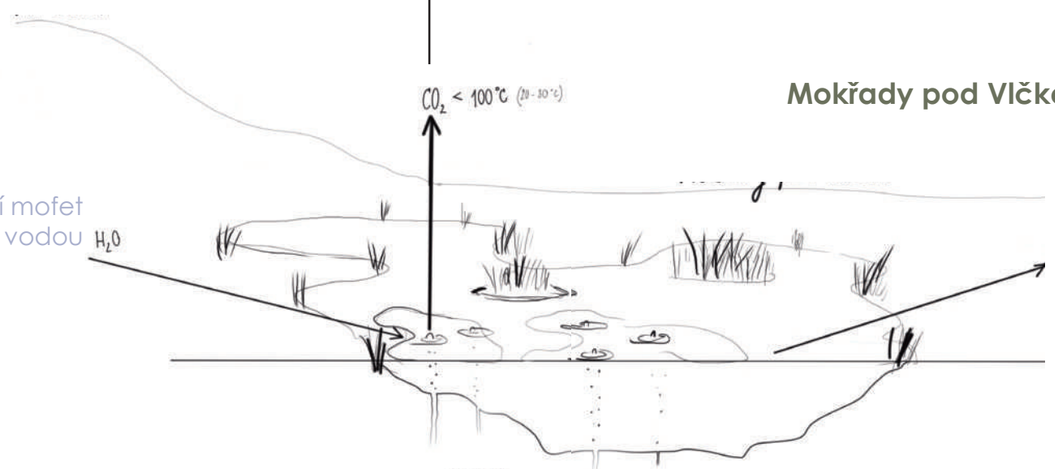
geolog. podklad - amfibolity a hadcové sutě z Vlčku
sycení podzemními vodami bohatými na živiny

FLARKY

dříve sádky na pstruhy (zač. 20. st.) pro výletní restauraci Wolfstein

Vlček

výron suchého ox. uh. postvulkanickou činností

Mokřady pod Vlčkem

zaplavení mofet studenou vodou

kyselka/minerálka

kyselá kambizem
humusové podzoly

MOFETY

Nakládání s vodou

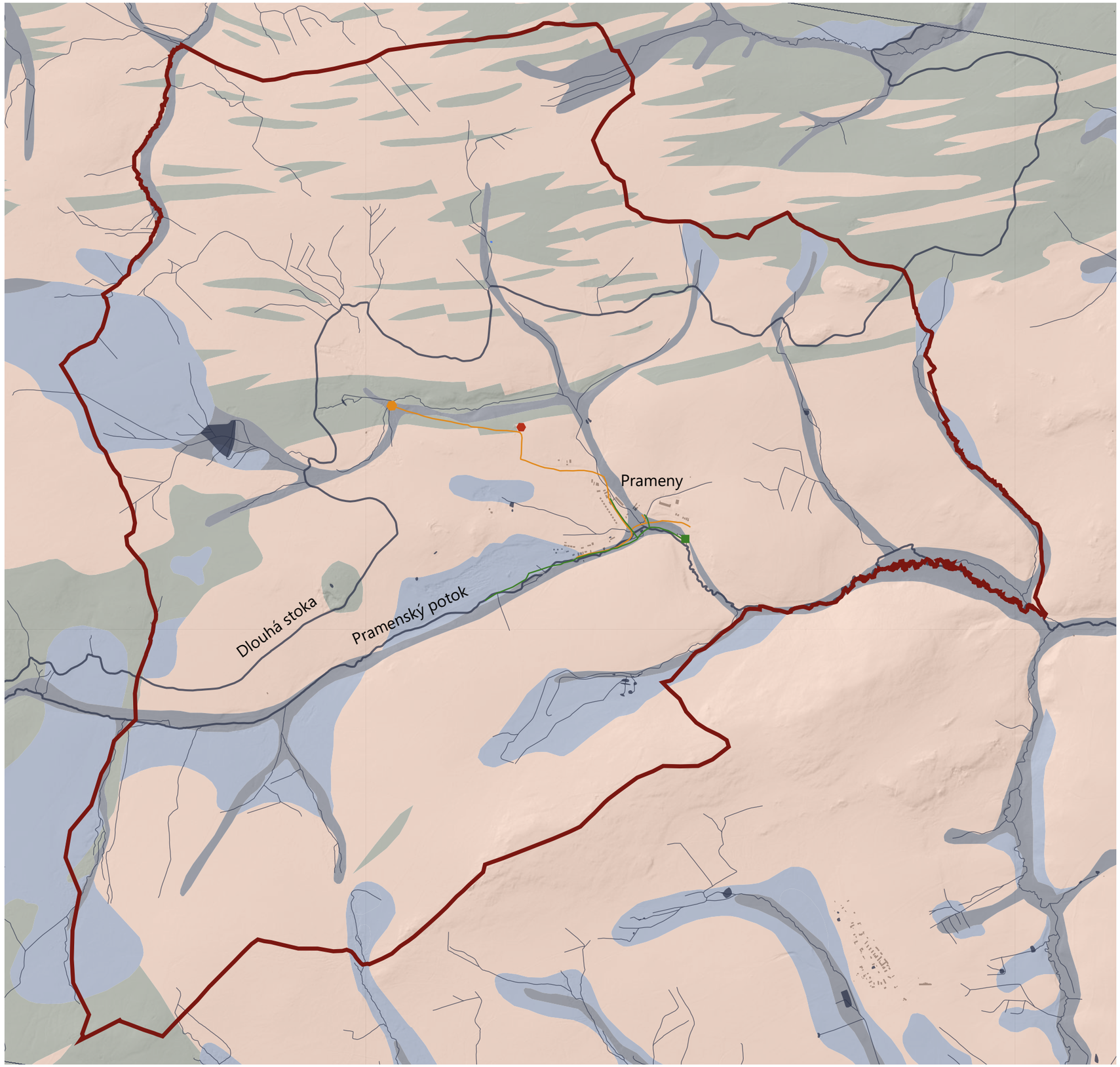
Legenda

- hranice katastrální oblasti
- vodovod
- studa/vrt
- vodojem zemní
- kanalizace
- ČOV

hodnota potenciálního vsaku dešťových vod

- niva
- vysoká až velmi vysoká
- střední
- nízká

- vodní tok
- vodní plocha

Zdroje:
KÚ Karlovarského kraje. Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Karlovarského kraje. Online. Karlovy Vary, 2015. Dostupné z: https://webmap.kr-karlovarsky.cz/prvk/PDF/KARTY/CZ041_0080_01.pdf [citováno 18.10.2023]

ČÚZK. Vsak dešťových vod. Povodňový informační systém. Online. Hydrosoft Veleslavín, 2022. Dostupné z: https://webmap.dppcr.cz/dpp_cr/ [cit.18.10.2023]

Agentura ochrany přírody a krajiny. Mokřady. Online. Dostupné z: https://mokrady.ochranaprirody.cz/mapa/ [citováno 18.10.2023]; ČÚZK. Geoprohlížeč. Vodstvo. Online. Dostupné z: https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/?atom=zabaged [citováno 18.10.2023]

S

0 0,5 1 1,5 2 km

Landuse

Legenda

- intravilán
- účelová zástavba
- zahrady
- orní půda
- keřový porost
- zeleň sídel
- lesní porost
- rašeliniště
- mokřady
- vodní plochy
- komunikace spevnené
- plochy spevnené ostatní
- pastviny

S

0 0,5 1 1,5 2 km

Potenciální vegetace

Legenda

5 AB 3
JEDL. BUČINY

JEDLOSMRKOVÉ BUČINY

6 AB - B 4
PRESLIČK. JEDL. SMRČINY VYŠŠ. STUPNĚ

6 A 4(6)
RAŠELIN. JEDL. SMRČINY VYŠŠ. STUPNĚ

7 A 6
RAŠELINIŠTNÍ SMRČINY

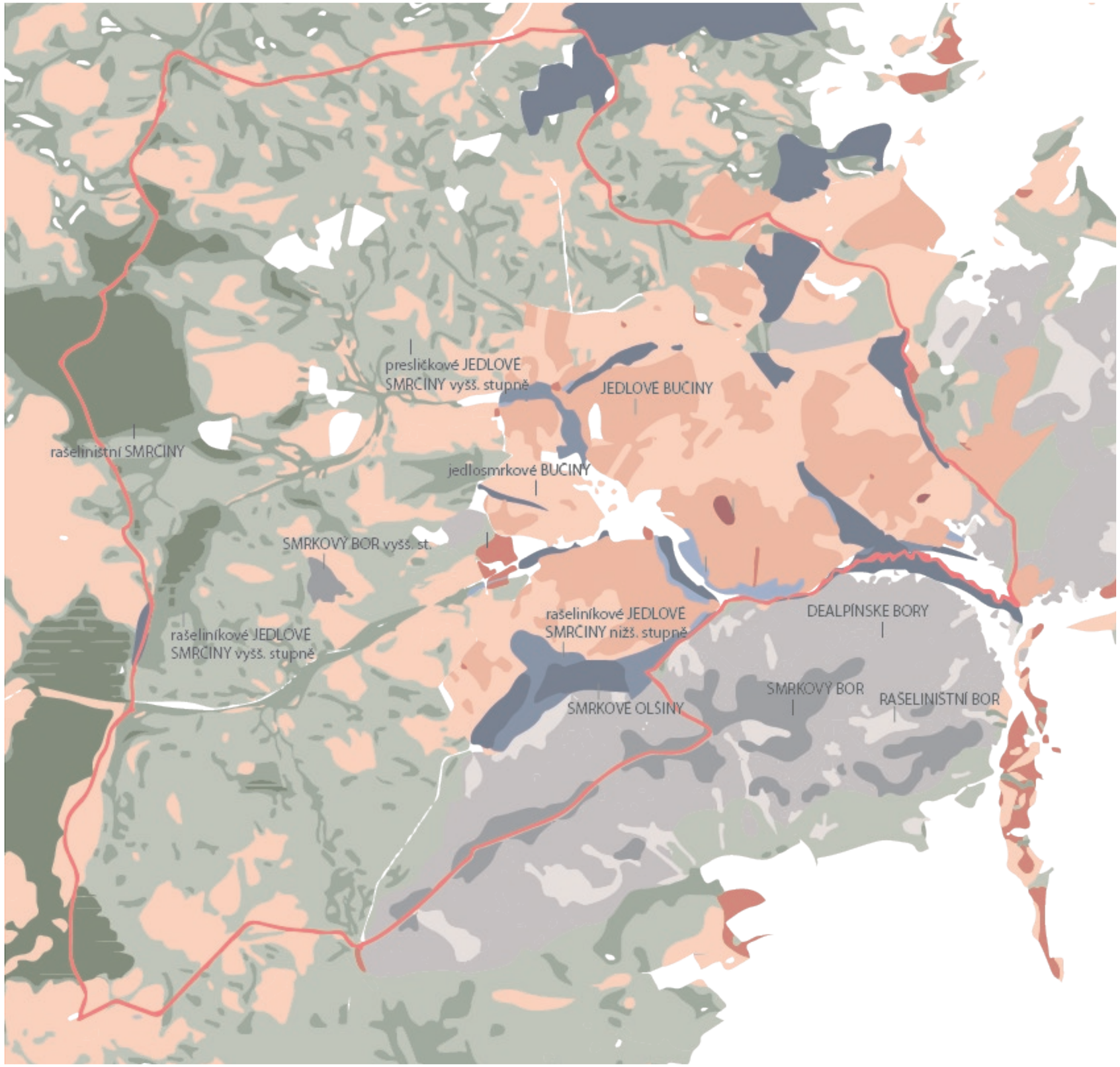
5 (A)B-BC 5b
SMRKOVÉ OLŠINY

5 A (4)6
RAŠELIN. JEDL. SMRČINY NIŠŠ. STUPNĚ

5 A 1-2
SMRKOVÝ BOR

3-4 D 1-2
DEALPÍNSKE BORY VYŠŠ. STUPNĚ

5 A 6
RAŠELINIŠTNÍ BOR

Erozní ohrožení

Legenda

VETRNÁ EROZE

- půdy bez ohrožení
- půdy náchylné
- půdy mírne ohrožené
- půdy ohrožené
- půdy silně ohrožené
- půdy neojhroženejší

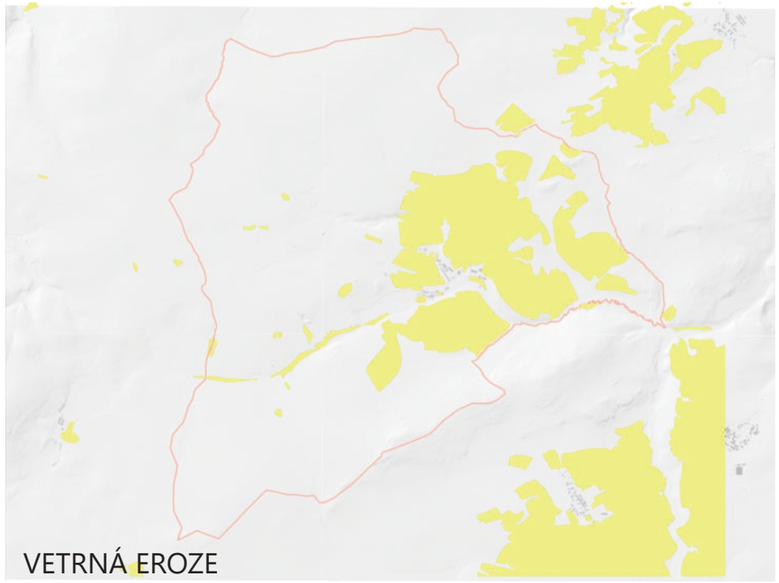
VODNÍ EROZE
Dlouhodobá průměrná strata půdy

- do 30,1 a více
- 20,1 - 30,0
- 12,1 - 20,0
- 10,1 - 12,0
- 8,1 - 10,0
- 4,1 - 8,0
- 3,1 - 4,0
- 2,1 - 3,0
- 1,1 - 2,0
- 1,0 a méně

Půdy v obci Prameny nepodléhají vetrné eroze zejména z důvodu zatravnení většiny pozemku ZPF.
Vodní eroze je největší na strmích svazích, kde je výrazní sklonitost. (VUMOP, 2023)

S

0 0,5 1 1,5 2 km

VETRNÁ EROZE

VODNÍ EROZE

Biochory

Legenda

katastrální území obce

územní celky biochor

Hornoslavkovské území se nachází v
5. jedlobukovém
6. smrkojedlobukovém
vegetačním stupni

typy biochor:

5BJ Erodované plošiny na bazickém krystaliniku

5Do Podmáčené sníženiny na kyselých horninách

5ZH Hřeby na hadcích

5BR Erodované plošiny na kyselých plutonitech

5Dr Podmáčené sníženiny s menšími rašeliništi

6BJ Erodované plošiny na bazickém krystaliniku

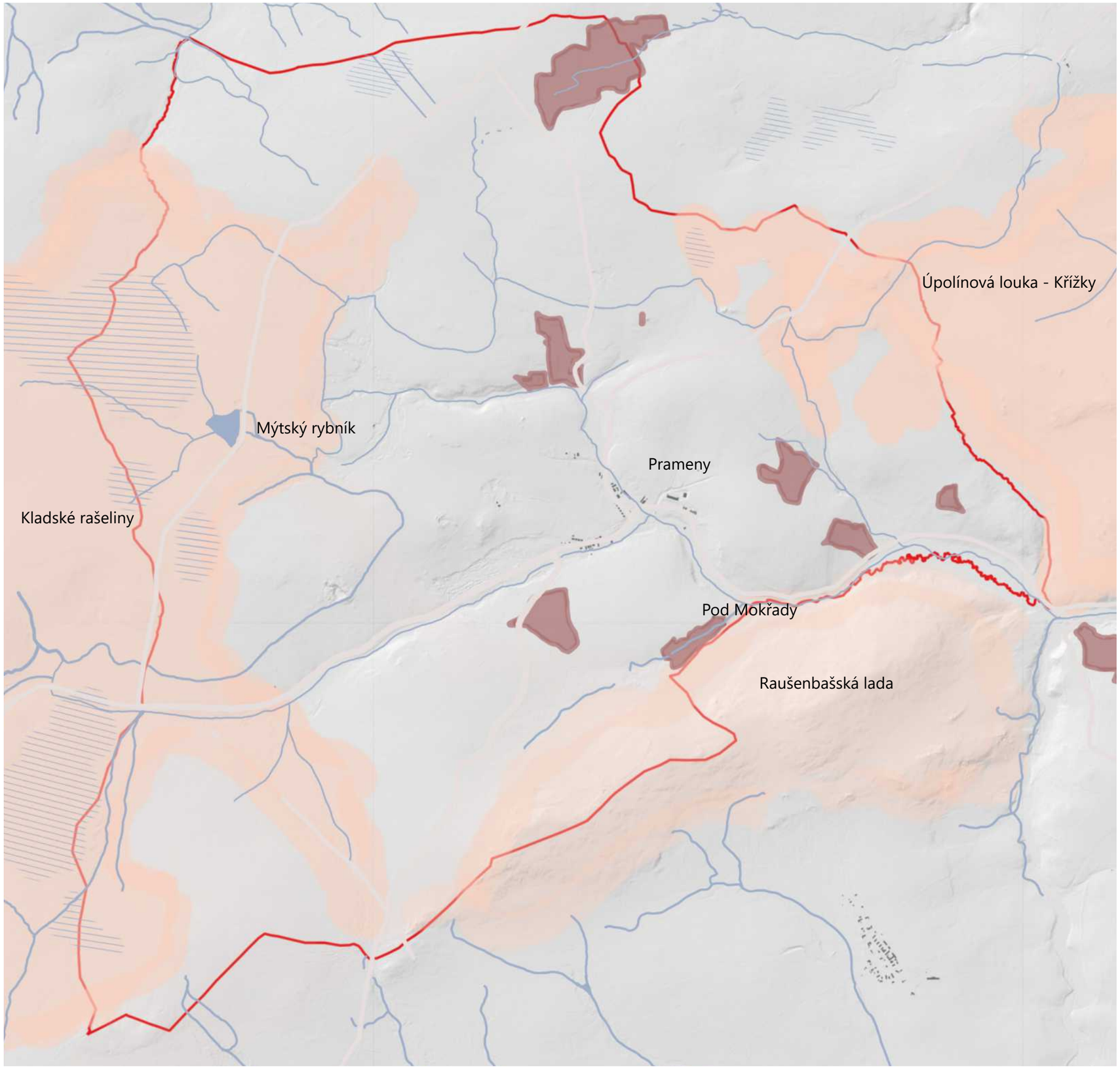
S
0 0,5 1 1,5 2 km

Biotopy a biocentra

Legenda

- cenné biotopy
- katastrální území obce
- Evropsky významné lokality
- vodní toky
- dopravní sítě

Vymezené plochy zahrnují místa s koncentrovaným výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, cenná přírodní stanoviště nebo významné dřeviny či stromořadí.

S

0 0,5 1 1,5 2 km

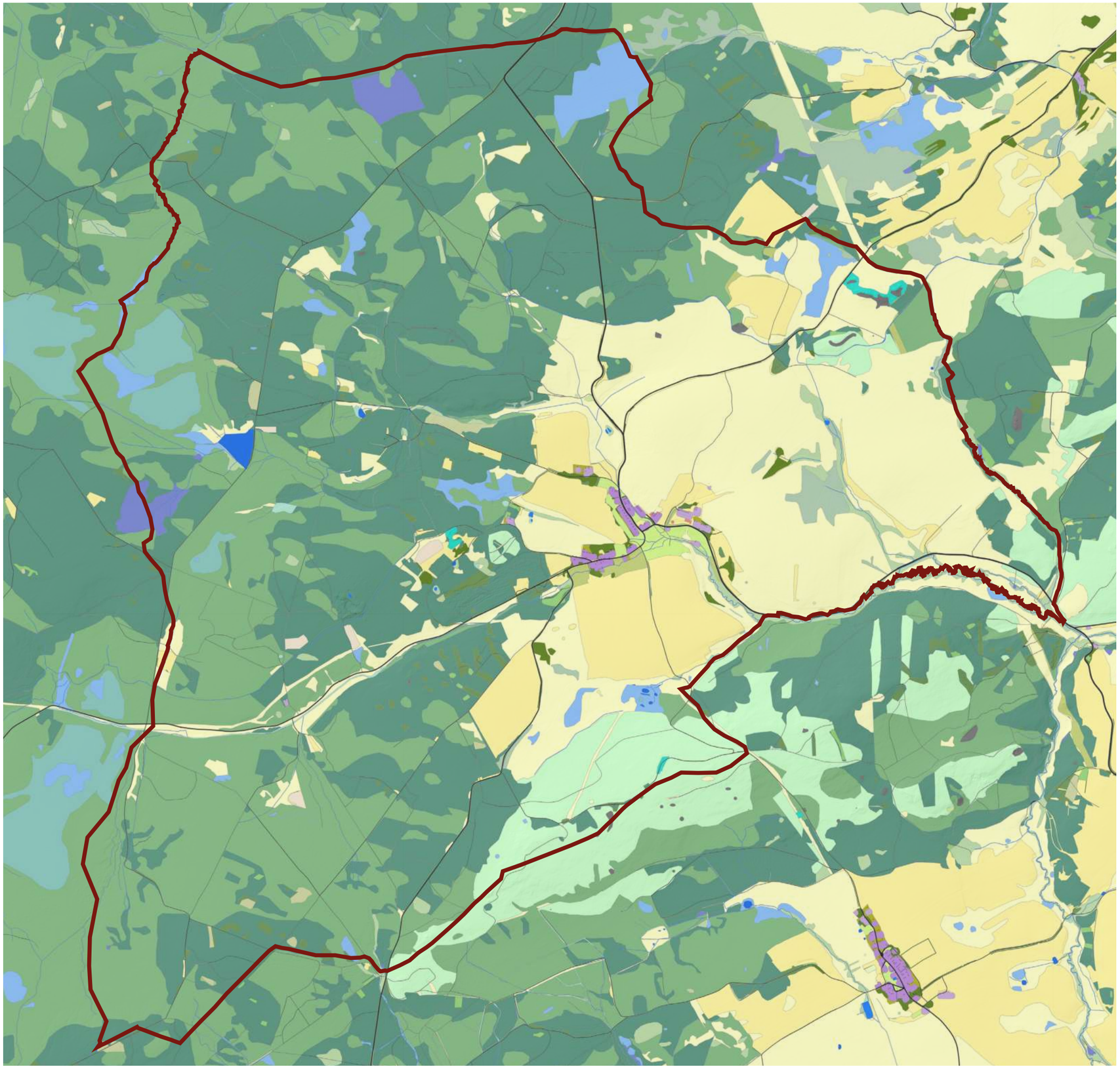
Land cover

Legenda

- mezofilní louky
- degradovaný travní porost
- hospodářské lesy jehličnaté
- smrčiny
- suché bory
- bučiny
- rašeliniště a prameniště
- vřesoviště
- rašelinné lesy
- mokřady a pobřežní vegetace
- močál, bažiny
- zelené plochy v sídle
- nepůvodní křoviny
- orná půda
- přírodní křoviny
- rozptýlená zeleň
- skládky
- skály, lomy, sutě
- zástavba
- vodní toky a plochy
- dopravní tepny

zdroj: KVES, https://aopkcr.maps.arcgis.com

ČASOVÁ OSA

1.pol. 14. století	založeny hornické sídliště a farní ves
1357	výstavba dřevěného kostela, přestavba v 17. století
1380	žlutické městské právo
1.pol. 15. století	husitské války, pustošení a časté střídání pánů
1648	po třicetileté válce konec hornictví, orientace na zemědělství a obchod (nejvíce obchod s chmelem)
1776	založena dominikální osada Nový Sangerberg (panství Bečov nad Teplou)
1870	založení Alžbětiných lázní
1878	výstavba lázeňské budovy
1880	povýšení obce na město, nejvyšší zaznamenaný počet obyvatel
1945	vysídlení německých obyvatel (absolutní většina), zrušení hřbitova
1947	oficiální změna názvu obce ze Sangerberg na Prameny
1949 – 1954	vojenský výcvikový prostor s uranovými doly
1950 – 1958	zbořeno 256 domů, 11 kaplí a kostel sv. Linharta
2000	zboření lázeňské budovy (1985 poničena požárem)
1990 - 2000	projekty na stáčení minerálky a obnovu lázní
2000-dodnes	finanční krize obce

pohled na Sangerberg od Petrova kamene, 1943

honosné hrázděné stavby v Sangerbergu , nedatováno

HISTORIE

Prameny vznikly jako hornické sídliště a farní ves nejpozději v 1. polovině 14. století na panství Bečov nad Teplou. První zmínka o kostelu pochází z roku 1357. Roku 1380 získala obec od Boreše z Rýzmburka žlutické městské právo. Na konci 15. století je však opět uváděna jako pouhá ves.

Po častých středověkých náboženských válkách začala upadat významná těžba cínu a obyvatelstvo chudlo. Obec se začala znovu rozvíjet s přechodem od zemědělství k obchodu. Tento vývoj trval od 17. století do 19. století. Druhá polovina 19. století byla obdobím znovuzrozené slávy, tentokrát v podobě lázeňství. Z výdělků z obchodování rozhodli se místní vystavět lázeňský areál. Přibývalo hostinců, kaváren a možností ubytování. Roku 1880 byla obec znovu povýšena na město. Počet obyvatel dosáhl svého historického maxima.

Po první světové válce obec nadále prosperovala, původních výnosů se však již dosáhnout nedařilo. Začátkem konce obce byly události a důsledky druhé světové války. Téměř veškeré obyvatelstvo bylo vysídleno a odsunuto. Po válce roku 1949 byl v katastru obce zřízen vojenský výcvikový prostor s uranovými doly. Vojenský prostor však neměl dlouhého trvání a roku 1954 byl přesunut. Jeho následky však byly fatální, stav obce a zástavby byl fatální. 256 domů bylo úplně zbouráno, kostel sv. Linharta ze 14. století nevyjímaje.

Likvidace se původně vyhnula lázeňské budovy, která poté sloužila jako domov důchodců. Roku 1985 objekt vyhořel a po neúspěšných snahách o záchranu byl roku 2000 srovnán se zemí.

Dnes v obci chybí základní občanské vybavení, zástavba je kvůli demolici většiny domů roztroušená a z důvodu trvající finanční krize jsou možnosti na zlepšení náročné a vztahy v obci napjaté.

hlavní ulice, pohled směrem k radnici, 1965

kostel sv. Linharta, v pozadí radnice, cca 1930

HISTORICKÁ ANALYTICKÁ MAPA

Legenda

- hranice katastrálního území
- zastavěné území
- silnice
- pěší, lesní a polní cesty
- zaniklé cesty
- vodní tok
- vodní plocha
- Dlouhá stoka
- lesní porost
- louky a pastviny
- křížek
- kaple
- bývalý kostel sv. Linharta
- relikty staveb z 18. - 1. pol. 20. století
- bývalý rybník
- relikty vojenských staveb z 20. století
- přírodní rezervace
- prameny
- pozůstatky středověké těřební činnosti, rýžoviště
- aleje

ZDROJE:

Literatura

Prameny - Bad Sangerberg, Luděk Jaša, 2009 Fornica

Archiv fotografií

Městské muzeum a galerie Mariánské Lázně, p.o.

http://oldmaps.geolab.cz/map_root.pl?lang=cs&map_root=1vm

http://www.zanikleobce.cz/index.php?obec=334

Internetové zdroje

http://www.zanikleobce.cz/index.php?obec=334

https://www.slavkovsky-les.cz/zajimava-mista-slavkovskeho-lesa/byvaly-hostinec-vlcek/

https://ags.cuzk.cz/archiv/

http://oldmaps.geolab.cz/map_root.pl?lang=cs&map_root=1vm

https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/

https://www.vodnimlyny.cz/

OBYVATELSTVO

Historické etapy se přímo odráží i v dochovaných záznamech počtu obyvatel a počtu domů. Jak již bylo naznačeno, obec procházela mnohými změnami hospodaření a místní obyvatelé se uměli pružně přizpůsobovat podmínkám zajistit prosperitu.

Důsledky II. světové války a odsunutí absolutní většiny obyvatel však obec změnily navždy a bude třeba ještě mnoho času a práce, aby se z obce opět stalo funkční sídlo.

Rok	Počet obyvatel	Počet domů
1873	2400	254
1890	2000	300
1900	1947	290
1922	1375 - Němců, 10 - Čechů	283
1939	1471	270
1950	300	27
1961	181	30
2008	120	39

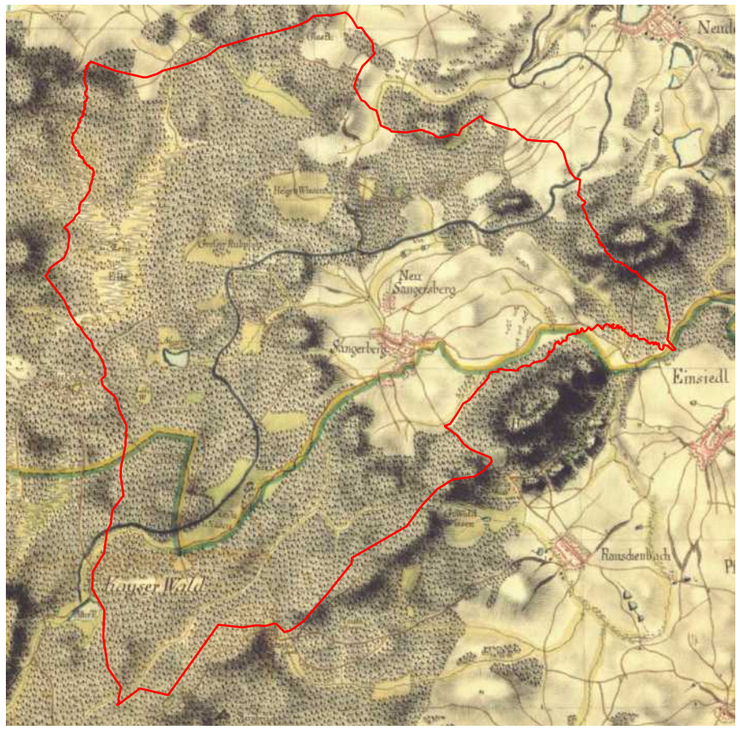

rodina Hennlova před svým hostincem Auhöfel, 1928

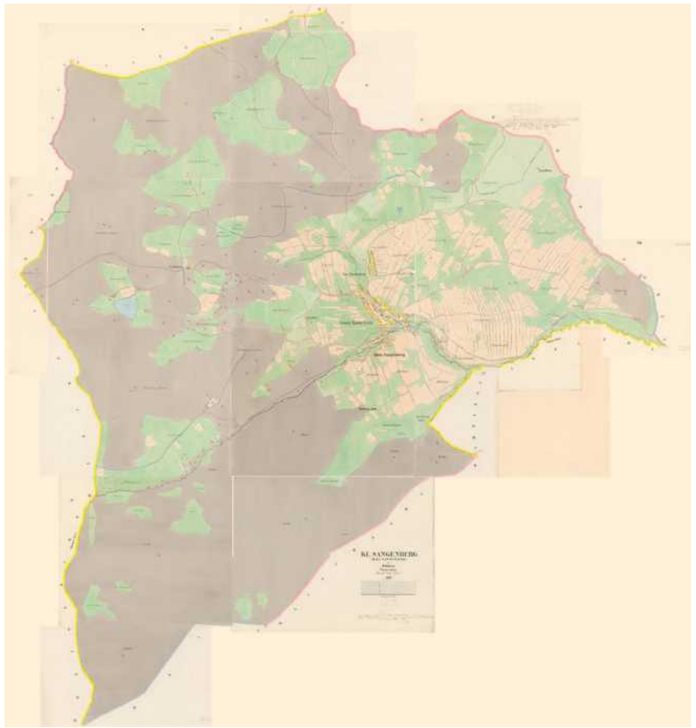

děti před Horním mlýnem, 1929

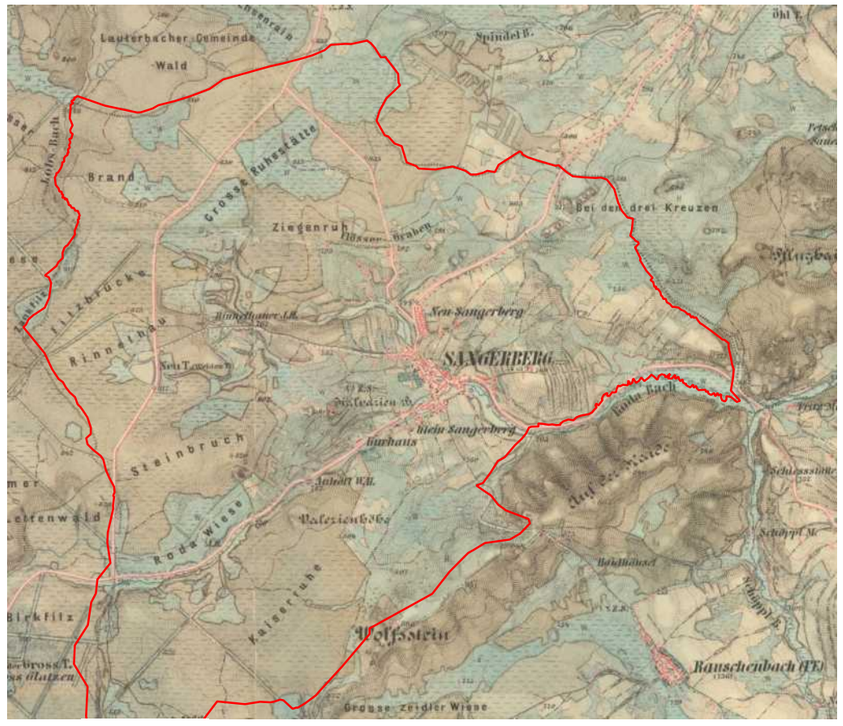
STARÉ MAPY

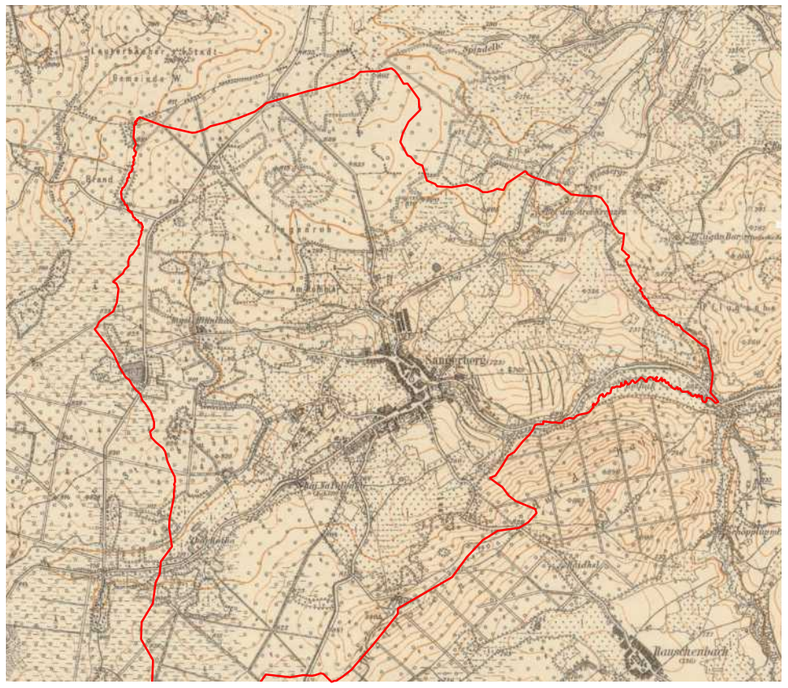
I. Vojenské mapování, 1764

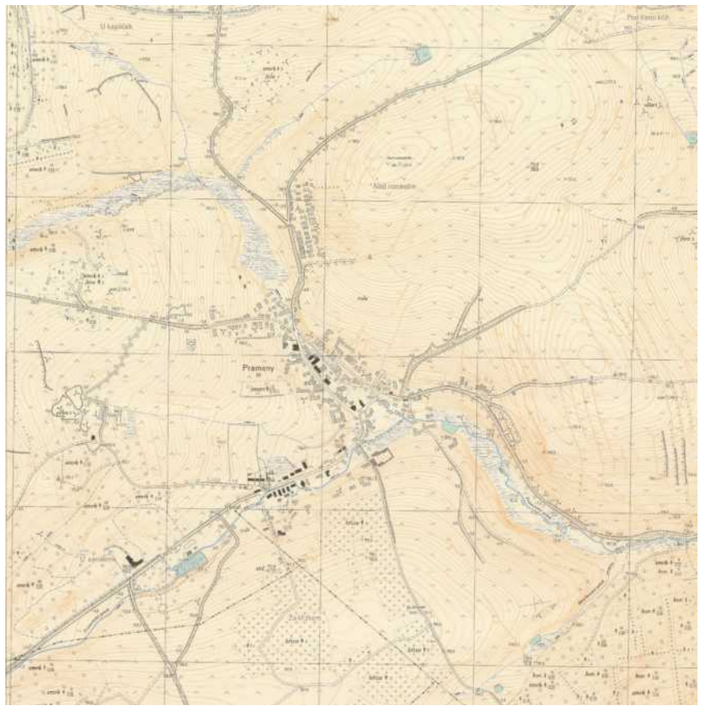
Stabilní katastr, 1841

III. Vojenské mapování, 1878

III. Vojenské mapování toposekce, 1925

Topografická mapa S-1952, 1958

Letecký snímek, 1961

RELIKTY VÝZNAMNÝCH STAVEB

kostel sv. Linharta - původně dřevěná stavba, 1357 přestavba na kamenný v gotickém stylu, v průběhu 17. století přestavěn s barokními prvky, v roce 1958 byl kostel zbořen.

kaple Panny Marie - pozdně barokní kaple z roku 1750, postavena na Křížovém vrchu, po II. světové válce chátrá, od roku 2012 probíhají postupné práce pro záchranu zříceniny kaple.

Sangerbergská radnice - pozdně barokní stavba, postavena r. 1873, dochována dodnes.

Lázeňský dům - roku 1870 založeny lázně, 1878 byla vystavěna lázeňská budova. Lázně disponovaly několika prameny minerálních vod, které v okolí vyvěrají. Sloužily také k léčbě dýchacího ústrojí, díky blahodárnému složení vzduchu, podobně jako v Lázních Kynžvart.

Sangerbergský hřbitov - založený roku 1320, po II. světové válce byl zrušen, dodnes se dochovalo pouze několik náhrobků a nově usazený pamětní kříž.

Opatský mlýn, též Abtmühle - první mlýn v Pramenech, činnost ukončil již před I. světovou válkou, po II. světové válce zanikl.

Horní mlýn, též Schneidenmühle - velký mlýn, druhý v Pramenech, roku 1930 evidován jako pila. Zanikl po II. světové válce.

Franzův mlýn - mlýn s pilou, třetí v Pramenech, zanikl po zřízení VVT Prameny.

Neumannův mlýn, též Dolní, Sterzlův - čtvrtý mlýn v Pramenech, údajně ze 16. stol. (což ovšem není doloženo), zanikl po zřízení VVT Prameny. Sloužil jako pila a pekárna.

hájovna Rinnhau, též Reinhau - vyhlášená a velice stará hájenka. K hájovně přiléhal les Rinnwald a louky Rinnwiese, vznik cca. 1840, opuštěna cca 1970, nyní zřícenina.

hájovna Auf dem Rotha - vznikla mezi válkami v lese ve směru na Kladskou, dochována.

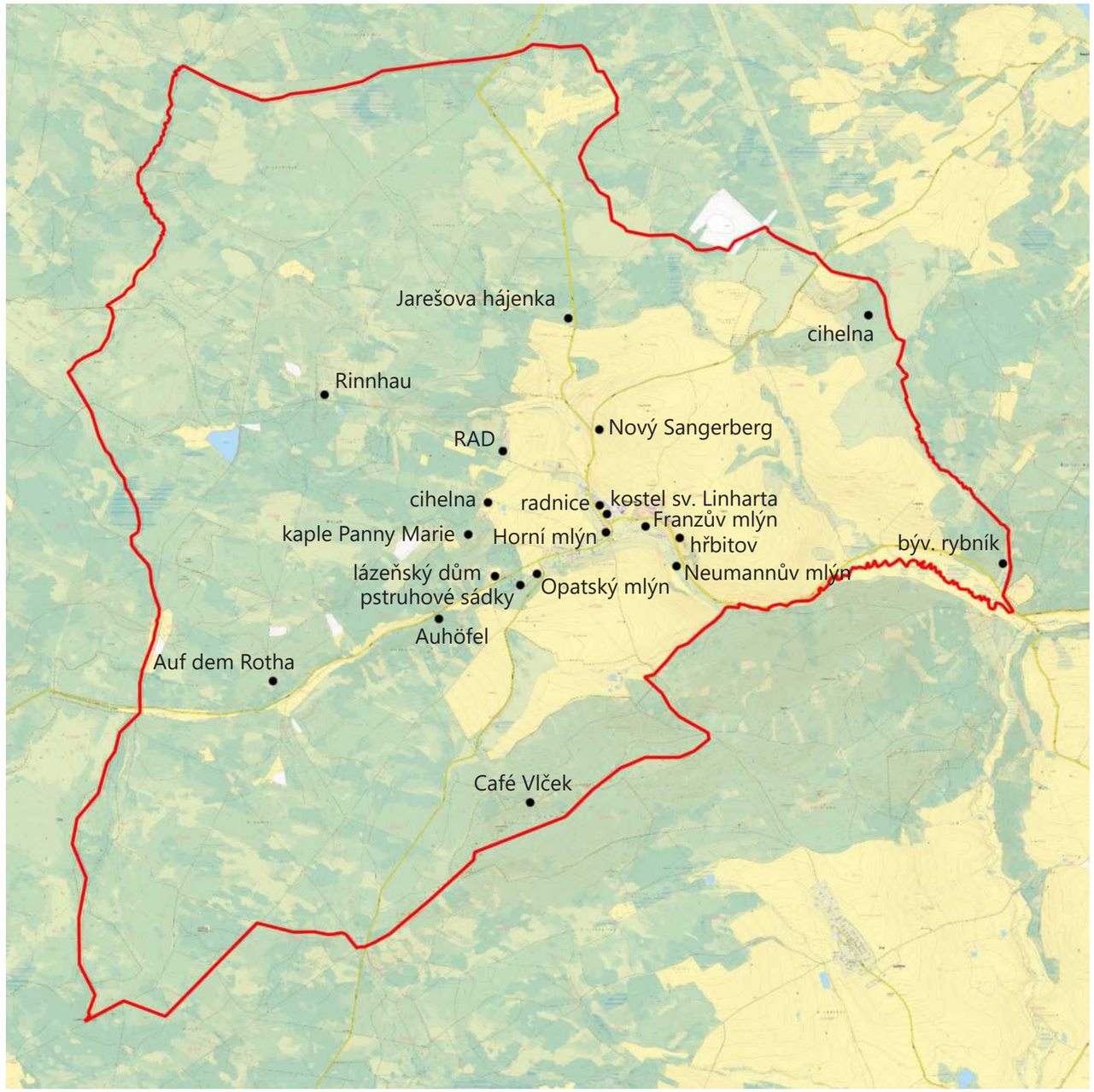
hájovna Auhöfel, též Na Palouku - hájenka z přelomu 18. -19. století, díky umístění u silnice sloužila též jako hostinec a prodejna mléka, po odsunu chátrá, dnes zcela zničena.

Jarešova hájenka - postavena mezi válkami u silnice na obec Čistou ve švýcarském stylu. Po válce rozebrána a přemístěna k obci Krásno, kde stojí dodnes.

Café Vlček, též Wolfstein - vznik 1911, zánik při požáru roku 1946. Velice oblíbená restaurace s výhledy do okolí a terasami. Vyhlášeným jídlem byl pstruh z **chovných pstruhových sádek**. Hojně navštěvován hosty lázeňských měst v okolí. Spojení autobusem z Mariánských Lázní a Pramenů. V zimě bylo místo dějištěm zimních sportů, nechyběl ani skokanský můstek nebo bobové dráhy.

cihelny - v katastru obce stávaly minimálně dvě cihelny, dochovaly se pouze zbytky zdiva.

tábor RAD - říšský pracovní tábor vyrostl v Pramenech mezi roky 1938-41. Těsně po válce jej zničili Američané. Sloužil jako pracovní i výcvikový tábor pro německé chlapce.

kostel sv. Linharta, cca 1920

Opatský mlýn, 1906

hájovna Rinnhau, 1935

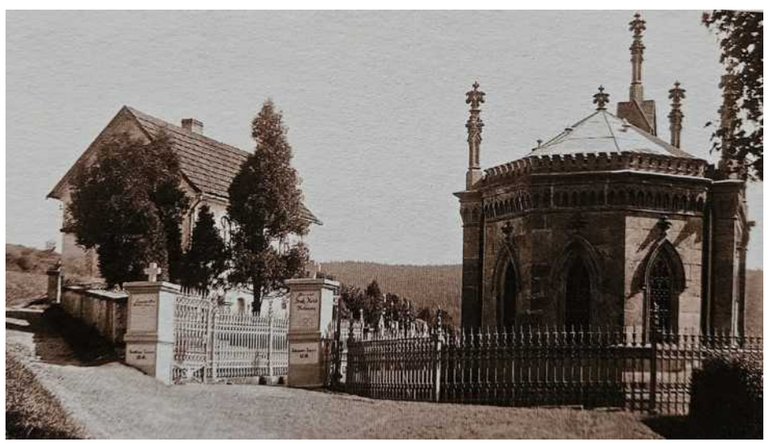
Alžbětiny lázně, 1908

Horní mlýn, 1915

hájovna Aühofel, 1907

Sangerbergský hřbitov, 1933

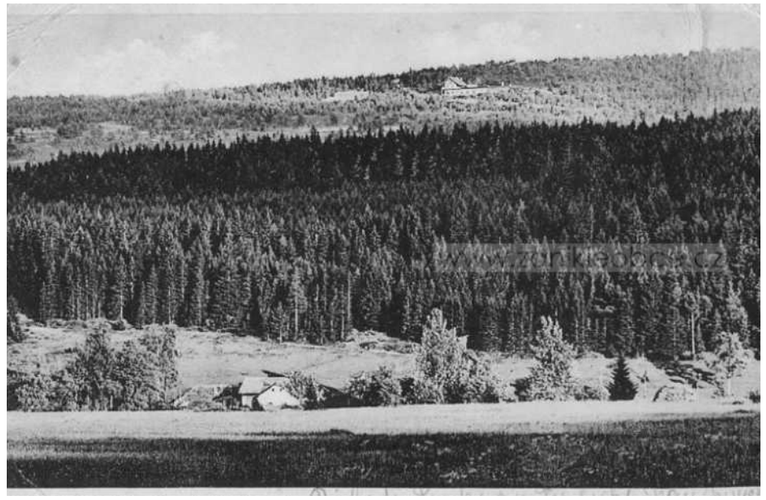
Neumannův mlýn, 1932

Jarešova hájenka, nedatováno (cca 1940)

kaple Panny Marie, 1925

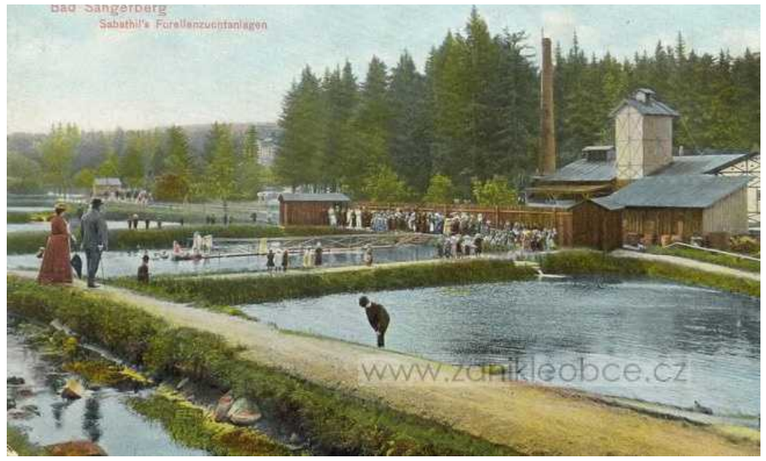
hájenka Aühofel v pozadí Café Wolfenstein, 1920

náměstí s radnicí, 1912

Café Wolfstein, 1930

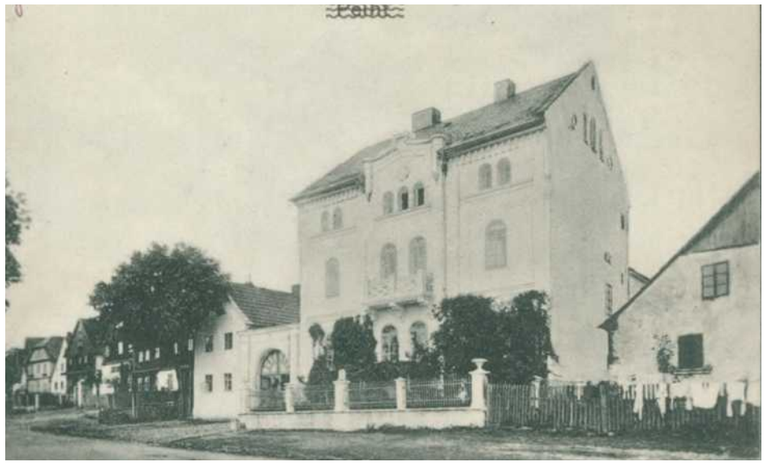
chovné pstruhové sádky, 1910

restaurace Landhaus, 1940

Café Wolfstein, chata Erika 1913

Danzerův dům, 1907

Tanzerova restaurace, 1901

relikty zdiva hájenky Rinnhau, 2023

relikty cihelny pod Křížovým vrchem, 2023

několik dochovaných náhrobků na zaniklém hřbitově, 2023

dochovaný klenutý sklení prostor hájenky Rinnhau, 2023

dochovaná jírovcová alej od obce k Alžbětiným lázním, 2023

z táborů RAD se dochovaly pouze schody a základy budov, 2023

půdorys dvora hájenky Rinnhau u Dlouhé stoky, 2023

kaple Panny Marie, 2023

chovné pstruhové sádky, 2023

RELIKTY DROBNÝCH PAMÁTEK

Na území obce a v jejím okolí se v minulosti nacházelo velké množství křížů, soch a božích muk. Byť se jich dodnes dochoval jen zlomek, stále jich lze najít několik desítek.

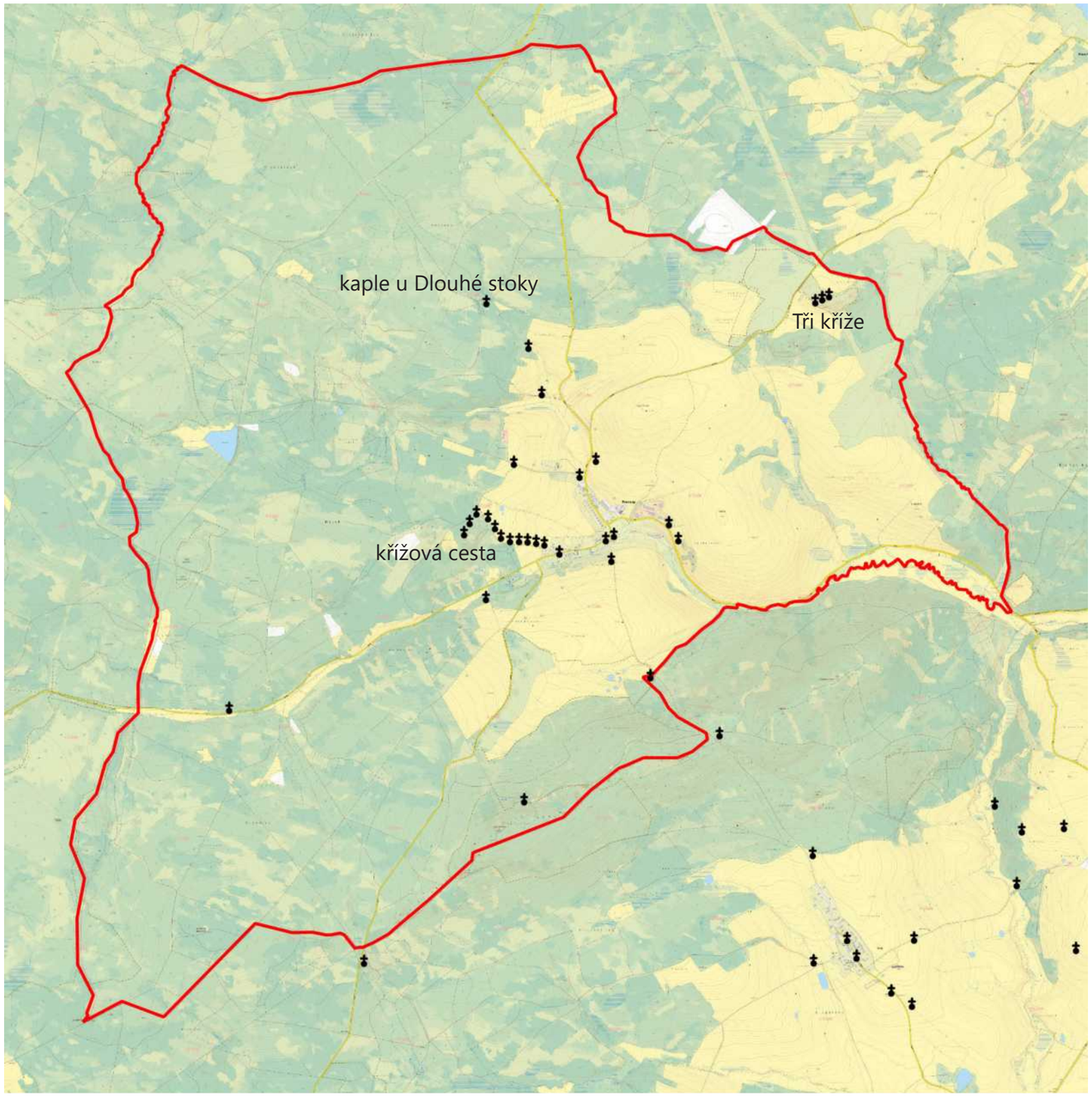
Nejnavštěvovanějšími jsou **Tři kříže**, stojící na skalce u cesty na Novou Ves ve výšce 817 m.n.m. Kolem nich se rozprostírá upolínová louka. Vybudovány byly roku 1849 společným dílem občanů Sangerbergu. Kříže na vyvýšeném místě dost trpěli a byly mnohokrát opravovány. V době VVT byly plány na realizaci velkého bunkru s dělostřeleckou otočnou věží na strategickém místě sklaky s kříži. Tento úmysl se však nestihl zrealizovat.

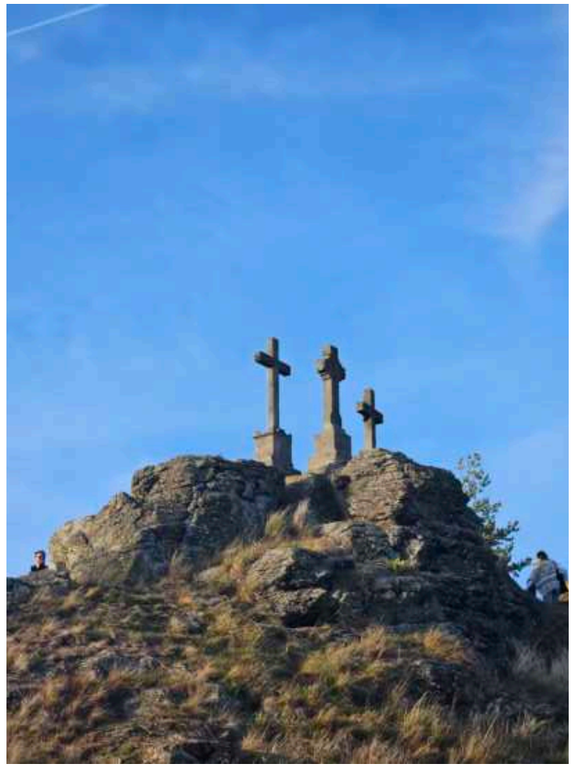
Nejznámější **sochou** v Sangerbergu je **svatý Jan Nepomucký**. Stojí u silnice na křížení cest do Kladské a Mnichova před Horním mlýnem. Zhotovena byla roku 1855. Socha byla mnohokrát poškozena nákladními auty. V roce 1989 byla přemístěna dále od silnice do prostoru základů někdejšího domu.

Křížová cesta ke kapli Panny Marie tvořená kamennými sloupky byla postavena okolo roku 1850. Roku 1977 bylo 8 sloupků ukradeno a použito jako sloupky do plotu. Roku 2016 byly sloupky vráceny a křížová cesta obnovena.

Kaple u Dlouhé stoky - v roce 2011 byla kaple zrenovována

V pramenské krajině lze nalézt další **křížky** a **boží muka** dochované v různých stavech.
Křížek Leonhard a Barbara Sabathil u sv. J. Nepomuckého ,1879 (vlastník restaurace Zemský dvůr)
Kříž rodiny Popperlových na Čistecké křižovatce, 1908
Boží muka (odlitek dva andělé a Ježíš) rodiny Danzerů, mezi stromy před zaniklým hřbitovem
Boží muka Danzerova, směr Kladská u hájovny Rotha, 1879
Pomník Franz Anton a Elisabeta 1851, vyvrácený
Boží muka u cesty ke kapli u Dlouhé stoky, rozbořené, vyvrácené

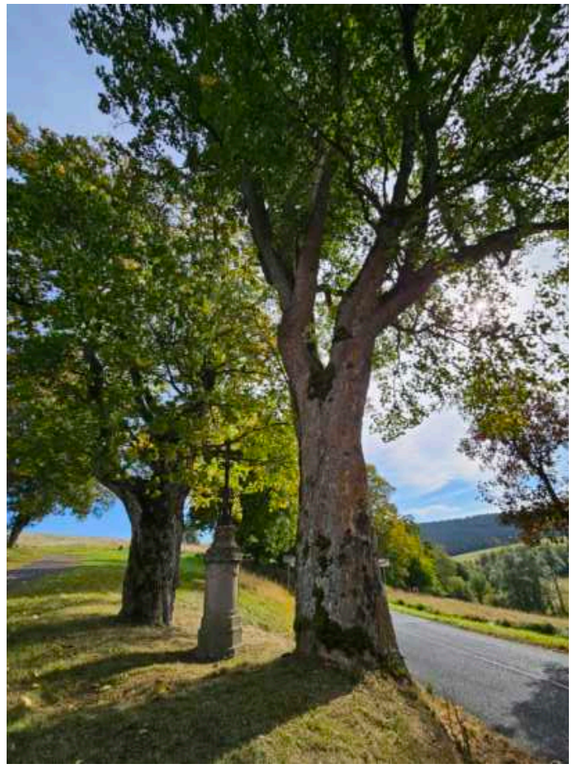

Tři kříže

obnovený sloupek Křížové cesty s olejomalbou

boží muka před Sangerbergským hřbitovem

pomník rodiny Kohlovy u lázeňského parku

socha svatého Jana Nepomuckého

křížek na základech Café Vlček

pomník Franz Anton a Elisabeta, vyvrácený

boží muka, rozbořené

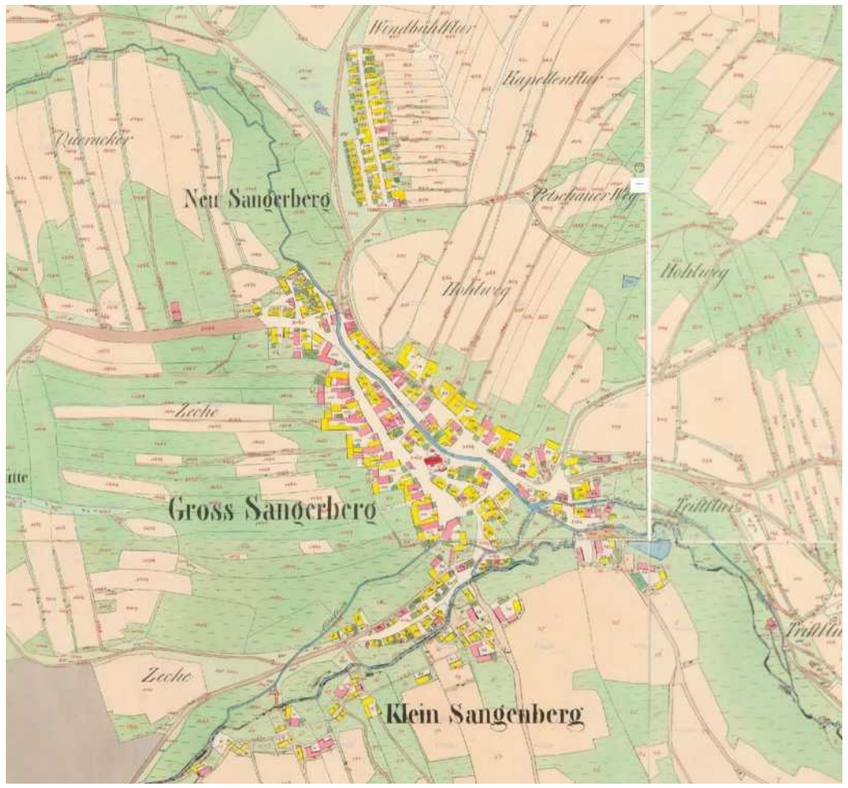
STRUKTURA SÍDLA

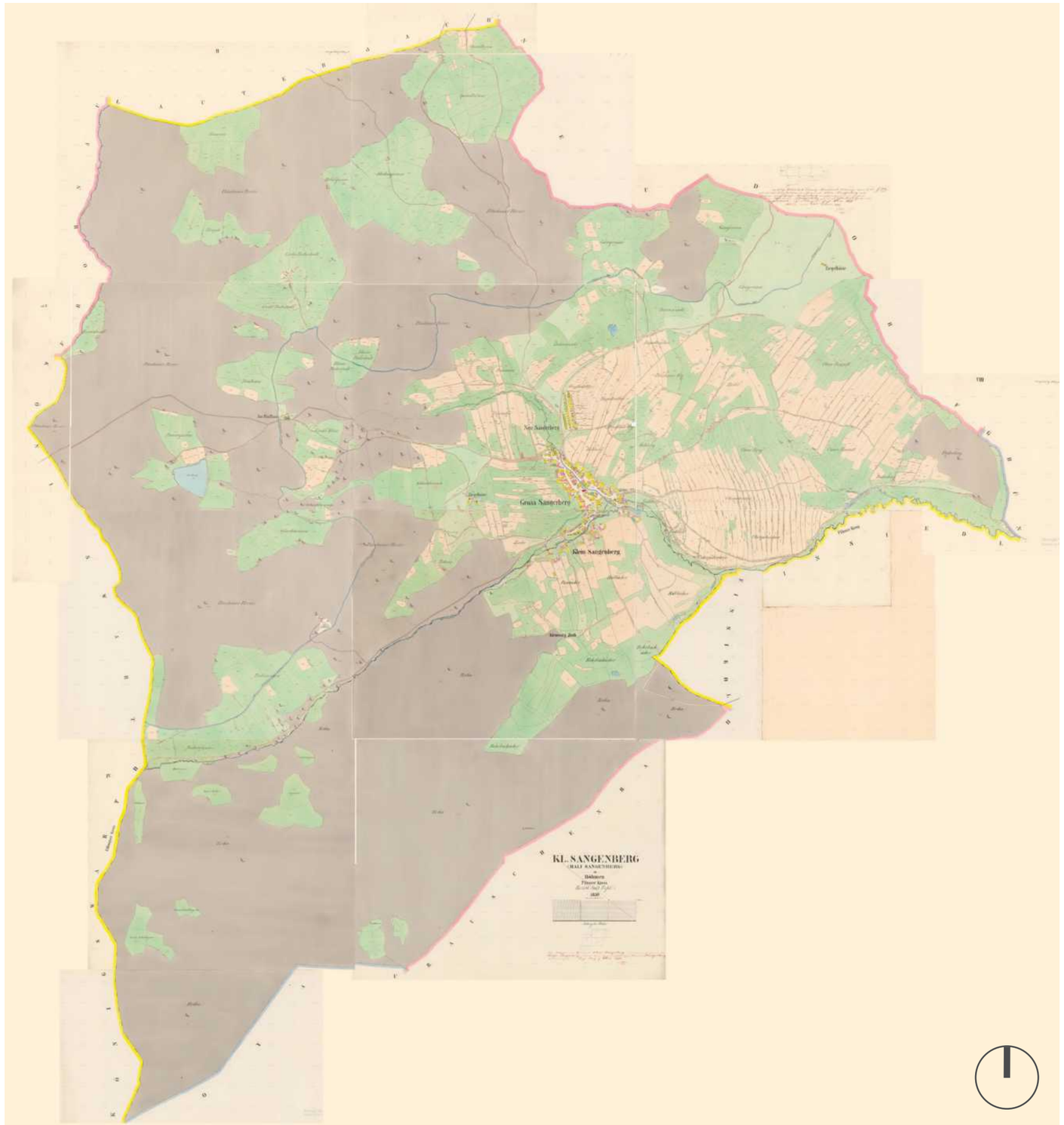
Velký (též Starý) Sangerberg – původní část osídlení stávala na přítoku potoka Rotha (Pramenský), na potoku Pommerbach, který tvoří hlavní osu obce. Velká dvouřadová náves byla později zastavěné domy. Těžištěm sídla byl farní kostel svatého Linharta. K obci přiléhala záhumenicová plužina, velká část půdy však byla podmáčená a neobdělávatelná.

Nový Sangerberg (Větrný kopeček – Windbuhl) – původně tvrze pro horníky, chladná a chudší část sídla. V roce 1776 byla založena nová ulicová dominikální osada jako součást panství Bečov nad Teplou.

Malý Sangerberg – ve druhé polovině 18. století se rozvinulo nepravidelné dvorcové osídlení podél pravého břehu potoka Rotha (Pramenský), který patřil klášternímu panství Teplá.

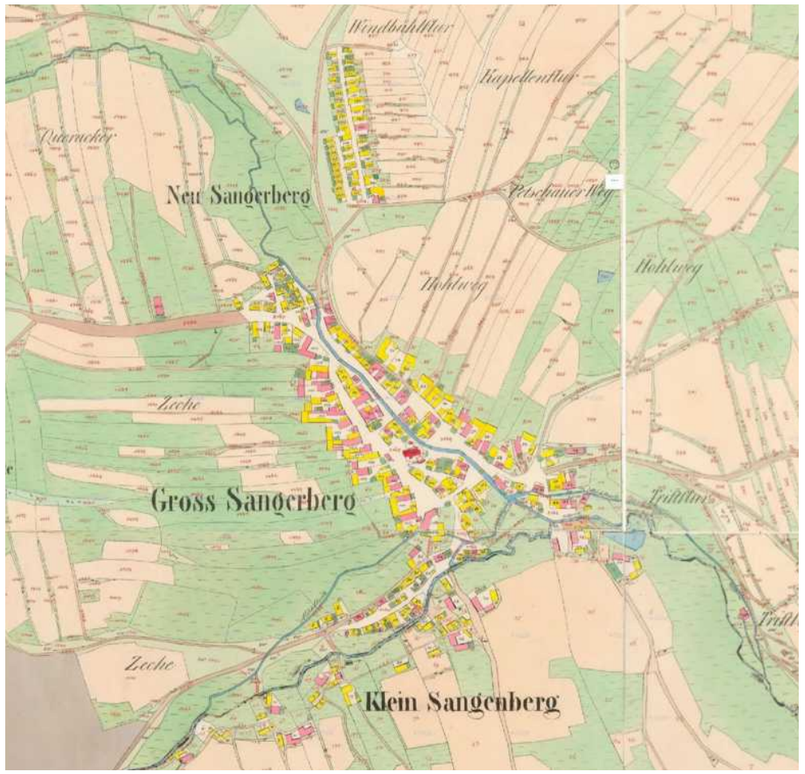
V krajině lesů a pastvin stávalo dále mnoho samot, hájenky, mlýny, cihelny a restaurace, jež protkávala velmi pestrá cestní síť s velkým množstvím křížků, soch, smírčích kamenů a božích muk. Proti dnešnímu stavu však byla krajina více odlesněná.

VÝVOJ SÍDLA

1841

V průběhu 19. století zaznamenává sídlo největší růst. Vznikají Alžbětiny lázně a na ně vázaných mnoho služeb. Roku 1880 je obec povýšena na město a je zaznamenán nejvyšší počet obyvatel. Poté začíná docházet k postupnému úpadku, který zcela dokončí II. světová válka.

1958

Po I. světové válce sídlo nadále funguje jako centrum lázeňství, turismu a zimních sportů. II. světová válka a odsun německého obyvatelstva, které tvoří absolutní většinu, znamená pro obec velký úpadek. Poslední kapkou bylo vytvoření vojenského prostoru, po jeho krátké existenci byla většina domů zbořena. Po roce 1958 stálo pouze z původních 270 domů pouze 27.

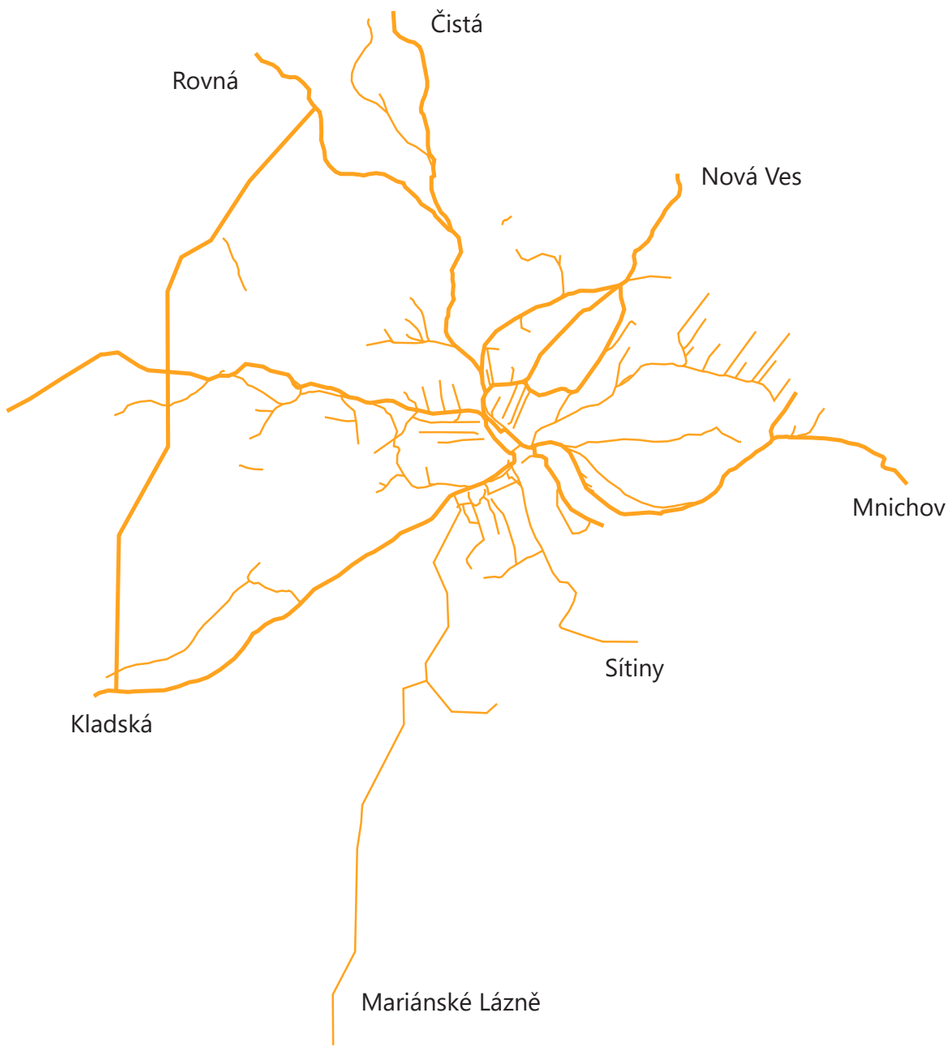
2023

V 80. letech 20. století vzniká v centru obce 10 montovaných domů typu OKAL absolutně mimo původní urbanistickou koncepci. Domy v okolní krajině, které nebyly přímo zbořeny armádou, se postupně rozpadly. Dnešní zástavba obce je velmi roztroušená bez jasně definovaného centra/návsi.

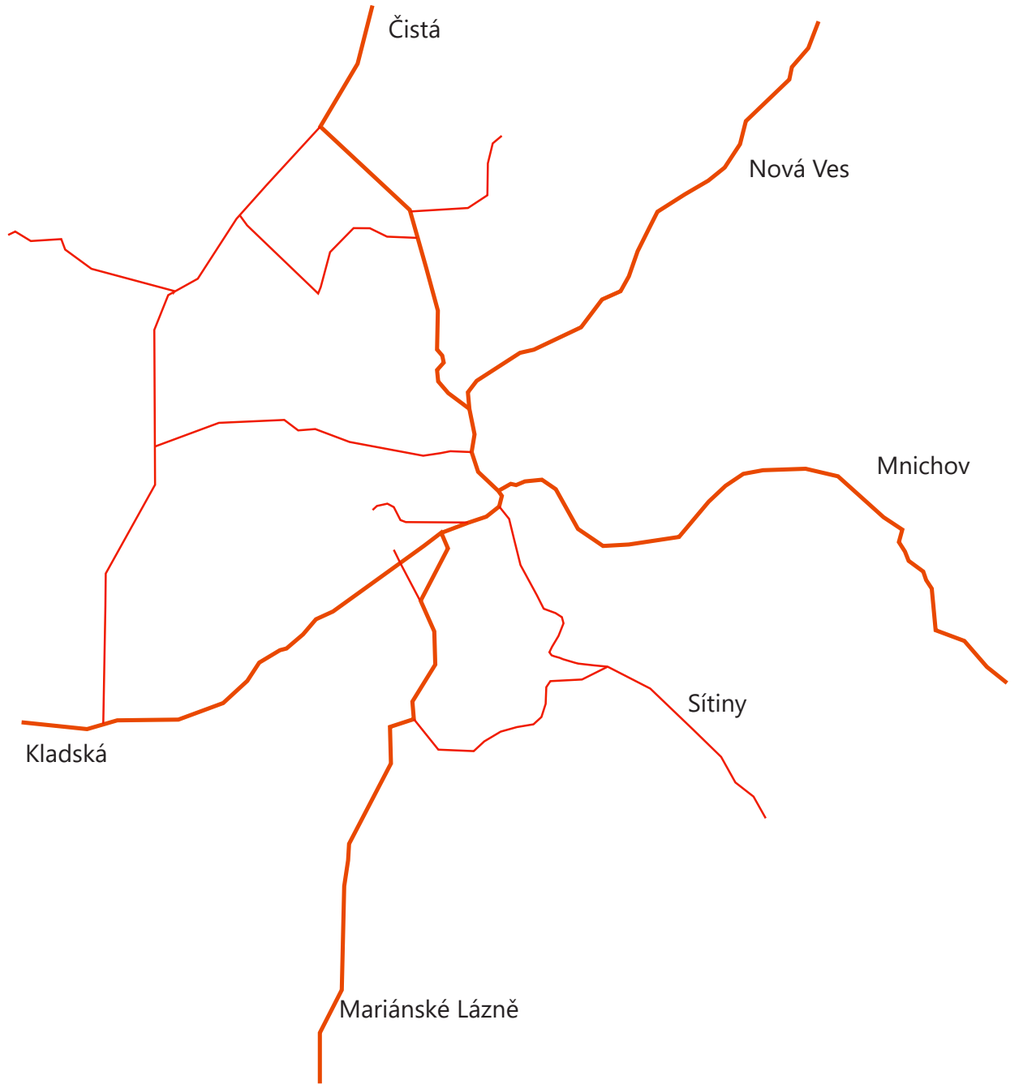
VÝVOJ CESTNÍ SÍTĚ

1890

Ze starých map 19. století je patrná rozsáhlá cestní síť především pro obhospodařování polí a pastvin. Na přelomu 19. a 20. století s nárůstem automobilové dopravy dochází k napřímení a dostavění hlavních tahů na okolní obce.

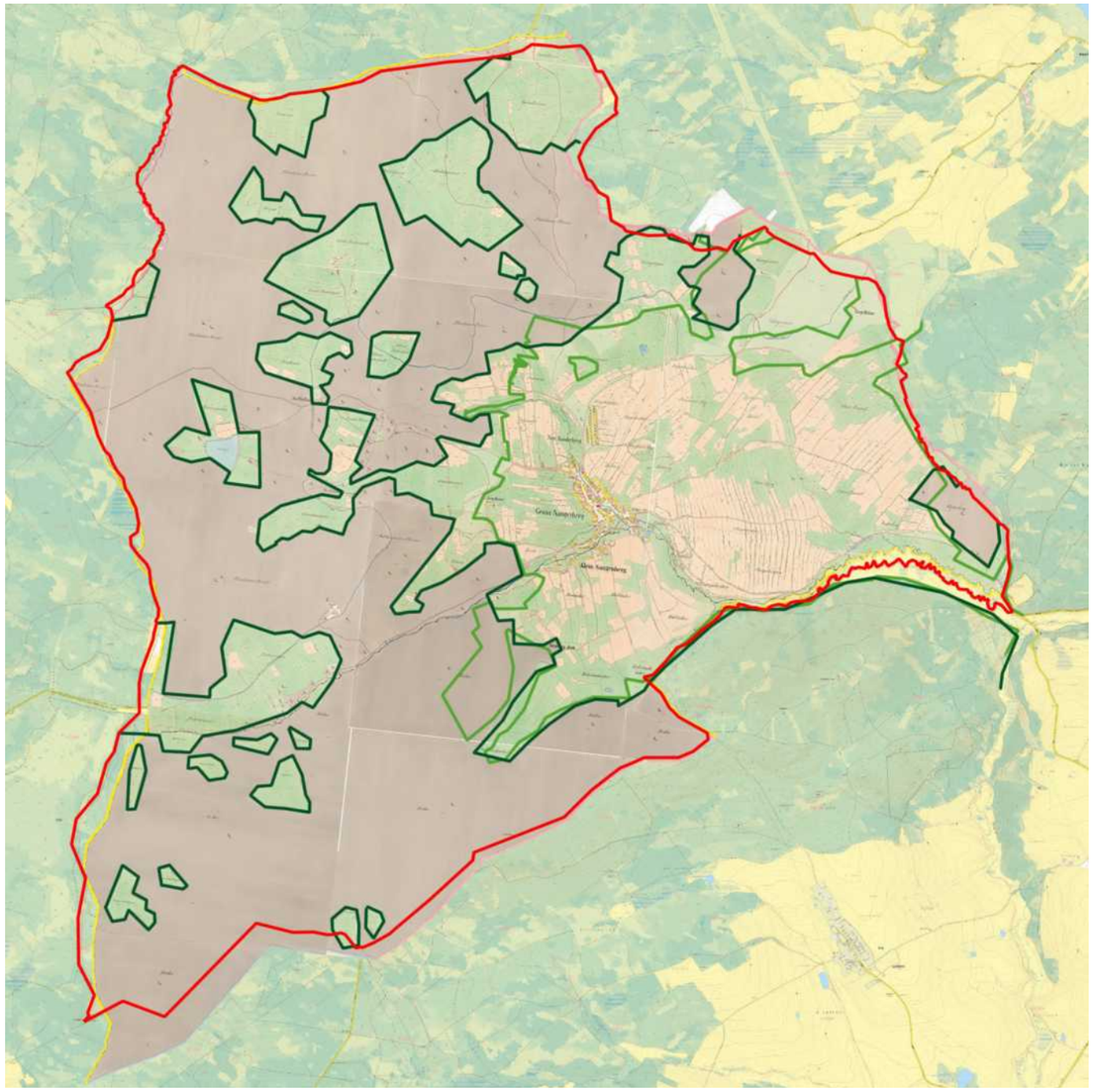
2023

Po roce 1945 dochází s úpadkem obce i k postupnému úbytku nevyužívaných cest. Dnes je dobré silniční spojení do Kladské, Mariánských Lázní, Mnichova, Nové Vsi a do bývalé Čisté (směr Horní Slavkov). Naopak hůře prostupné jsou cesty pro pěší v lesích, téměř neprostupné jsou pak rozsáhlé pastviny.

VÝVOJ HRANICE LESA

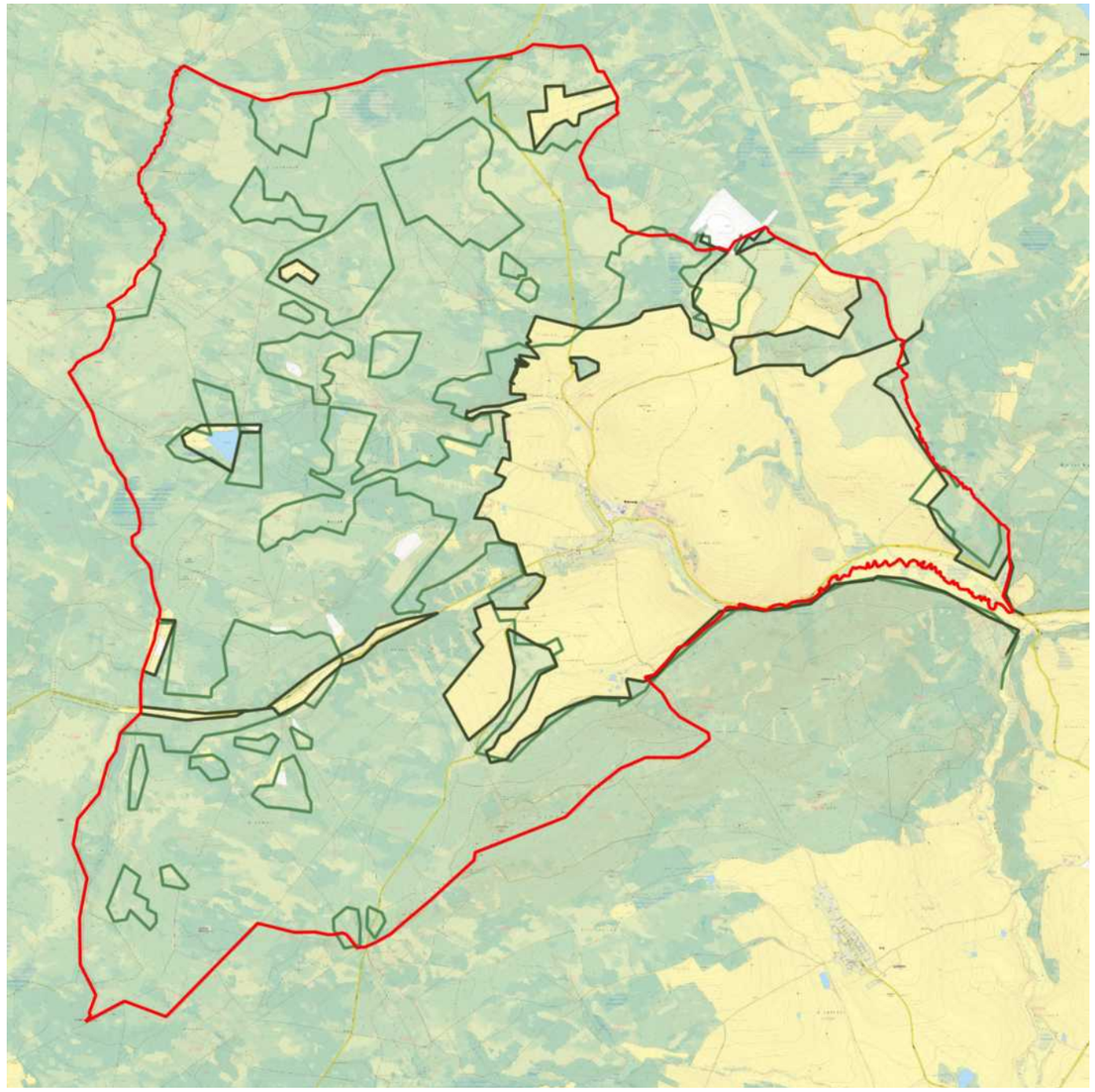
1841

hranice lesa 1841
hranice lesa 2023

Hranice lesa a pastvin byla v pozorovaném 19. století vzdálenější obci. Obecně kvůli mohutnému využití dřeva bylo území značně odlesněno. Vyjímkou jsou hluboké lesy revíru Kladská v západní části katastru. V nich jsou patrné rozsáhlé podmáčené pastviny a louky.

2023

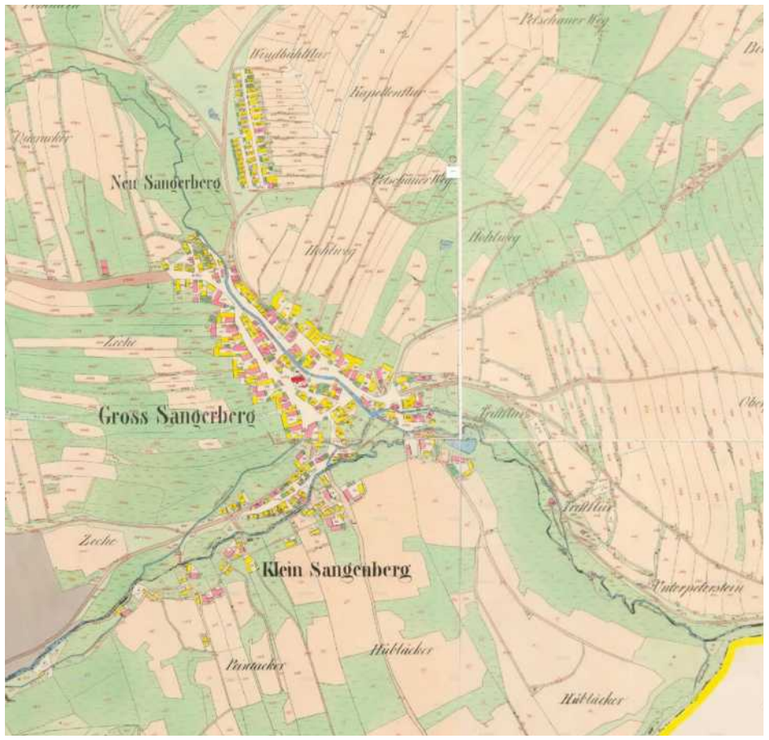

hranice lesa 2023
hranice lesa 1841

Hranice lesa a pastvin se přiblížia obci. Území je dnes více zalesněno, včetně podmáčených luk v Kladských lesích.

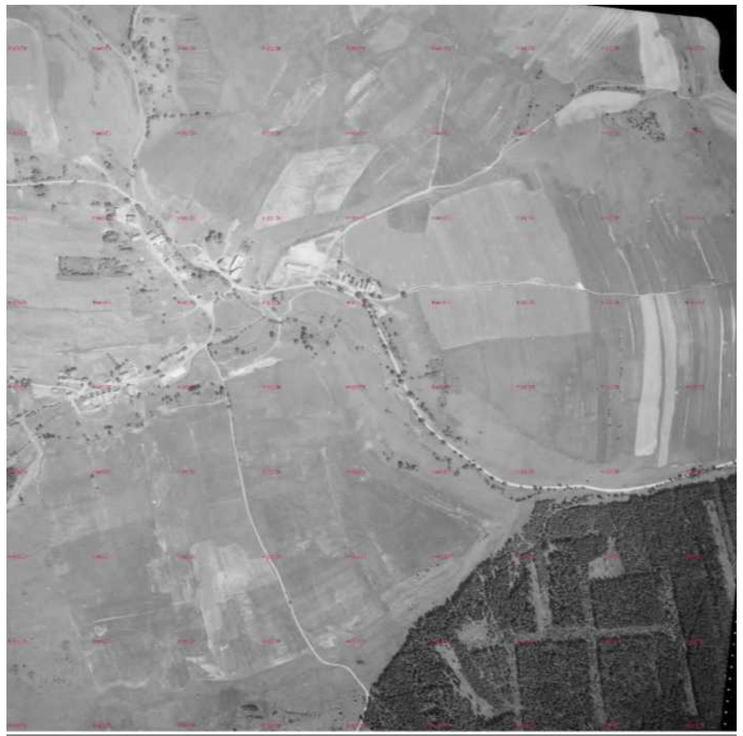
VÝVOJ PLUŽINY

1841

K sídlu přiléhá záhumenicová pružina, typická pro horské oblasti. Pěstování plodin v daných klimatických podmínkách bylo velmi náročné a nevýnosné a značná plocha půd byla podmáčená.

1962

Po odchodu vojsk a horníků z VVT zůstala okolní krajina ladem. Ještě na začátku šedesátých let je mírně patrné původní dělení polností a cestní síť. Ke konci šedesátých let dochází k intenzifikaci zemědělství i v horských oblastech. Byly narovnány některé úseky vodních toků a maximálně využita plocha pro zemědělství.

2023

Dnes jsou zemědělské plochy využívané především pro pastvu dobytka. Pozemky se z velké části zcelily a zvětšily a původní dělení zaniklo. Původní cestní síť v pružině již téměř není patrná, pouze jako vjezdy pro zemědělskou techniku.

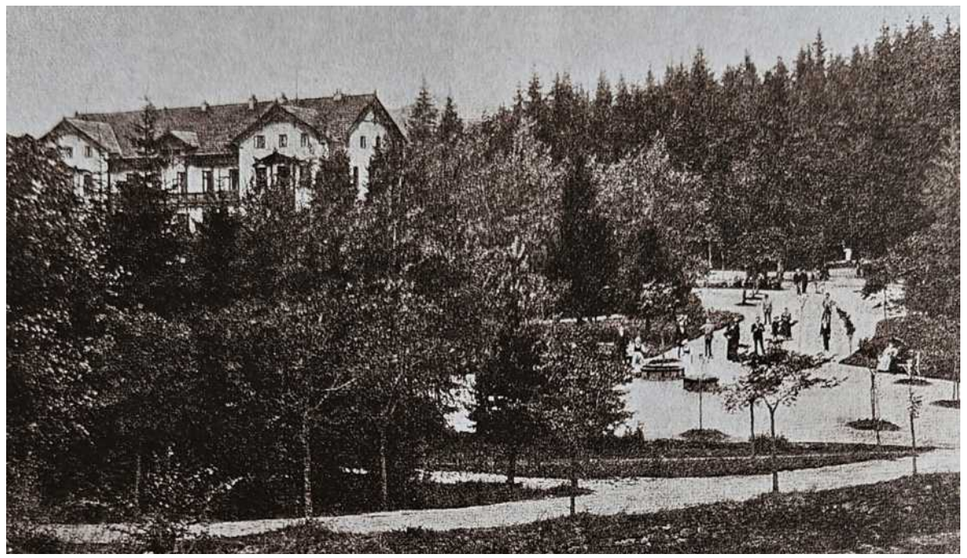
VÝVOJ HOSPODAŘENÍ SÍDLA

Původní osadu založily horníci nejpozději ve 14. století. Osada brzy hlavně díky těžbě cínu velmi zbohatla a byla poprvé povýšena na město. Těžba a bohatství však netrvaly věčně. S příchodem husitských válek došlo k velkému úpadku a k ukončení téměř veškeré těžby.

Po útlumu hornictví po třicetileté válce zkoušeli občané Pramenů různé možnosti obživy. Přechod k zemědělství byl velmi nevýnosný kombinovaný s těžkou prací. Zkoušeny byly všemožné plodiny včetně lnu nebo chmelu, avšak neúspěšně. Bohatství nakonec našli v obchodování s chmelem.

Čisté horské klima a vývěry léčivých minerálních pramenů byly využity v druhé polovině 19. století k provozu lázní. V té době již těžili obyvatelé z výdělků obchodu a obec se proměnila v centrum s honosnými zděnými i hrázděnými domy a opět byla povýšena na město.

Současně se vznikem lázní vznikla velká poptávka po ubytování a mimo jiné vznikl věhlasný hotel s restaurací Café Wolfenstein. Na přelomu 19. a 20. století navíc došlo k velké oblibě sportu a místní využili horského podnebí k provozování zimních sportů. Blahobyt ukončily události II. světové války. Následný režim pak téměř ukončil existenci obce.

Letecké měřické snímky 1950 východ

Legenda

dochované domy

vodní tok

Náměstí 1910

Celkový pohled od hůrky, 20. léta

Náměstí 1910

Celkový pohled odsídliště 20. léta

Kostel 1906

Celkový pohled sídliště 20. léta

Letecké měřické snímky 1950 západ

Legenda

dochované domy

vodní tok

Základní škola, čp.165, 1839

Základní škola, čp.165, 1839

čp.	název	orig. název	poslední majitel
278	restaurace Zemský dům	Landhaus	Leonhard Sabathil
202	hostinec Skalní sklípek	Zum Felsenkeller	Simon Hubl
264	hostinec U slunce	Zum Sonne	Anna Suttler
63	hostinec Valdštejn	Wallenstein	Marie Koppová
51	hotel Mnichov	München	Sophie Pöpperl
46	hostinec Kamzíkovy hory	Gamsgebirg	Max Seiler
164	hostinec Kraus	Gasthaus Kraus	Anna Krausová
120	hostinec město Karlovy Vary	Karsbad	Dionys Pöpperl
144	hostinec U zlatých lvů	Zum Goldene Löwen	Johann Misof
145	hostinec Chebská hospoda	Zum Eghalanda Stüwla	Hans Möschl
214	hostinec U pošty	Zum Post	Andreas Pöpperl
4	cukrářství, kavárna	Konditorei, Kaffestube	Johann Pöpperl
150	hostinec Dům cvičenců	Turnheim	Theresia Nickerl
155	hostinec Autoservis	Autohof	Eduard Heidel
178	hostinec Společenský dům	Hiaflgasthaus	
161	hostinec Gräuml	Gasthaus Gräuml	Josef Gräuml
84	hostinec Paulus	Gasthaus Paulus	Rudolf Paulus
253	hostinec Na dvorečku	Auhöfl	Horst Hennl
118	hostinec Schömer	Gasthaus Schömer	Eduard Fritsche
294	horský restaurant Vlček	Wolfstein	Franz Marass
220	hostinec U Egerländera	Zum Egerländer	Johann a Margareta Möschl
48	hostinec Bräunlův	Bräunls Gasthof	Josef Binder

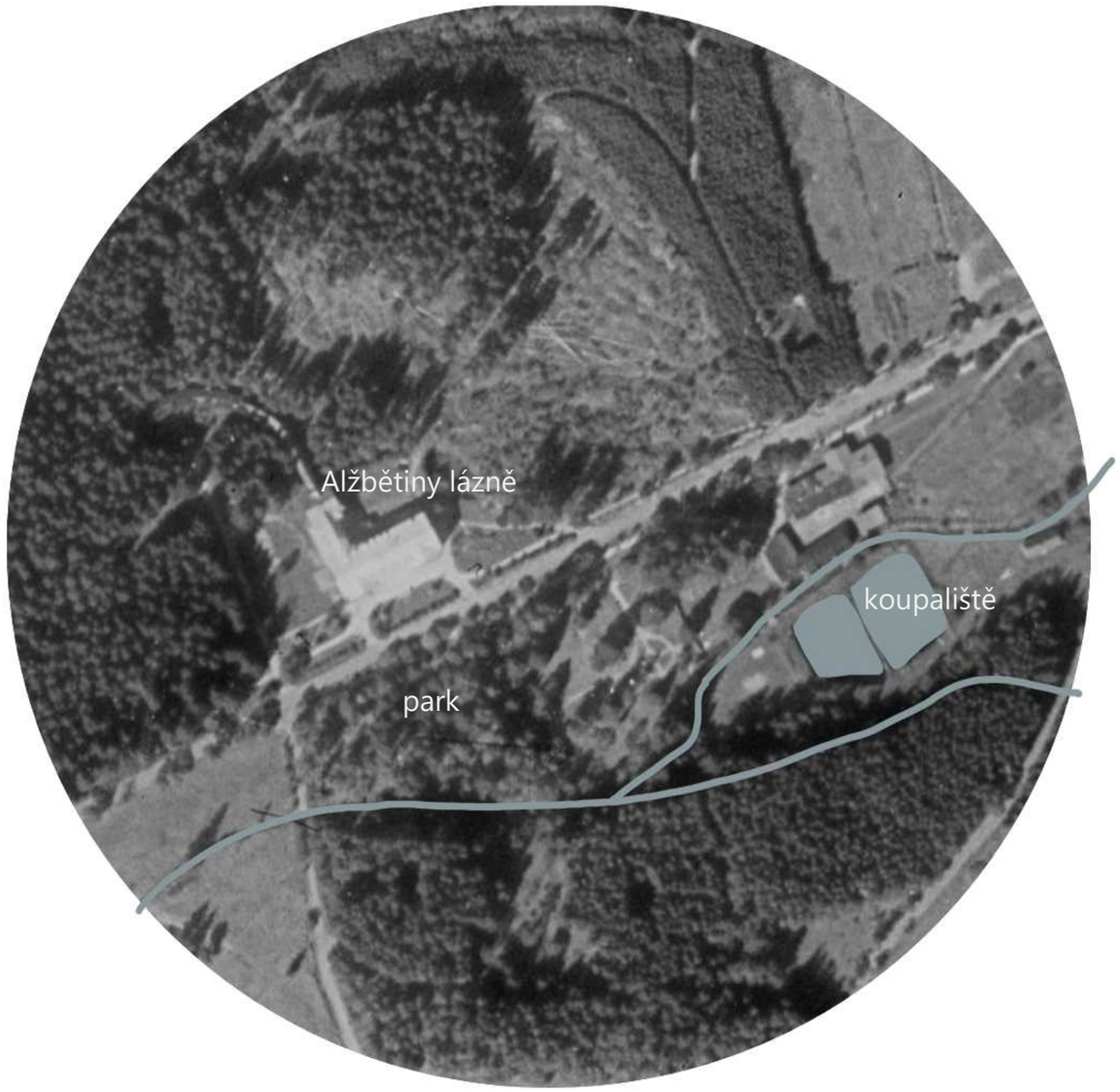
Celkem 22 výčepů a hospod

Letecké měřické snímky 1950 lázně

Legenda

dochované domy

vodní tok

Alžbětiny Lázně před demolicí

Alžbětiny Lázně 1902

Alžbětiny Lázně před demolicí

Pavilon u lázeňského domu 1906

Alžbětiny Lázně současný stav

Chovný rybník pstruhů ,1910

Poškozené domy 1911

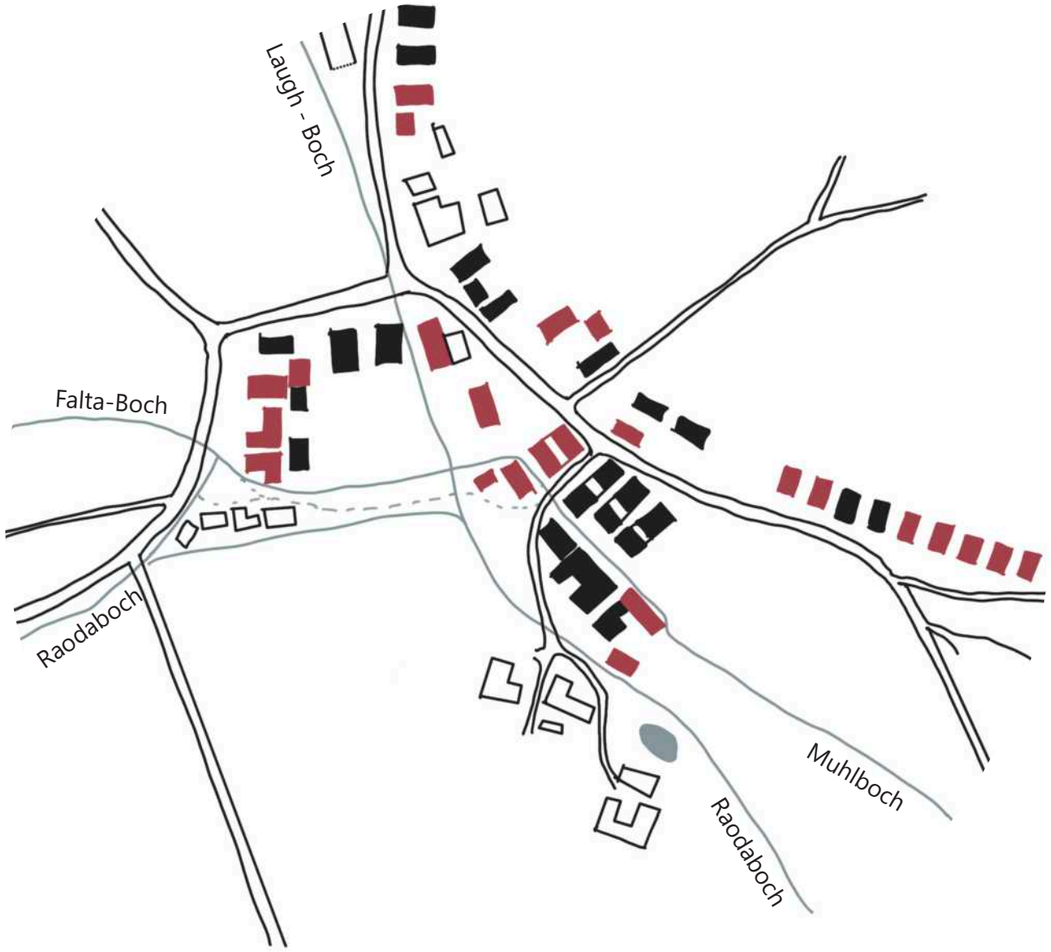
Legenda

domy shořené
znovu opravené

domy shořené
již neopravené

nepoškozené domy

prameny

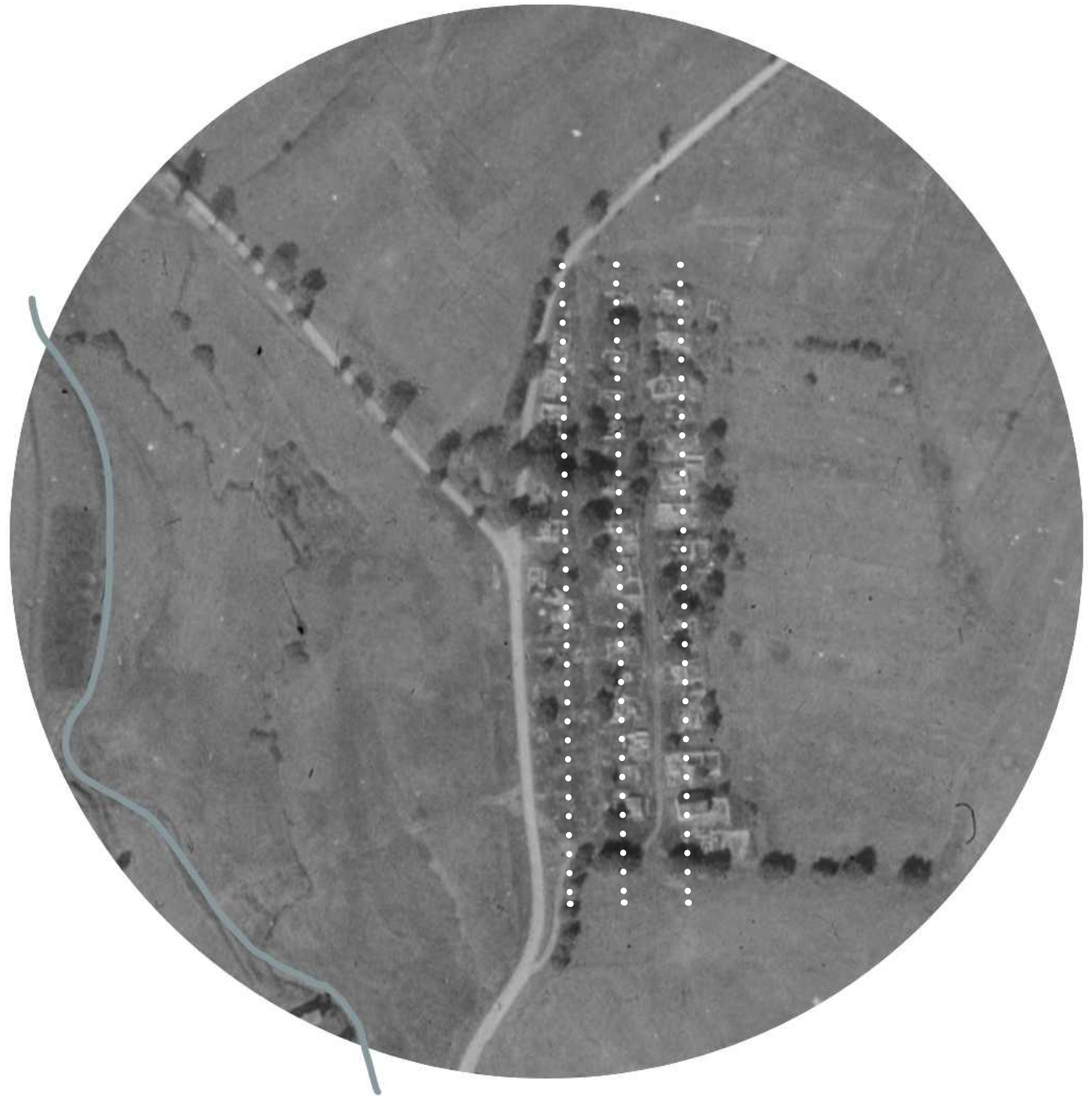

S

Letecké měřické snímky 1950 sever

Legenda

prameny

Letecké měřické snímky 1950 střed

Legenda

dochované domy

vodní tok

Katastrální mapa 1917

Legenda

prameny

linie zástavby

urbanistická středová osa

S

NÁBOŽENSTVÍ

Legenda

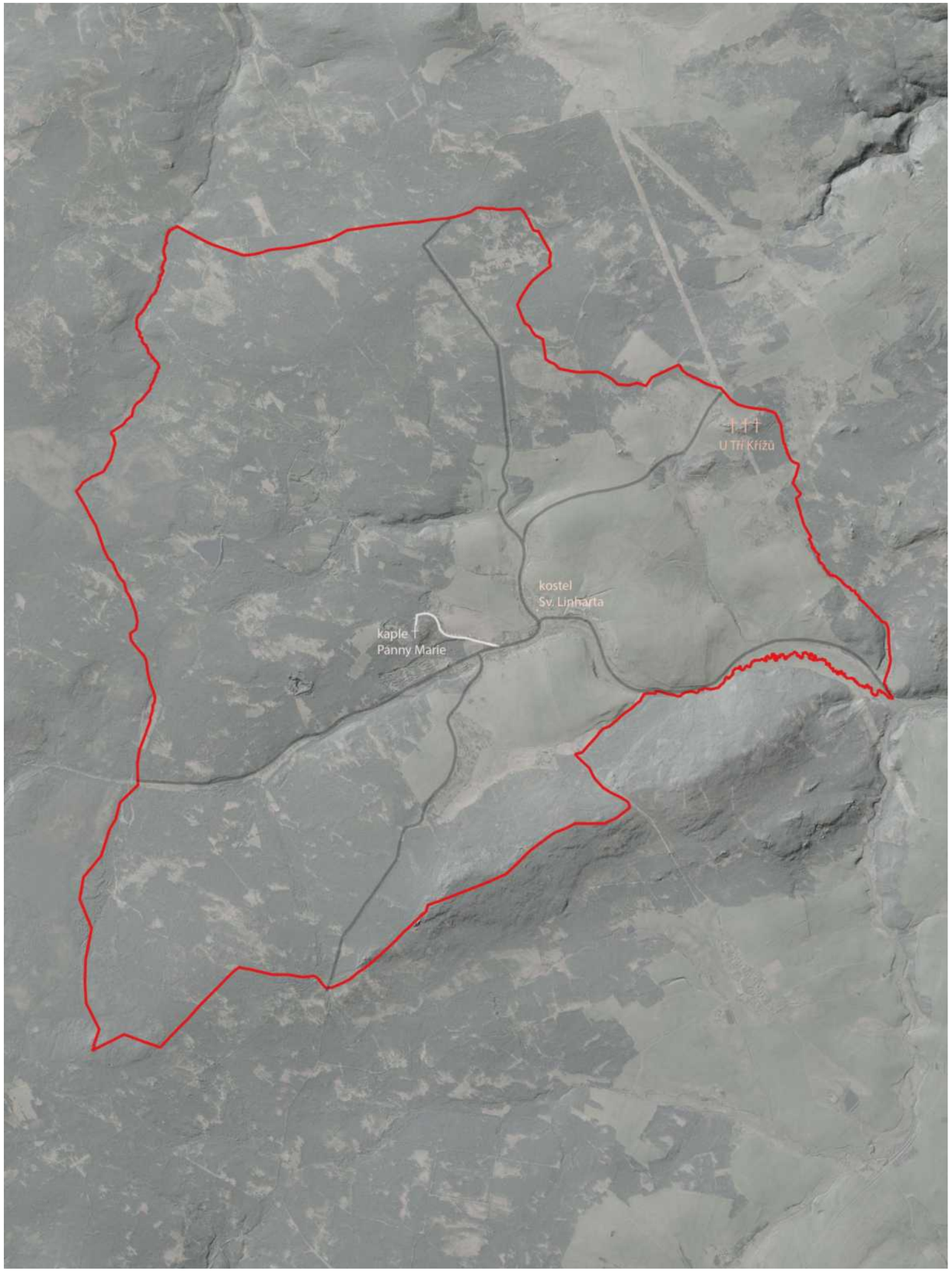
silnice

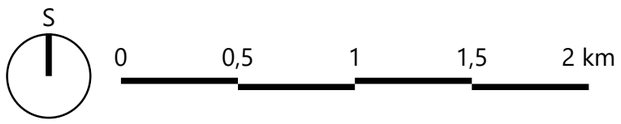
křížová cesta Prameny a kaple Panny Marie

U Tří Křížů

původní místo kostela Sv. Linharta

Před rekatolizací se obec dělila na katolíky a evangelíky (protestanty). Kvůli tomu docházelo k bojům a roztržkám mezi obyvateli, kdy byl kostel Sv. Linharta často poškozován. V období, kdy východní a jižní část stran obce spadala pod panství na Bečově, sloužil kostel jako evangelický. Západní část, Abtei, spadala pod katolický klášter Teplá.
V roce 1930 dle sčítání žilo v 274 domech 1527 obyvatel. Z toho 1509 bylo římských katolíků, 10 evangelíků a 1 žid.

kostel sv. Linharta

Občanská vybavenost

Legenda - funkce budov

bydlení

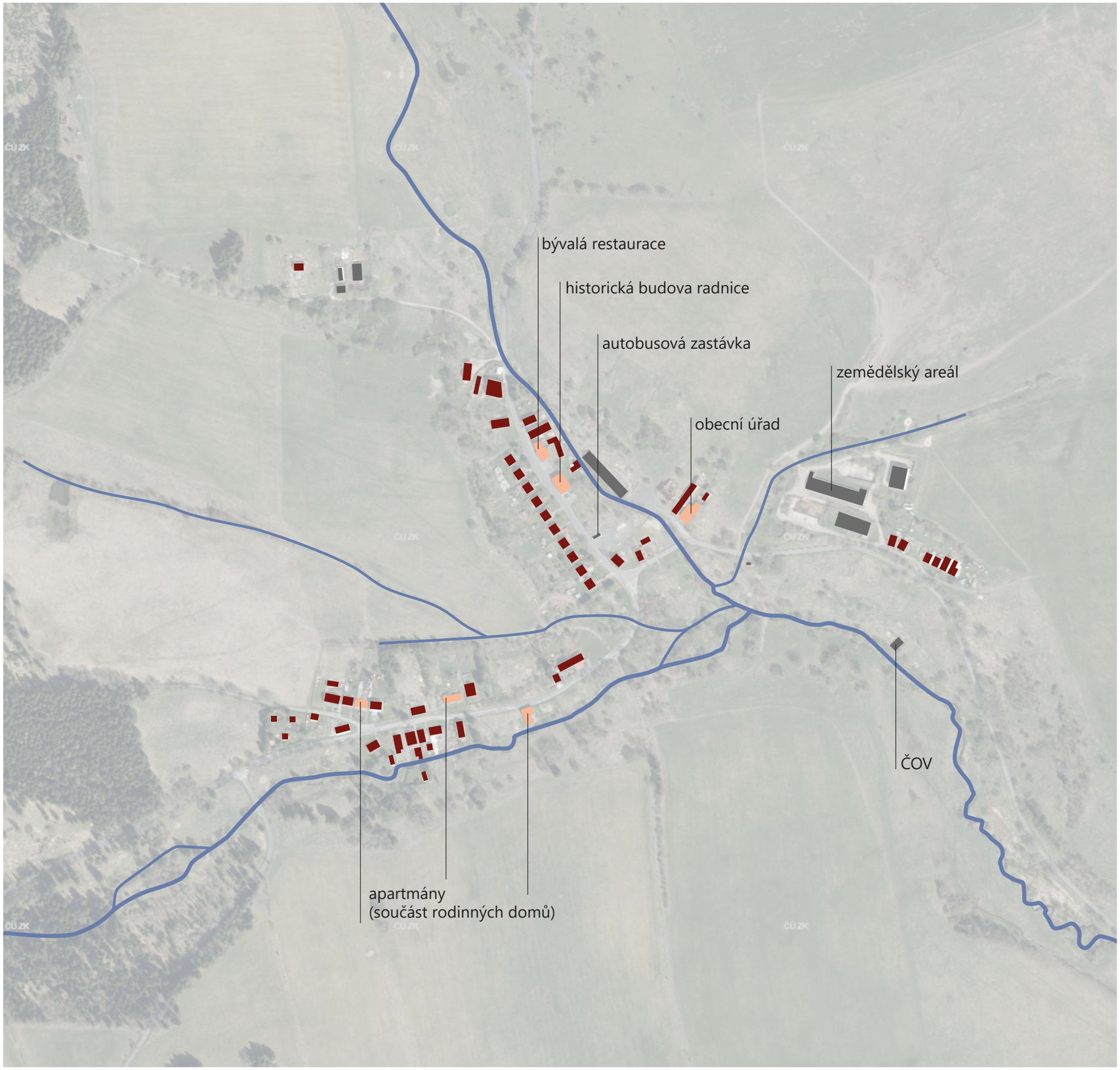
bydlení + občanská vybavenost

zemědělská výroba, sklady

Hlavní strukturu sídla tvoří rodinné domy převážně vesnického typu, nachází se zde ale i několik budov s charakterem městským upomínající na rozkvět lázeňského města.

Občanská vybavenost se v sídle skoro nevyskytuje, není zde obchod ani škola, jediné služby představují pensiony a pronajímatelné apartmány, často součást rodinných domů. Ostatně i obecní úřad je zřízen jako součást rodinného domu, což pro zdejší občany není ideální. Chybí zde místo pro setkávání a vytváření komunity, je zde ale snaha zřídit příležitostný provoz hospody.

Nedostatek vybavenosti obce je nutné řešit dojížděním autem nebo využití autobusové linky, trasu Prameny-Mariánské Lázně jezdí autobus 4x denně. I lepší propojení s okolními vesnicemi problém neřeší, větší množství nabízených služeb se nachází pouze ve větších městech jako Mariánské lázně (12 km), Lázně Kynžvart (10 km) nebo Bečov nad Teplou (12 km).

zdroj: https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/

S

0 100 200 300 400 m

Veřejná prostranství

Legenda

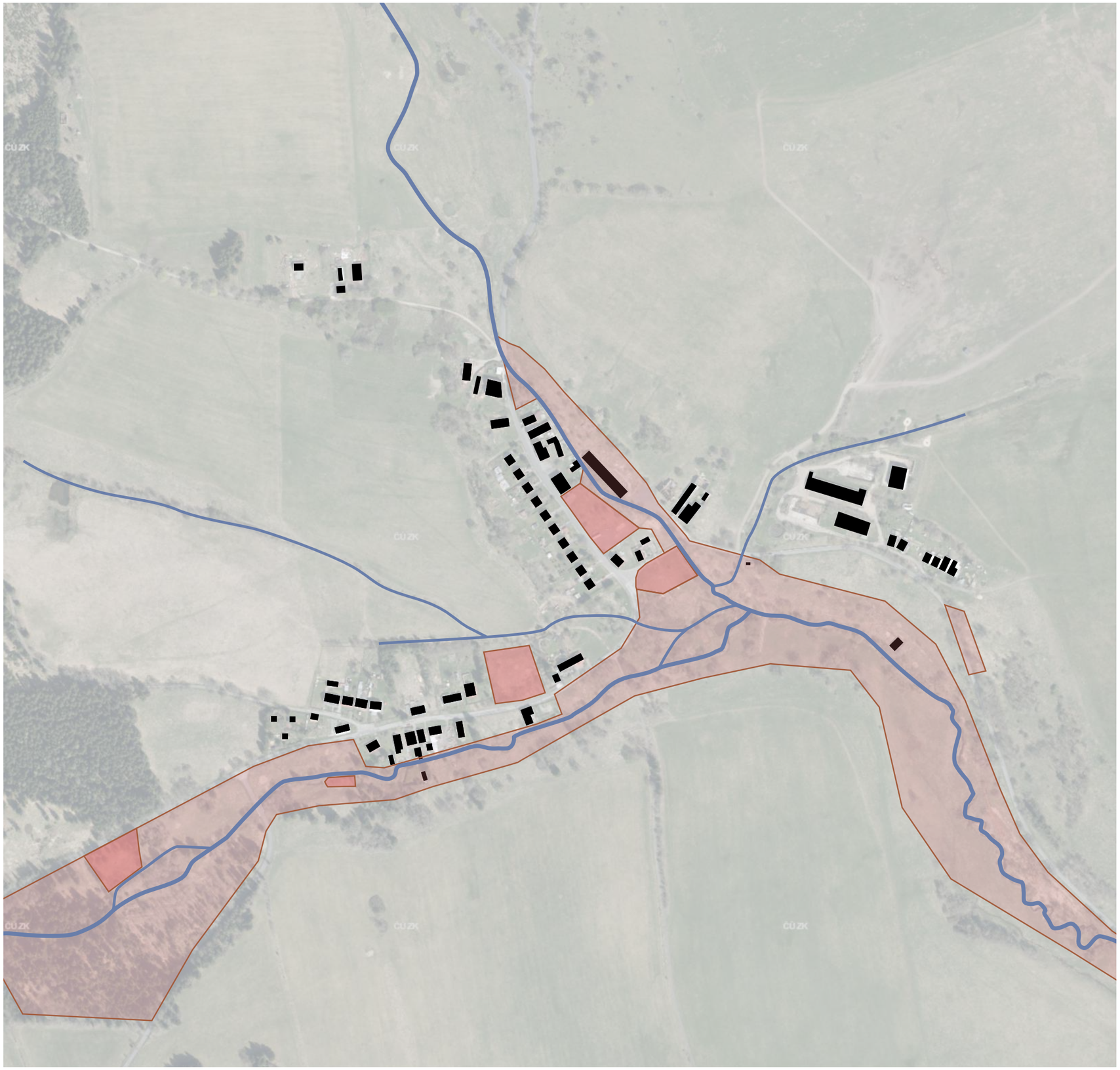
areály veřejných prostranství

potenciál veřejných prostranství

Většími veřejnými areály v obci jsou dětské hřiště se sportovní plochou a komunitní sad s parkovou úpravou. Významné plochy jsou také kolem obnovených pramenů. Dnešní pomyslnou „náves" tvoří autobusová točna s okrasnou květinovou úpravou, po kostele, který býval těžištěm obce, zůstal v trávě obrys zvonové věže zpodobněn jednoduchou dřevěnou konstrukcí. Hřbitov ve svahu nad silnicí na Mnichov je již skoro zaniklý, vzpomínku nese pouze pár zarostlých náhrobků.

Velkým problémem jsou majetkoprávní vztahy v obci, pozemek okolo obnovených pramenů sloužící jako veřejná prostranství a místa setkávání, byl obcí prodán soukromé firmě, která si nepřála další občanské aktivity. Podobně byl prodán i pozemek s dětským hřištěm, nejde tedy už zcela mluvit i veřejném prostoru, budou-li i zde omezovány aktivity občanů.

Velký potenciál v bezprostředním okolí sídla tvoří potoky a jejich zpřístupnění, propojení tak sídla s krajinou a lázeňským parkem.

zdroj: https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/

Veřejná prostranství

původní těžiště obce

komunitní sad se zvoničkou

upomínka na bývalý kostel

hřiště u potoka

autobusová točna jako dnešní „náves“

Veřejná prostranství

bývalé sádky a sluneční lázně

bývalý lázeňský park

obnovené okolí pramenů

pozůstatky hřbitova

niva Pramenského potoka, potenciál přírodního parku

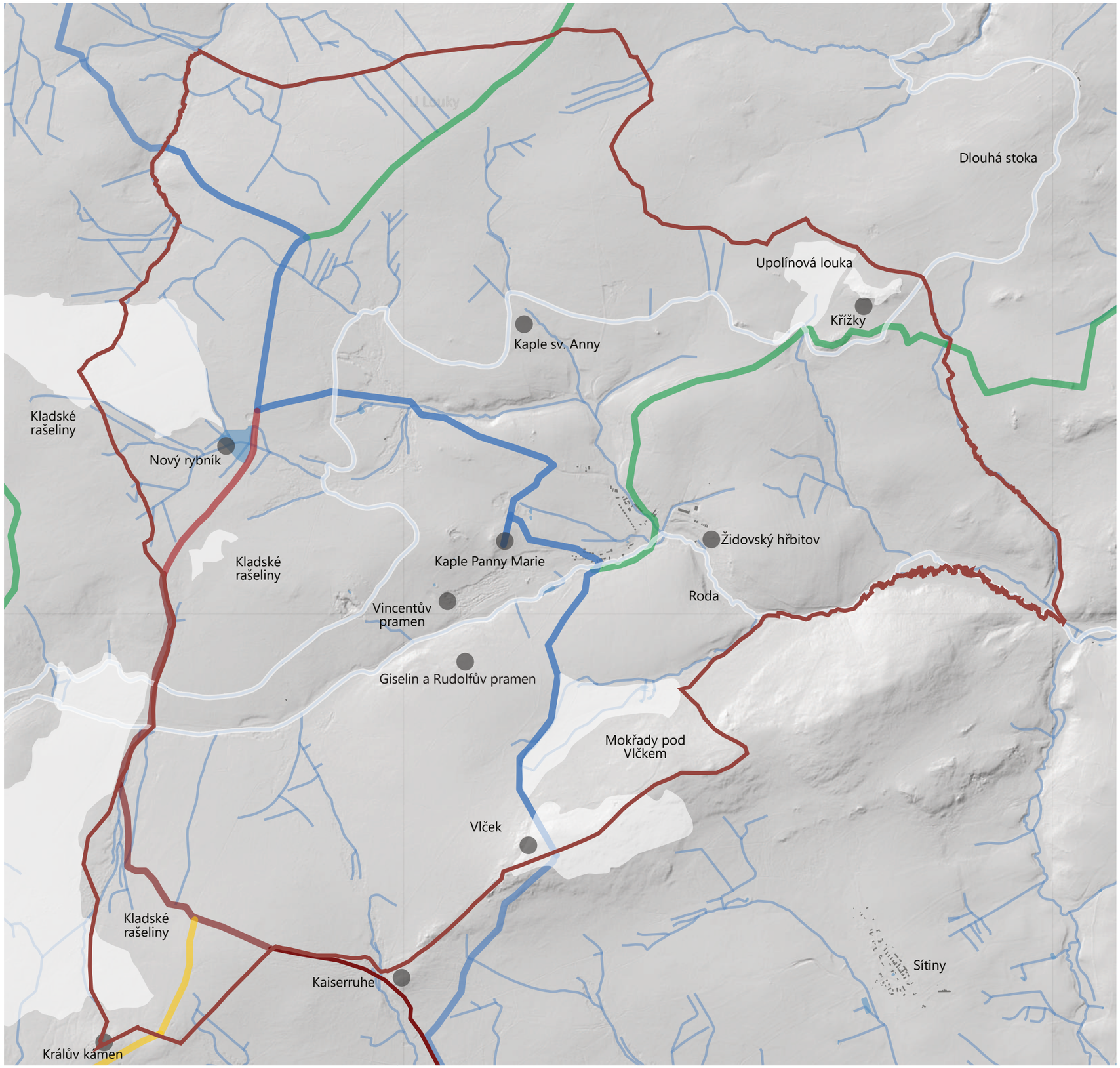
Turismus

Legenda

- červená turistická trasa
- zelená turistická trasa
- modrá turistická trasa
- žlutá turistická trasa
- bod zájmu
- oblast/tok zájmu

Intravilánem obce prochází zelená a modrá trasa. Zelenou dojdeme k upolínové louce nebo k vyhlídce U Louky. Modrá se nachází v místě obnovené křížové cesty, navazuje na přírodní rezervaci Mokřady pod Vlčkem a setkává se s Mýtským rybníkem.

Od rybníka se přes červenou dostaneme k NPR Kladské rašeliny. Žlutá je použita na jižním okraji katastru jako spojka ke Královu kameni.

zdroj: https://mapy.cz

S

0 0,5 1 1,5 2 km

Prostupnost

Legenda

hlavní zpevněné komunikace

pěší komunikace

bariéry/neprostupnost - pastviny

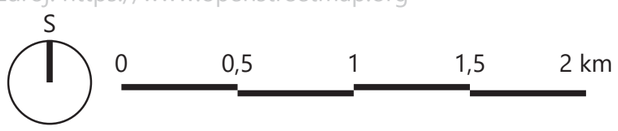
bariéry/neprostupnost - mokřady

Obec Prameny je neprostupná především v oblastech pastvin a mokřadů, kde chybí frekvence pěších cest. Naopak v lesích jsou trasy dobře značené a s orientací nejsou větší problémy. Častá je zde nutnost volit asfaltovou cestu jako jedinou možnost pro pěší.

Liniová cesta se pne podél Dlouhé stoky, podél Pramenského potoka (Rody) však potřebný doprovod chybí.

zdroj: https://www.openstreetmap.org

Doprava

Legenda

- silnice II. třídy
- silnice III. třídy
- cyklostezka
- autobusová zastávka
- návrh na obtah - územní plán

V obci se nachází dopravní tah II. třídy ve směru na obce Mnichov a Sokolov. Silnice III. třídy vedou do Kladské, Mariánských Lázní, Lázní Kynžvart a Nové Vsi. Silnice jsou v dobrém stavu. Cyklostezky většinou kopírují hlavní dopravní tahy.

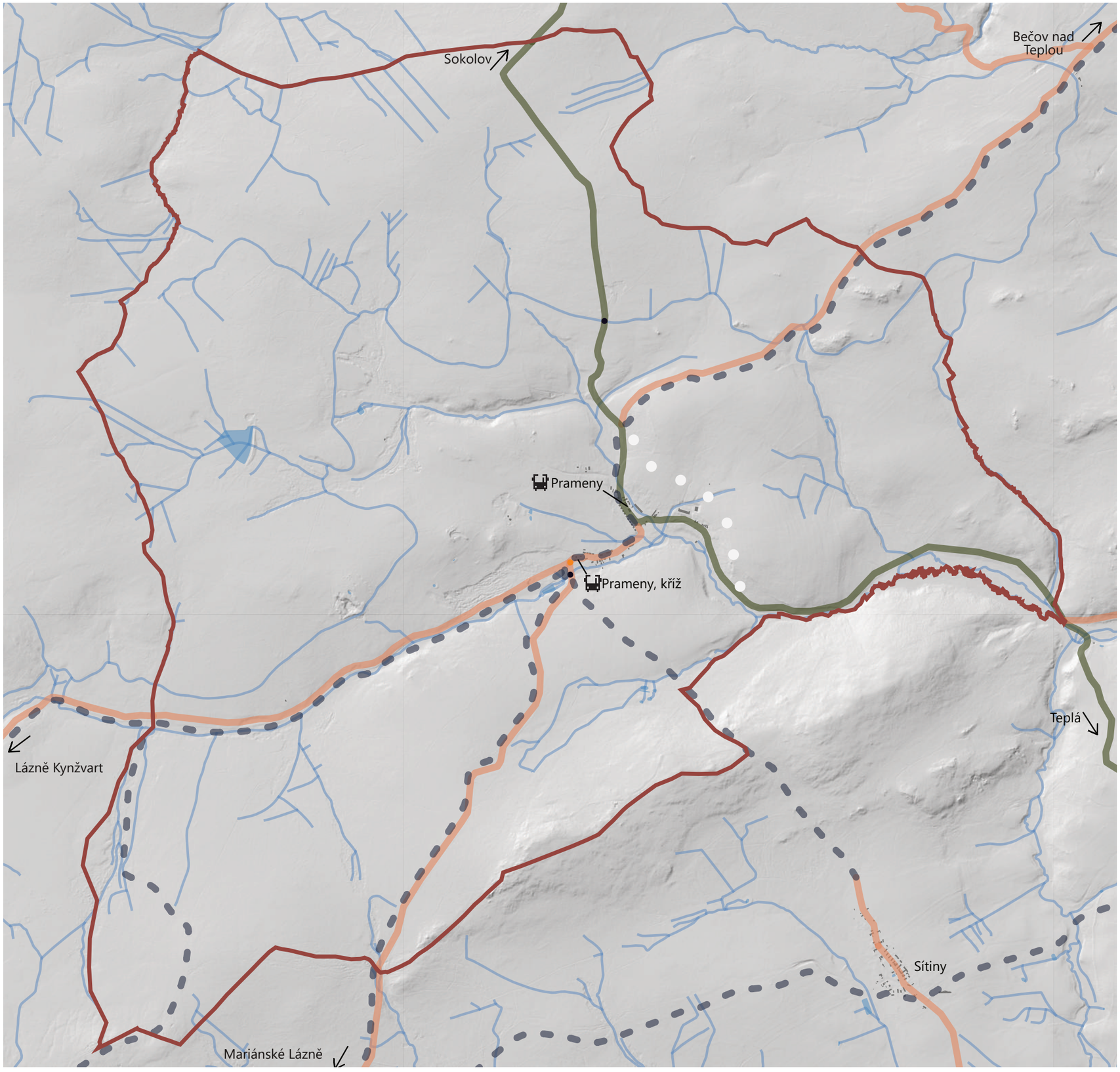
Napojení na silnici I. třídy se nachází v Bečově nad Teplou. V obci jsou dvě autobusové zastávky (linka do Mariánských Lázní).

Nejbližší železniční stanice se nachází v Lázních Kynžvart a v Mariánských Lázních.

zdroj: https://geoportal.rsd.cz

S

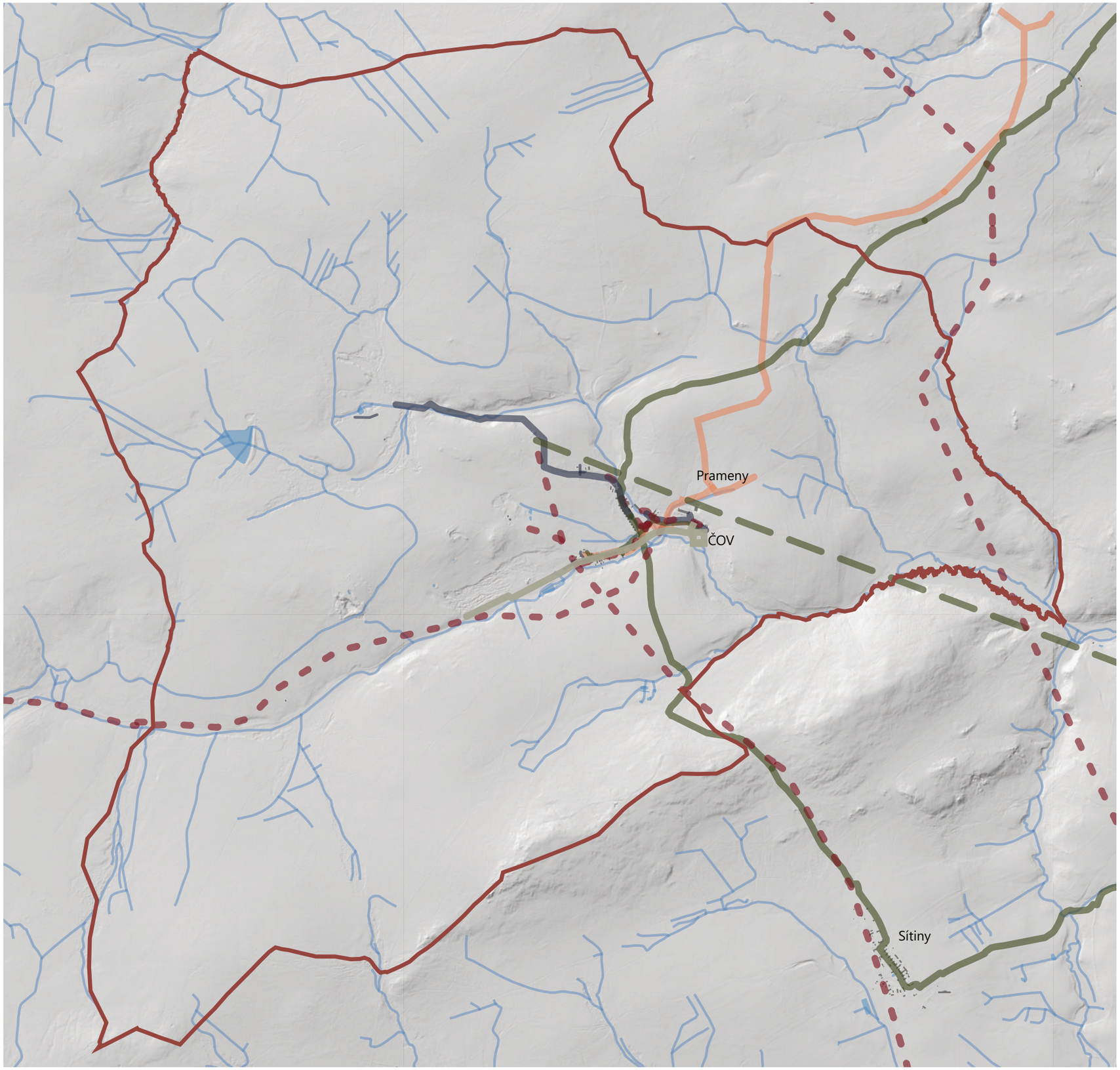
0 0,5 1 1,5 2 km

Inženýrské sítě

Legenda

- zásobování vodou
- elektroenergetika
- zásobování plynem
- telekomunikace
- čistění odpadních vod

zdroj: https://geoportal.kr-karlovarsky.cz

S

0 0,5 1 1,5 2 km

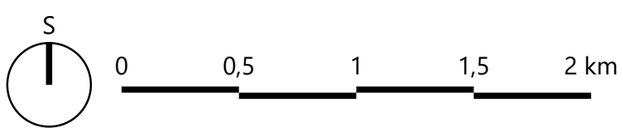
ÚZEMNÍ PLÁN

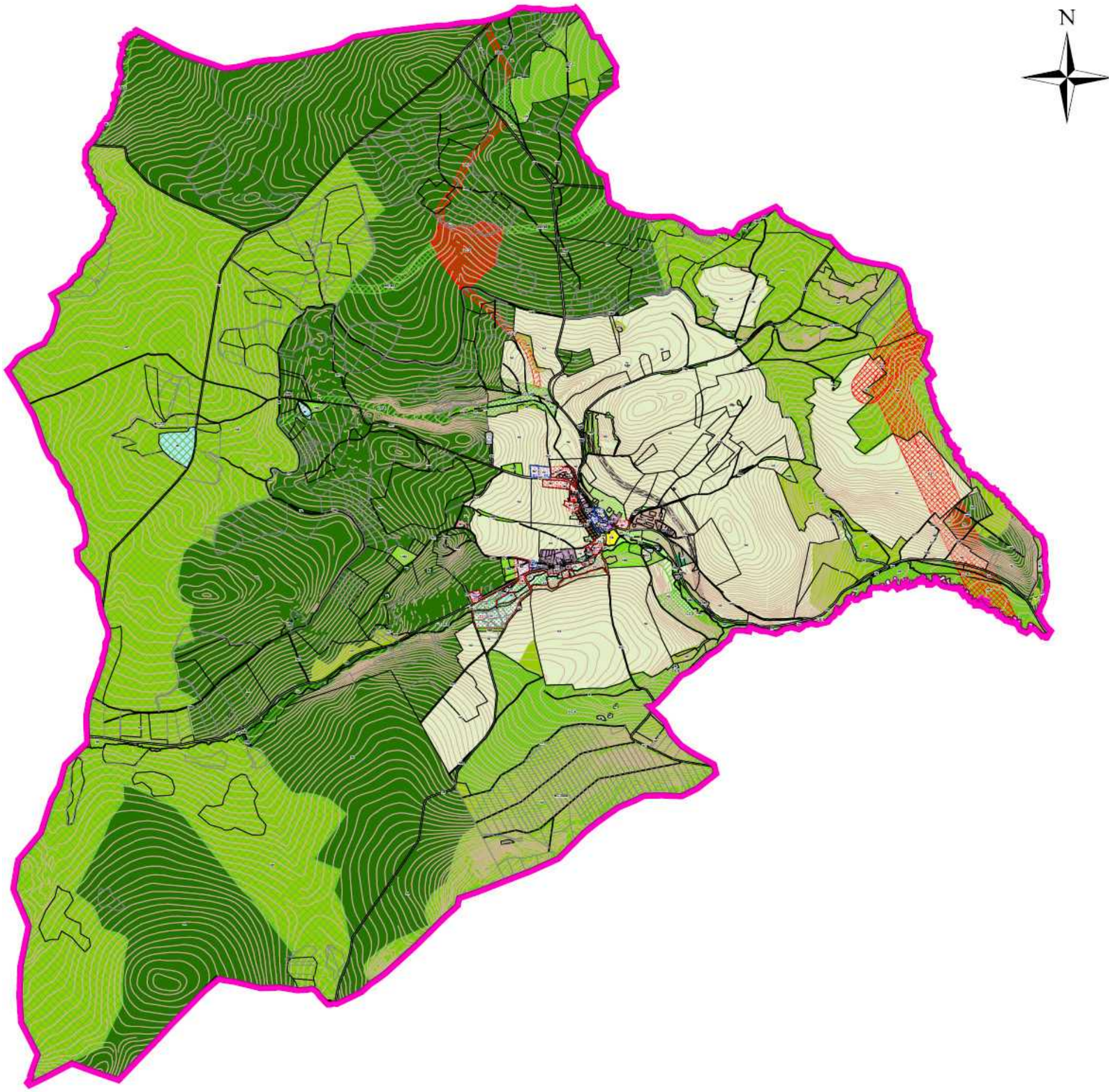
Legenda

výška textu 12 bbbb

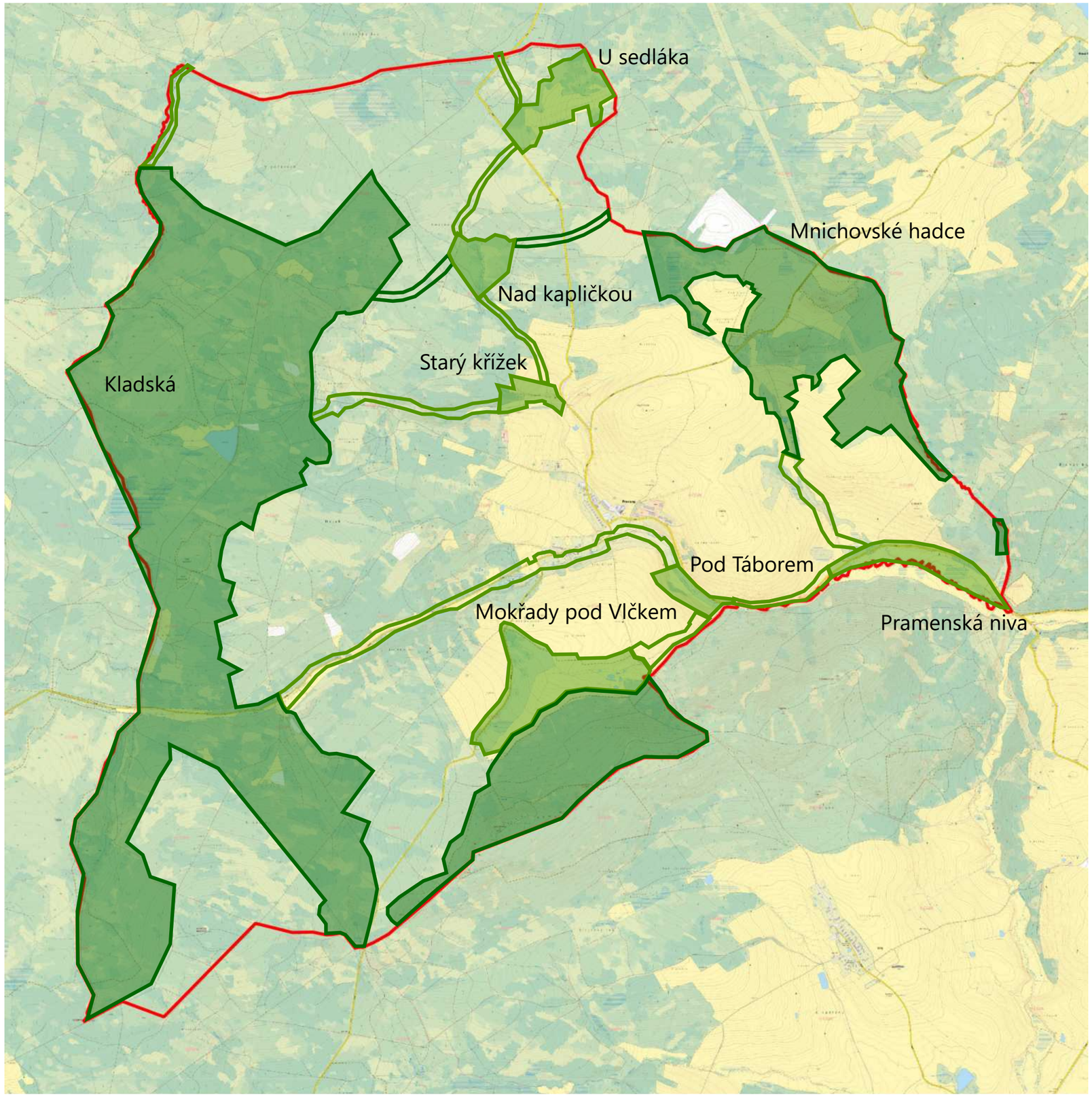
zdroj: www.muml.cz/urad/uzemni-planovani/

Územní systém ekologické stability

Přes území katastru obce prochází dvě nadregionální biocentra systému územní ekonomické stability, Kladská a Mnichovské hadce, které propojují dva nadregionální biokoridory. Dále zde leží 6 lokálních biocenter propojených několika lokálními biokoridory.

Legenda

- Nadregionální biocentrum
- Nadregionální biokoridor
- Lokální biocentrum
- Lokální biokoridor

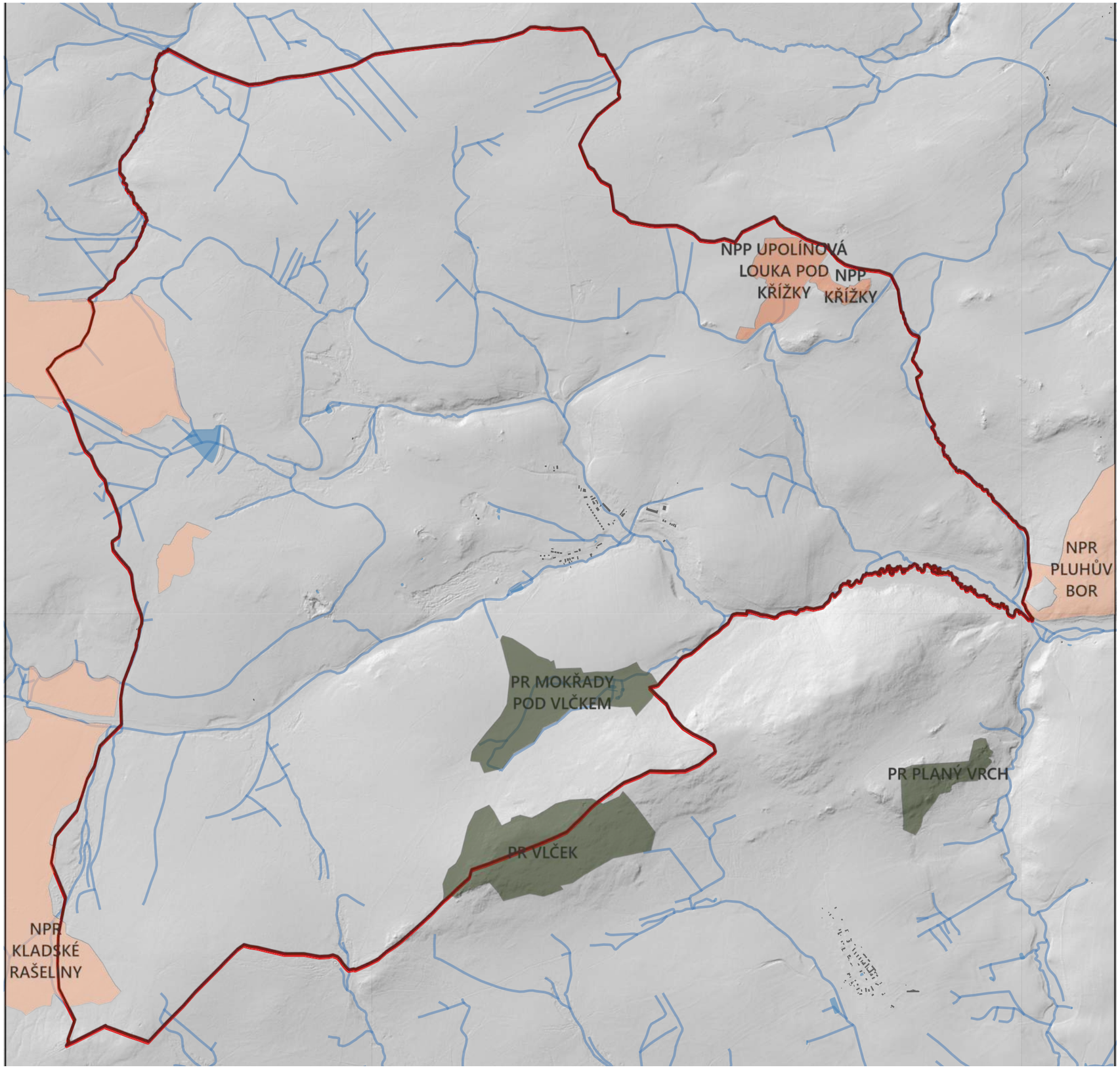
zdroj: Územní plán obce Prameny

0 0,5 1 2 km

Ochrana přírody

Legenda

- Hranice k.ú. Prameny
- NPP
- NPR
- PP
- PR

Maloplošná chráněná území
NPP:
Křížky
Upolínová louka pod Křížky
NPR:
Kladské rašeliny
PR:
Mokřady pod Vlčkem
Vlček

Velkoplošná chráněná území
Celá obec se nachází na území *CHKO Slavkovský les.*

zdroj: https://gis-aopkcr.opendata.arcgis.com/

S
0 0,5 1 1,5 2 km

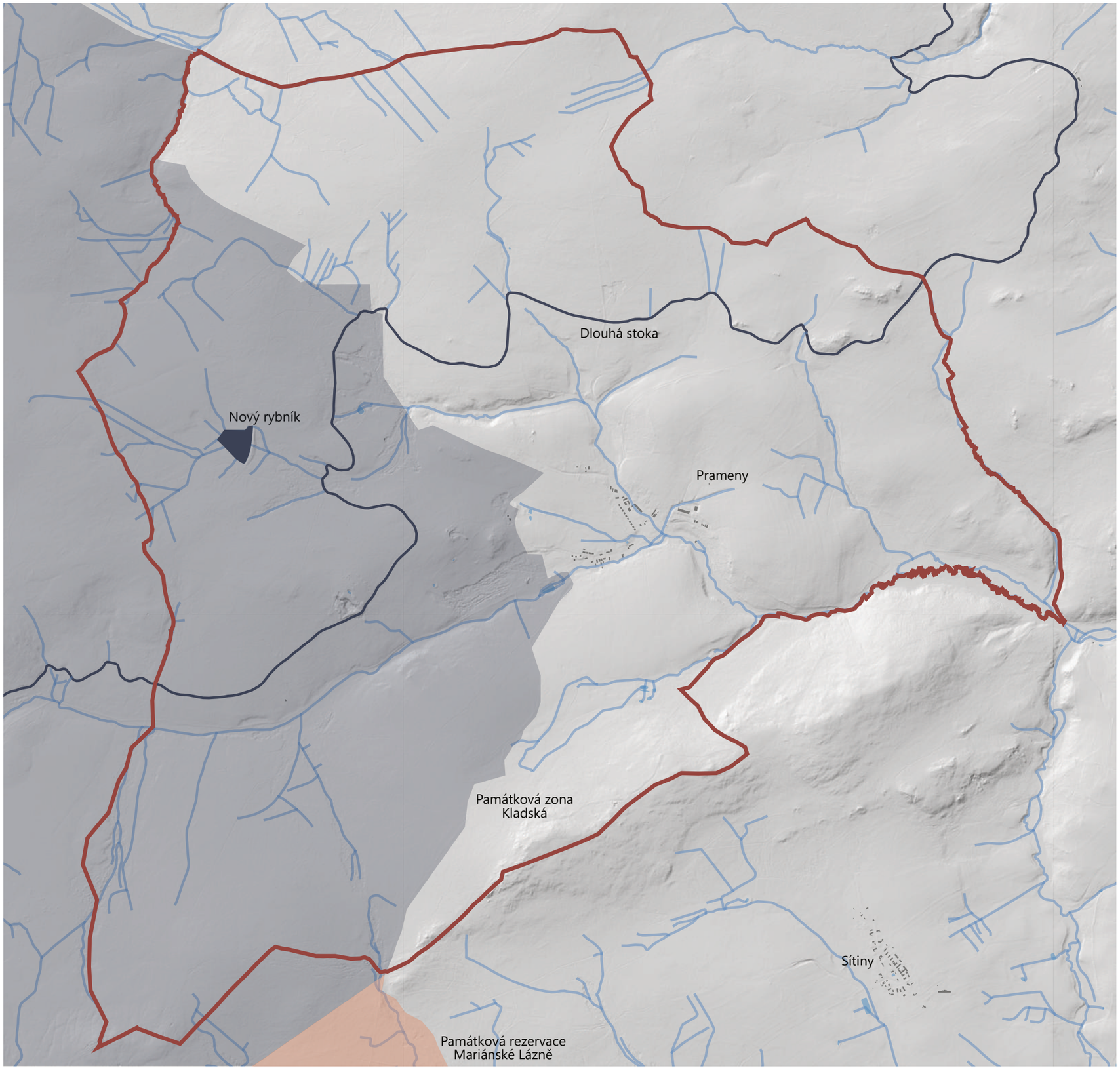
Památková ochrana

Legenda

- národní kulturní památka
- památková zóna
- památková rezervace

Do území katastru zasahuje památková zona Kladská, která bya vyhláena s ohledem na své vysoké kulturně historické i přírodní hodnoty, jež oblast vykazuje. Oblast si dosud zachovává charakter loveckého revíru. Území památkové zóny je součástí CHKO Slavkovský les a částečně i NPR Kladské rašeliny

Za národní kulturní památky jsou v území vyhlášeny Dlohá stoka a Nový rybník, který Dlouhou stoku napájí.

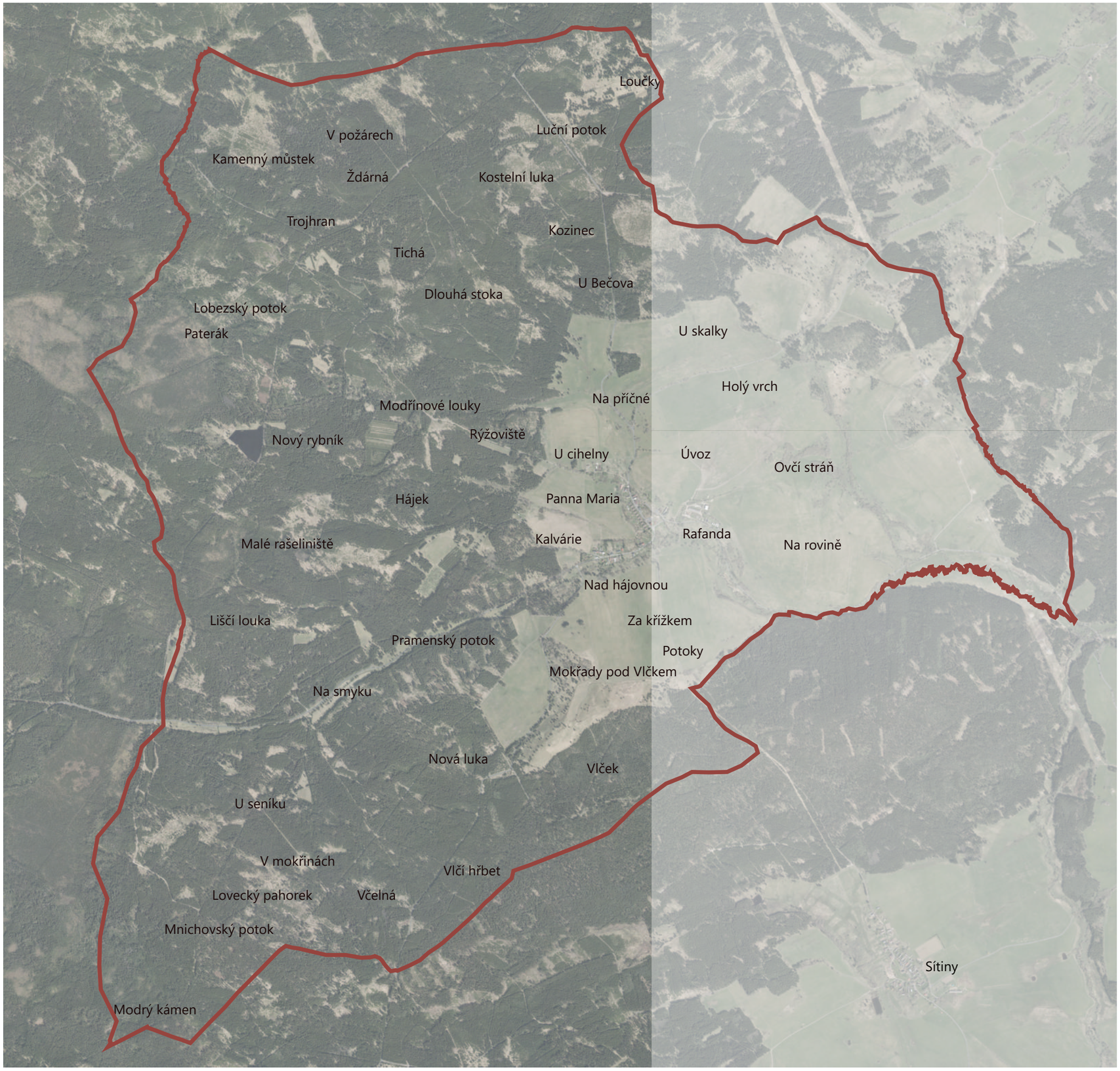
zdroj: https://geoportal.npu.cz

S

0 0,5 1 1,5 2 km

Místní názvy

Na území katastru se používá mnoho zeměpisných jmen, často spjatých s lokálními biotopy, jako jsou Kladská rašeliniště - nepřístupný Paterák nebo Liščí louka. V názvech můžeme také číst pozůstatky kulturní krajiny - Rýžoviště, Nad hájovnou, Kalvárie.

zdroj: https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec

S

0 0,5 1 1,5 2 km

SWOT Analýza

SILNÉ STRÁNKY

1. Zachovaná přirozená říční niva
2. Unikátní vodní dílo Dlouhá stoka
3. Množství drobné architektury a památek v krajině
4. Obnovená křížová cesta a kaple sv. Anny - občanská iniciativa, aktivní komunita
5. Sejpy a rýžoviště jako památka na těžební minulost
6. Unikátní společenstva s endemity na hadcích
7. Velké množství chráněných území
8. Mokřady a prameniště
9. Velmi nízká až neexistující větrná eroze
10. Kvalitní ovzduší

SLABÉ STRÁNKY

1. Monokulturní smrčiny
2. Ztráta půdy vodní erozí
3. Odvodněné pastviny
4. Ztížená prostupnost mokřadů a pastvin
5. Chybějící těžiště obce
6. Urbanistické zásahy mimo měřítko obce
7. Chybějící dvojice – kostel + hospoda
8. Nepřístupný hřbitov
9. Zaniklé drobné památky v krajině
10. Nefunkční ČOV a zastaralá kanalizace

PŘÍLEŽITOSTI

1. Zpřístupnění potoků u sídla
2. Propojení krajinným parkem: lázně-Prameny-Mnichov
3. Pohodlné pěší propojení Kladská
4. Mýtský rybník
5. Vycházkové okruhy
6. Zdroje minerálních vod
7. Rozvoj turismu, obnova lázeňství
8. Relikty staveb v krajině (hájovny, cihelny)

HROZBY

1. Lázeňská enkláva bez napojení na obec
2. Degradace společenstva vlhkých luk
2. Přemnožení zvěře, pokles biodiverzity
3. Plánovaný silniční obchvat
4. Nesoudržnost obce
5. Privatizace veřejných prostranství

PROBLÉMOVÁ MAPA

Legenda

- hranice katastru
- vodní toky a plochy
- maloplošná chráněná území
- mokřady
- neprostupné, bariéra

SILNÉ STRÁNKY

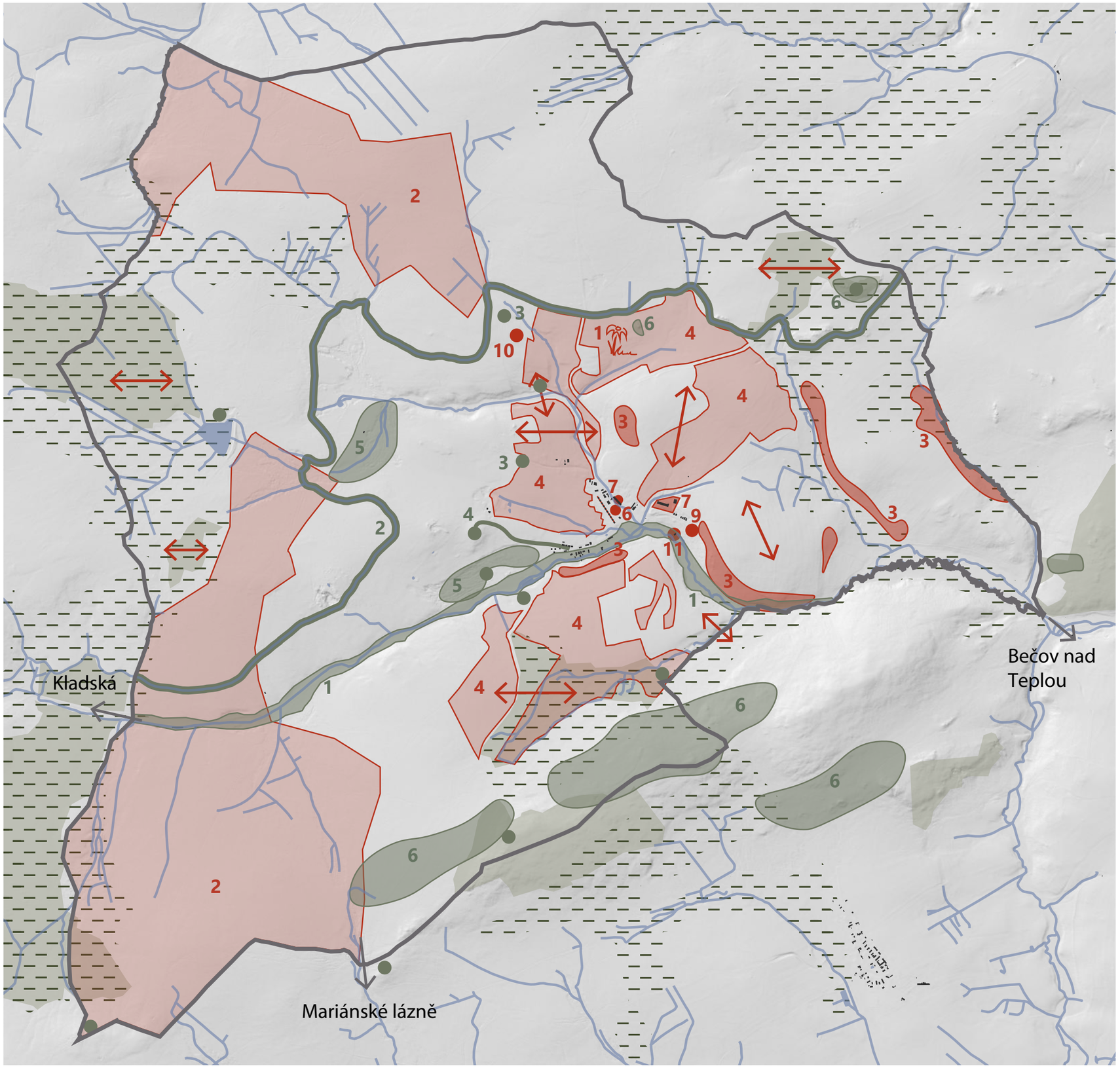
1. Zachovaná přirozená říční niva
2. Unikátní vodní dílo Dlouhá stoka
3. Množství drobné architektury a památek
4. Obnovená křížová cesta, kaple sv. Anny
5. Sejpy jako památka na těžební minulost
6. Unikátní společenstva s endemity na hadcích
7. Velké množství chráněných území
8. Mokřady a prameniště
9. Velmi nízká až neexistující větrná eroze
10. Kvalitní ovzduší

SLABÉ STRÁNKY

1. degradující společenstva vlhkých luk
2. monokulturní smrčiny
3. ztráta půdy vodní erozí
4. odvodněné pastviny
5. ztížená prostupnost mokřadů a pastvin
6. chybějící těžiště obce
7. urbanistické zásahy mimo měřítko obce
8. chybějící dvojice – kostel + hospoda
9. nepřístupný hřbitov
10. zaniklé drobné památky v krajině
11. nefunkční ČOV a zastaralá kanalizace

S

0 0,5 1 1,5 2 km

PROBLÉMOVÁ MAPA

Legenda

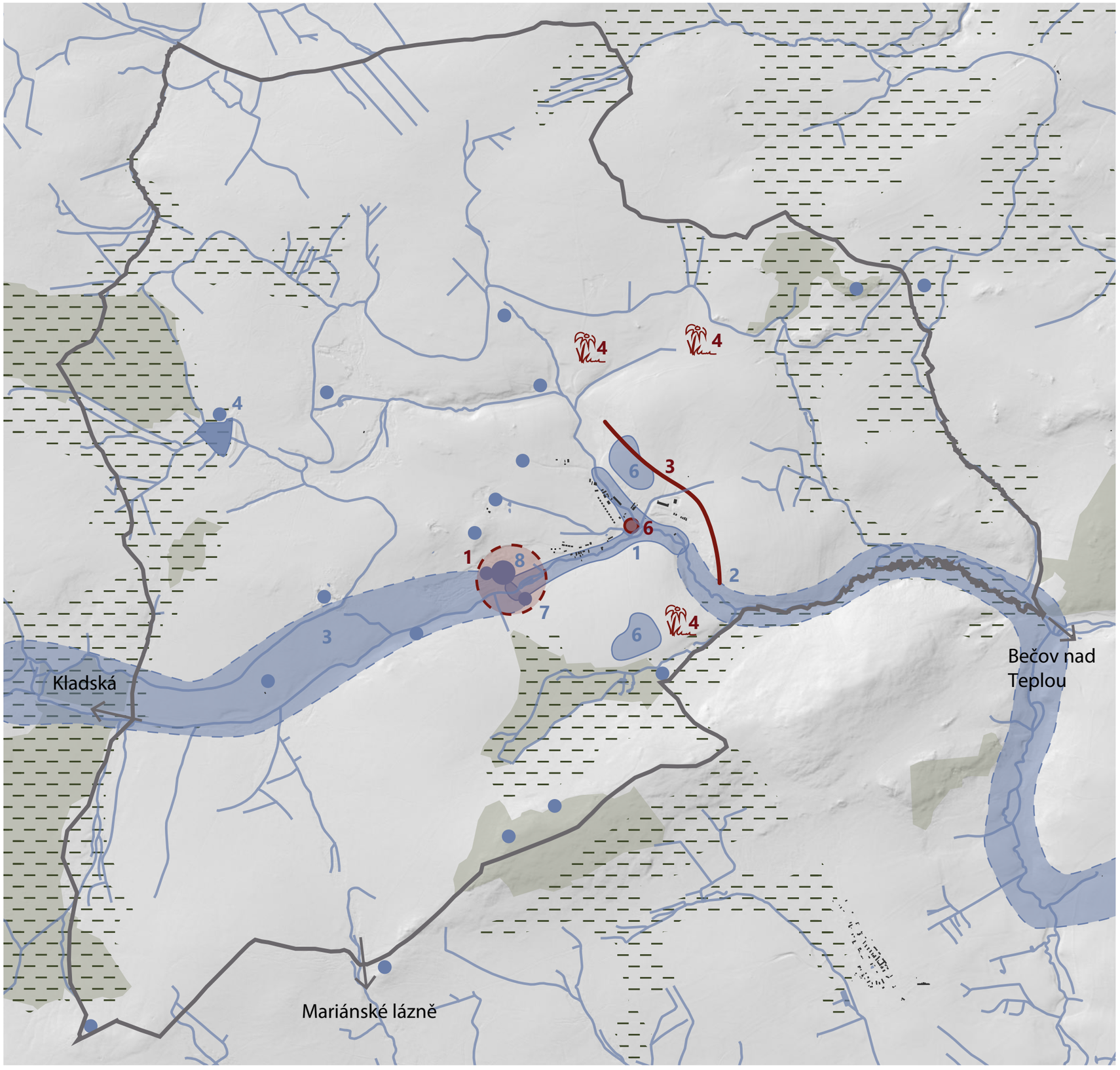
- hranice katastru
- vodní toky a plochy
- maloplošná chráněná území
- mokřady

PŘÍLEŽITOSTI

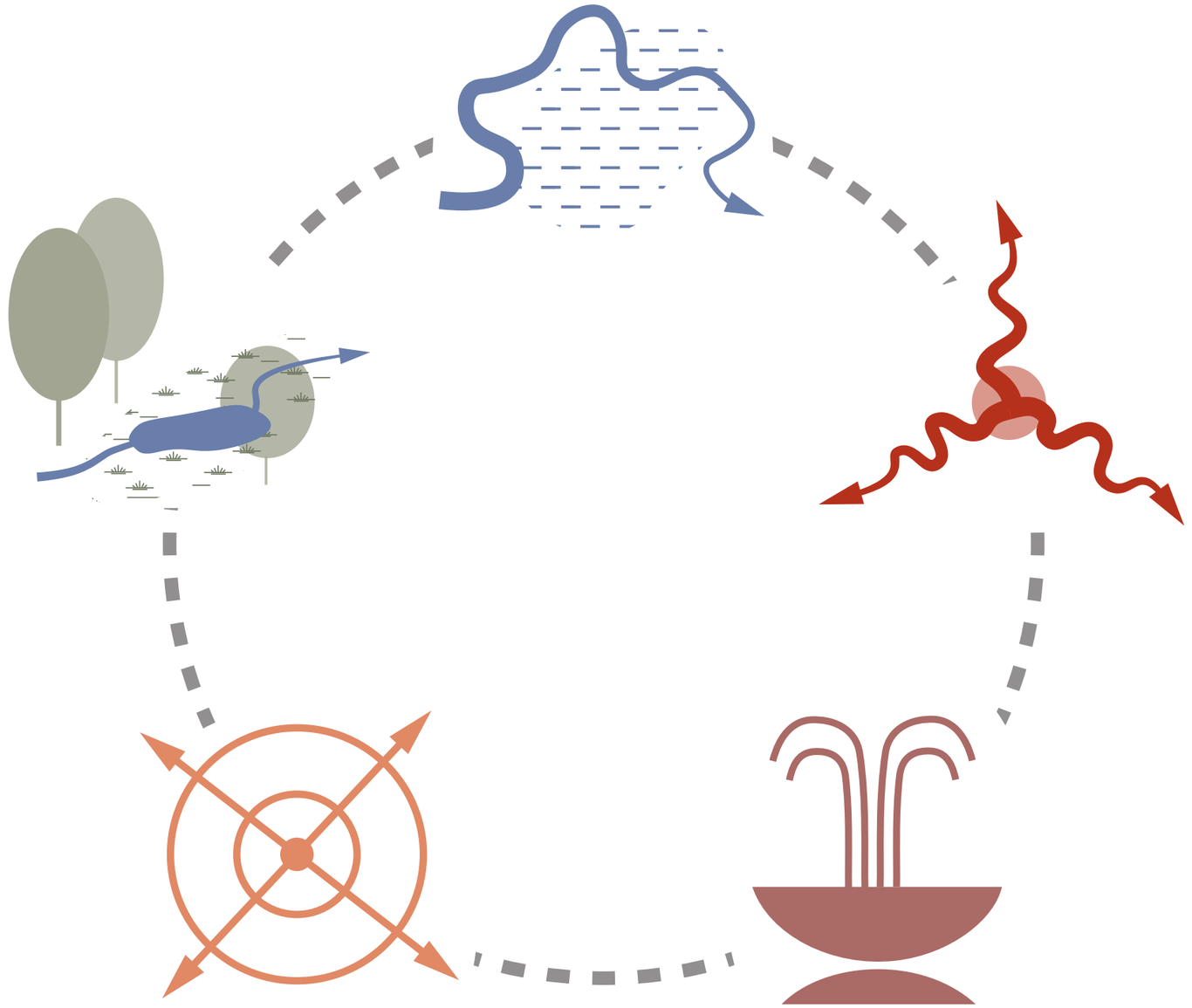
1. Zpřístupnění potoků u sídla
2. Propojení krajinným parkem: lázně-Prameny-Mnichov
3. Pohodlné pěší propojení Kladská
4. Mýtský rybník
5. Vycházkové okruhy
6. Obnovy krajinné mozaiky
7. Zdroje minerálních vod
8. Rozvoj turismu, obnova lázeňství
9. Relikty staveb v krajině (hájovny, cihelny)

HROZBY

1. Lázeňská enkláva
2. Přemnožení zvěře, pokles biodiverzity
3. Silniční obchvat
4. Invazivní druhy
5. Nesoudržnost obce
6. Privatizace veřejných prostranství

VIZE ÚZEMÍ

PĚT PILÍŘŮ VIZE

1. VODA V KRAJINĚ

- Ochrana říční nivy
- Revitalizace meliorovaných vodních toků
- Zpřístupnění a ochrana mokřadů
- Podpora retenční schopnosti krajiny
- Čištění odpadních vod přírodními procesy
- Říční krajina jako prostor k rekreaci
- Obnova pramenišť a mokřadů v říční nivě
- Zpřístupnění říčního koryta v obci, vytvoření kvalitního veřejného prostoru

2. OCHRANA PŘÍRODNÍCH A KULTURNÍCH HODNOT

- Zpřístupnění krajiny s respektem k přírodním hodnotám
- Zvýšení biodiverzity
- Tradiční pastva jako nástroj regulace invazivních druhů
- Obnova zaniklých turistických cílů v krajině
- Ochrana a obnova drobné architektury
- Podpora historických urbanistických a krajinných struktur
- Fragmentace rozlehlých pastvin remízky a cestami a využití principů agrolesnictví

3. PROSTUPNOST

- Zvýšení prostupnosti územím pro lidi i zvířata
- Větší fragmentace pastvin pro zvýšení prostupnosti
- Pěší propojení podél Pramenského potoka
- Dlouhá Stoka jako osa prostupnosti územím
- Vytvoření turistických okruhů pro místní i turisty

4. PODPORA MÍSTNÍ KOMUNITY

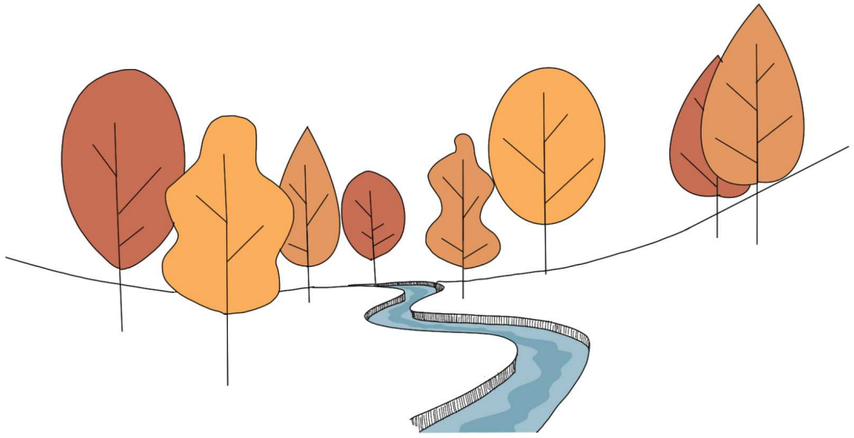
- Prameny pro místní obyvatele, nově příchozí i dočasné návštěvníky
- Propojení ohnisek podél potoků
- Nové centrum obce a místo setkávání
- Pěší a cyklistické propojení s okolními obcemi
- Stavební rozvoj cílen na rozsah původní předválečné zástavby

5. OBNOVA LÁZEŇSTVÍ

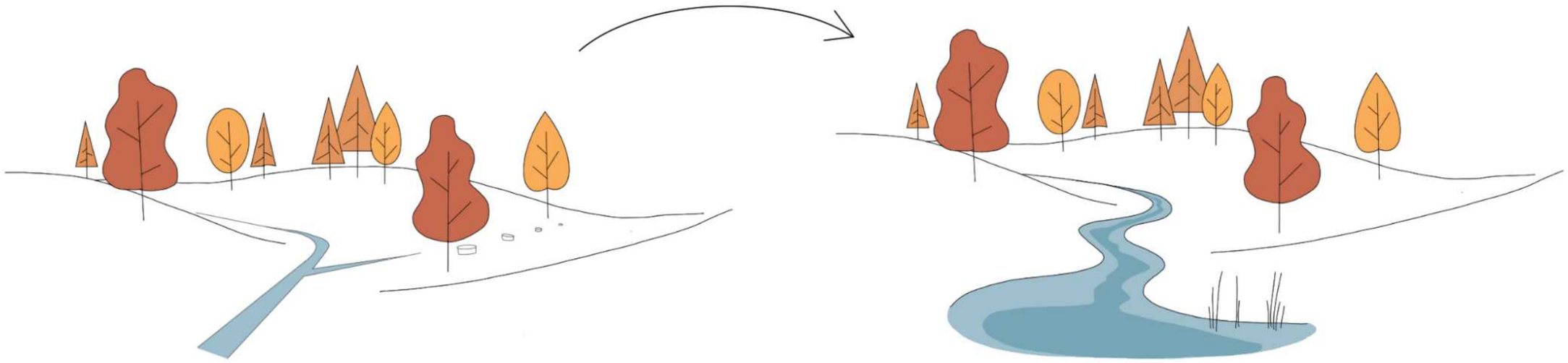
- Využití potenciálu minerálních vod
- Nová pracoviště, kapacity ubytování a stravování
- Propojení lázeňské tradice napříč regionem
- Vycházkové lázeňské okruhy jako propojení krajinou
- Procedury vycházející z přírodního prostředí – sluneční, vzduš-né lázně

1. VODA V KRAJINĚ

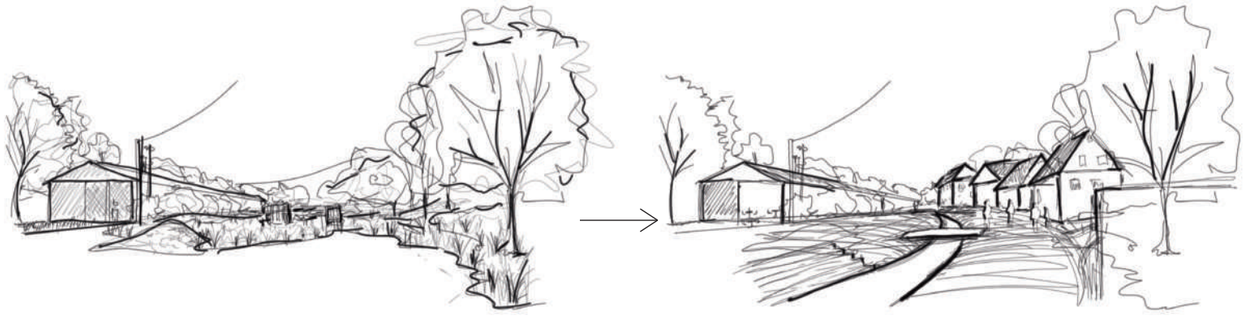
- Ochrana říční nivy
- Revitalizace meliorovaných vodních toků
- Zpřístupnění a ochrana mokřadů
- Podpora retenční schopnosti krajiny
- Čištění odpadních vod přírodními procesy
- Říční krajina jako prostor k rekreaci
- Obnova pramenišť a mokřadů v říční nivě
- Zpřístupnění říčního koryta v obci, vytvoření kvalitního veřejného prostoru

Ochrana říční nivy

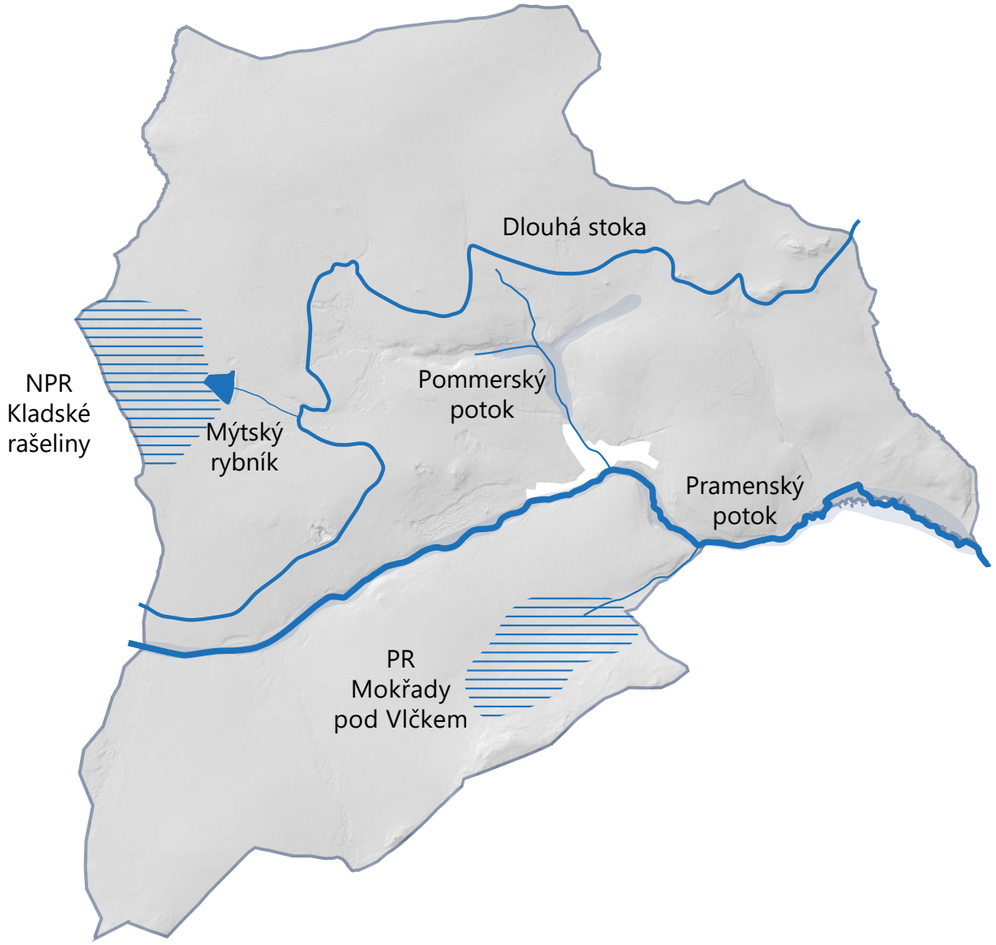
Revitalizace říčního koryta

Zpřístupnění říčního koryta v obci, vytvoření kvalitního veřejného prostoru

Možný způsob revitalizace říčního koryta, podpora přirozeného toku

Vrstva vize:
VODA V KRAJINĚ

2. OCHRANA PŘÍRODNÍCH A KULTURNÍCH HODNOT

- Zvýšení prostupnosti územím pro lidi i zvířata
- Větší fragmentace pastvin pro zvýšení prostupnosti
- Pěší propojení podél Pramenského potoka
- Dlouhá Stoka jako osa prostupnosti územím
- Vytvoření turistických okruhů pro místní i turisty

REFERENČNÍ REALIZACE:

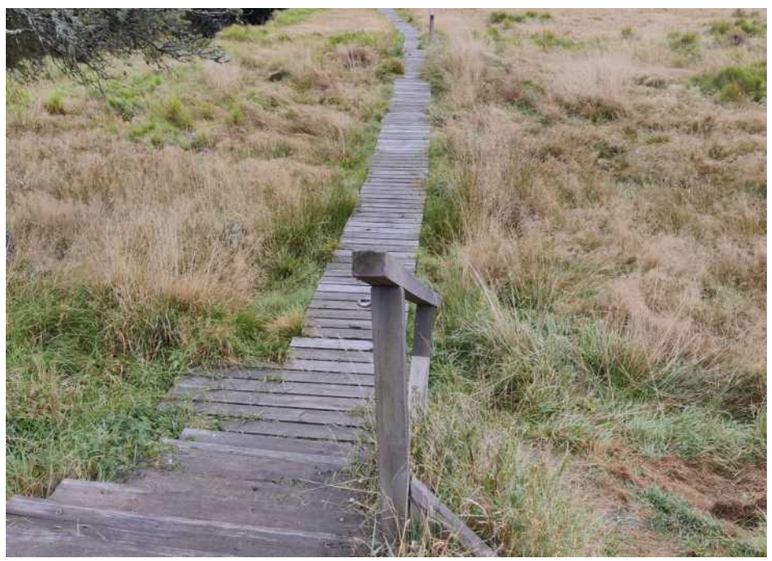

Olšina

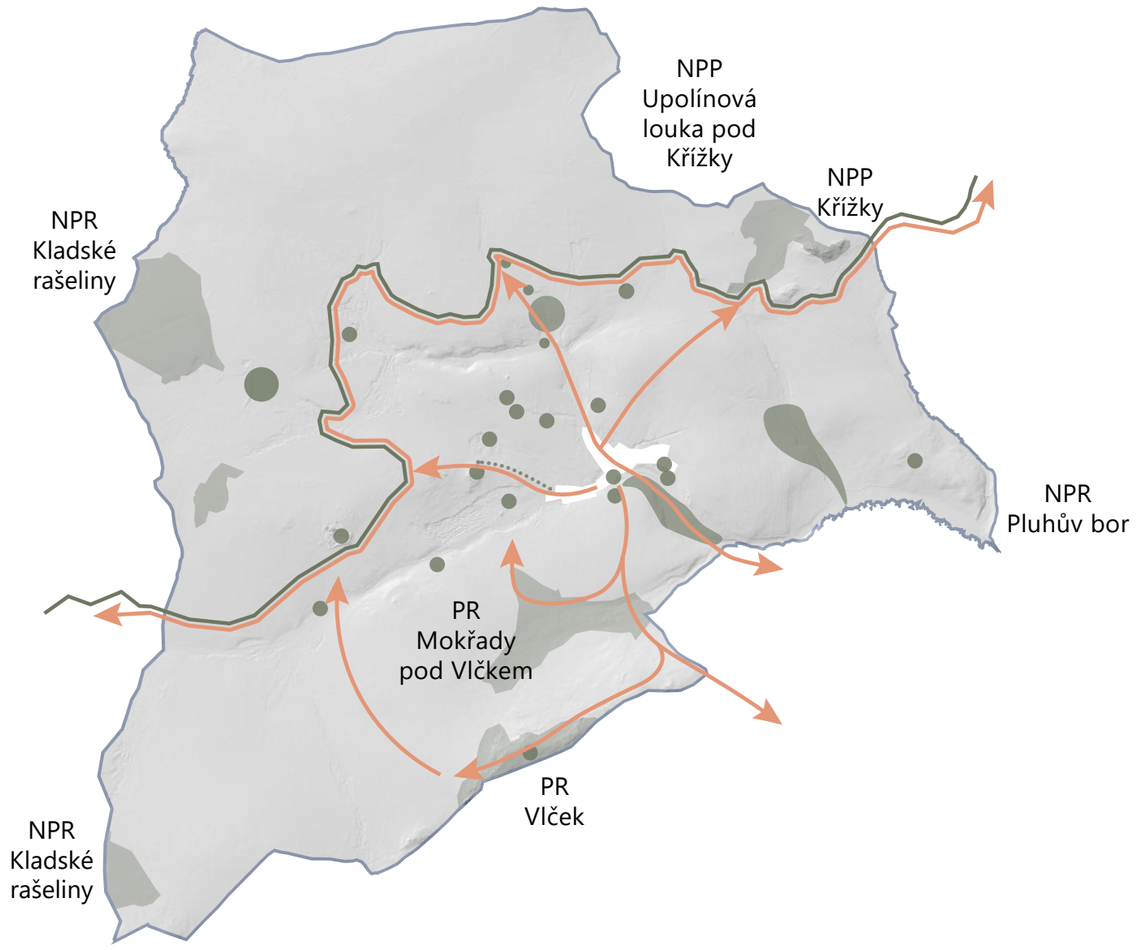

Kladská

3. PROSTUPNOST

- Zpřístupnění krajiny s respektem k přírodním hodnotám
- Zvýšení biodiverzity
- Tradiční pastva jako nástroj regulace invazivních druhů
- Obnova zaniklých turistických cílů v krajině
- Ochrana a obnova drobné architektury
- Podpora historických urbanistických a krajinných struktur
- Fragmentace rozlehlých pastvin remízky a cestami a využití principů agrolesnictví

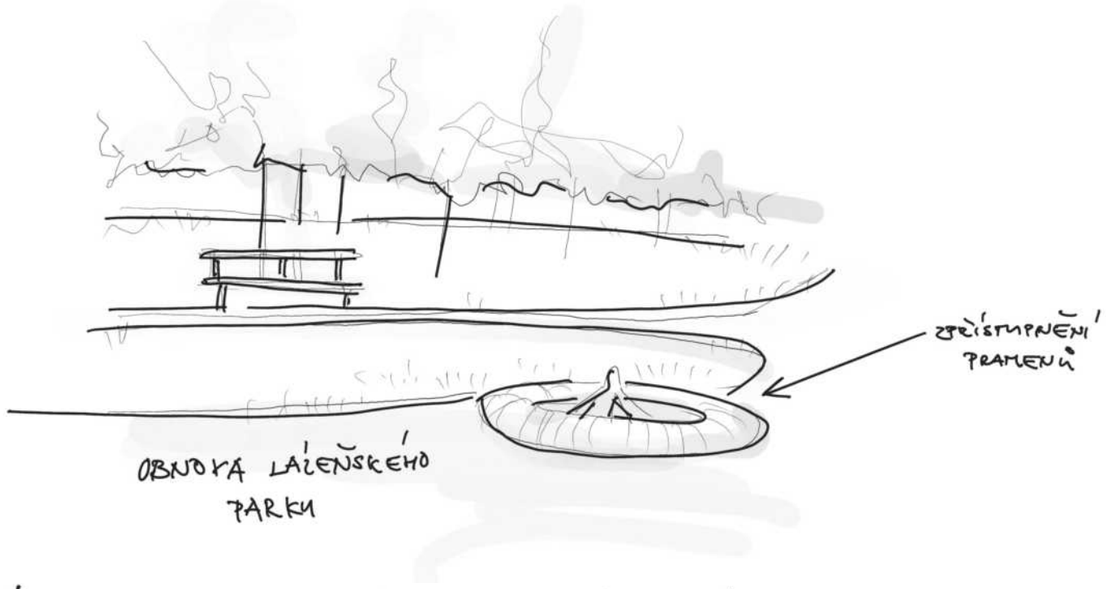

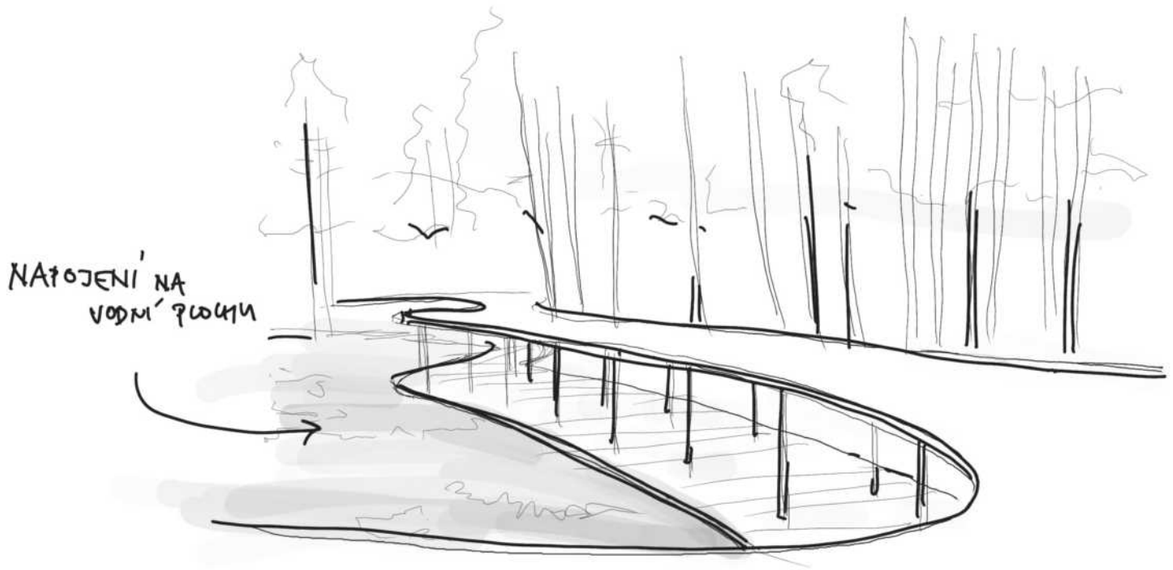

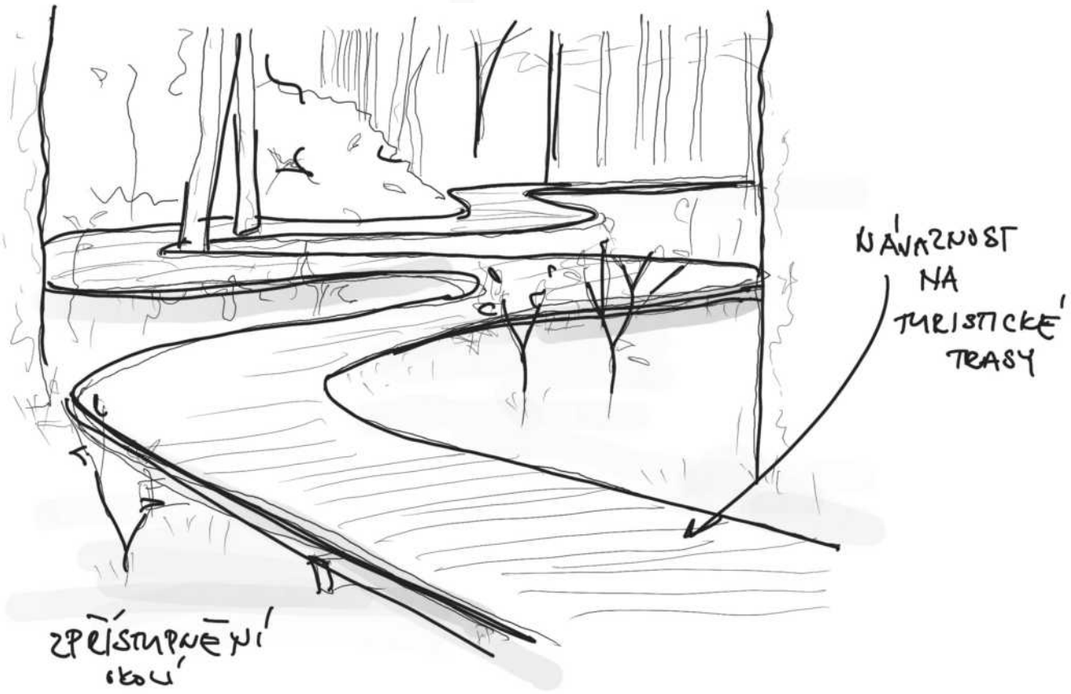
Vrstvy vize:
OCHRANA PŘÍRODNÍCH A KULTURNÍCH HODNOT
PROSTUPNOST K KRAJINĚ

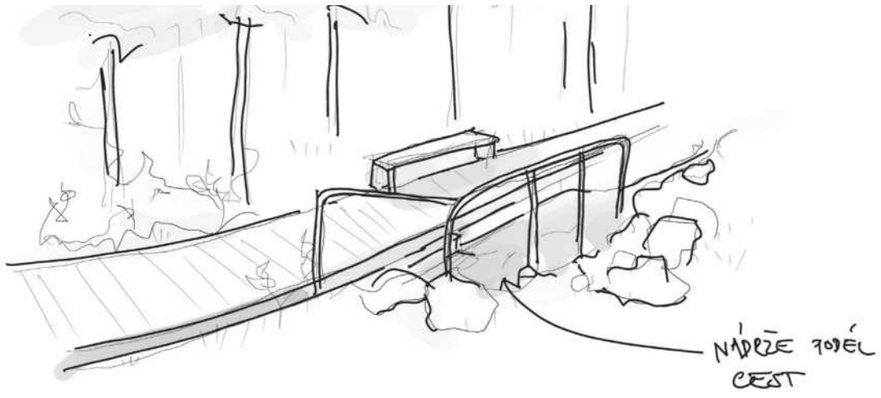
4. PODPORA MÍSTNÍ KOMUNITY

- Prameny pro místní obyvatele, nově příchozí i dočasné návštěvníky
- Propojení ohnisek podél potoků
- Nové centrum obce a místo setkávání
- Pěší a cyklistické propojení s okolními obcemi
- Stavební rozvoj cílen na rozsah původní předválečné zástavby

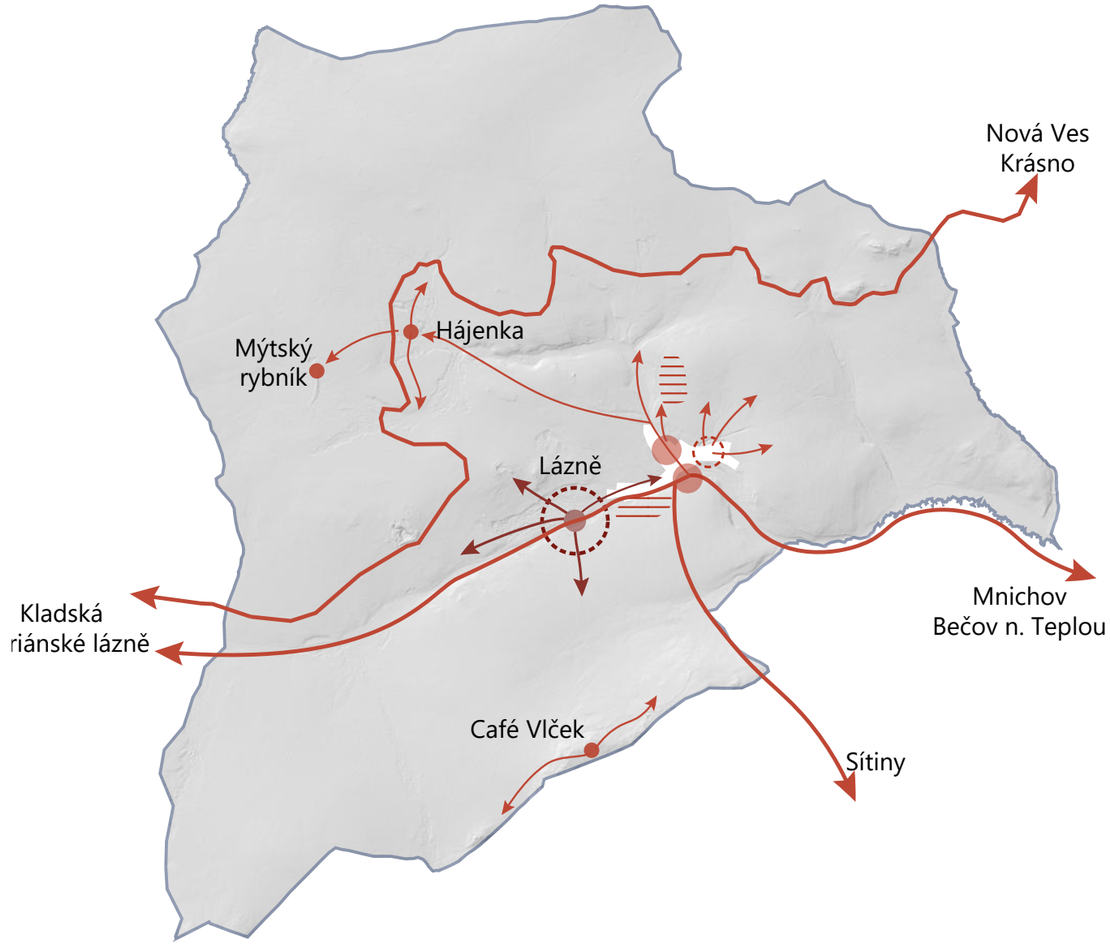

5. OBNOVA LÁZEŇSTVÍ

- Využití potenciálu minerálních vod
- Nová pracoviště, kapacity ubytování a stravování
- Propojení lázeňské tradice napříč regionem
- Vycházkové lázeňské okruhy jako propojení krajinou
- Procedury vycházející z přírodního prostředí – sluneční, vzduš-
  né lázně

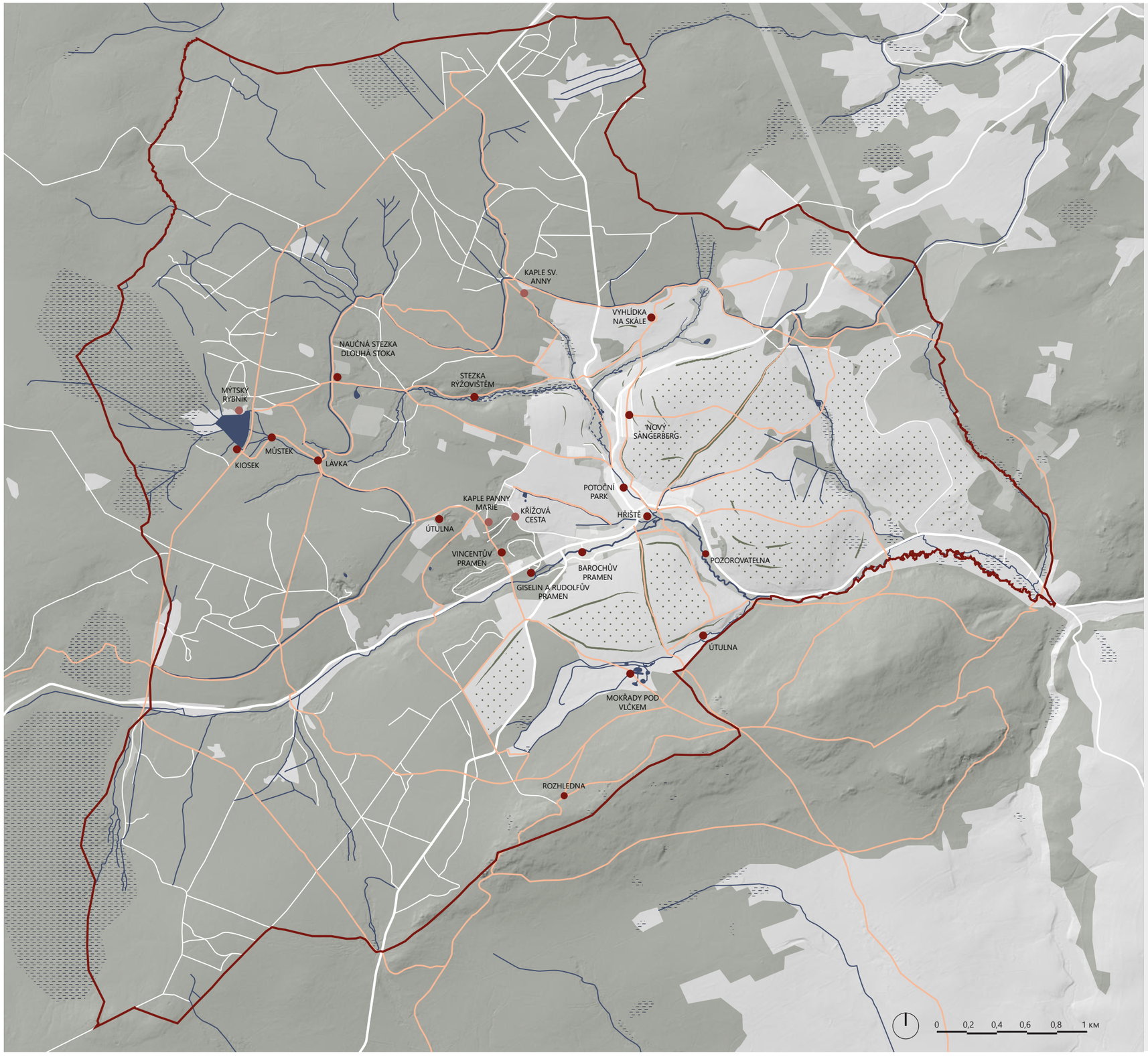

Vrstvy vize:
PODPORA MÍSTNÍ KOMUNITY
OBNOVA LÁZEŇSTVÍ

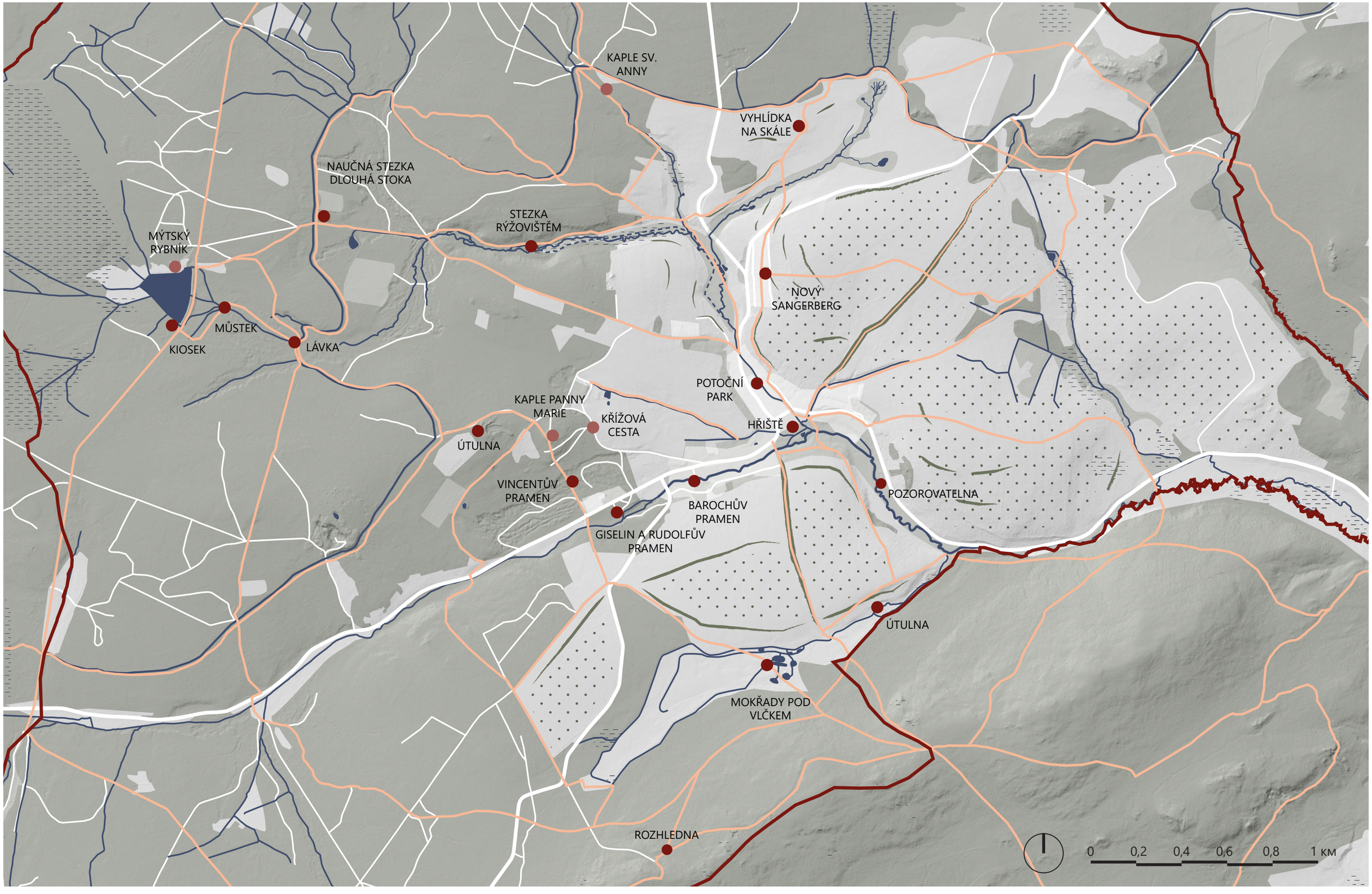
SCHÉMA KRAJINNÉHO PLÁNU

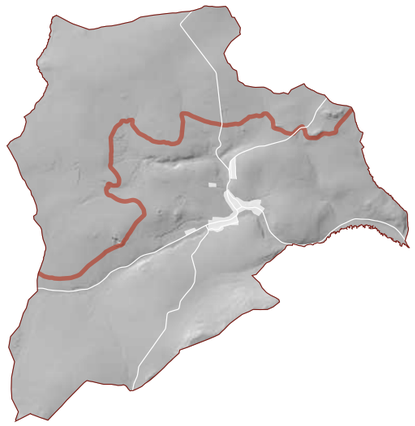
LEGENDA

- HRANICE KATASTRU
- LESY
- KŘOVINY, DOPROVODNÁ VEGETACE TOKŮ
- TRVALÝ TRAVNÍ POROST
- ZÁSTAVBA
- VODNÍ TOKY A PLOCHY
- MOKOŘADY
- NAVRŽENÁ LINIOVÁ VEGETACE
- AGROLESNICTVÍ
- NAVRŽENÁ PROSTUPNOST
- STÁVAJÍCÍ PĚŠÍ CESTY
- SILINICE
- STÁVAJÍCÍ/NAVRŽENÉ BODY ZÁJMU

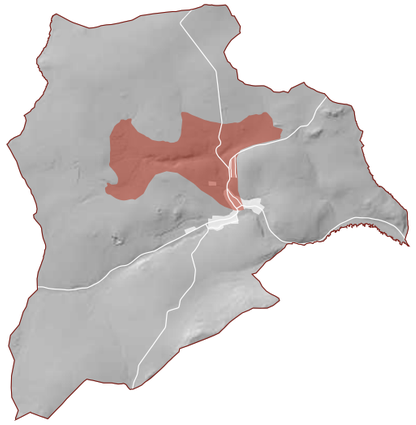
SCHÉMA KRAJINNÉHO PLÁNU - VÝŘEZ DETAILU

DETAILNĚ ŘEŠENÁ ÚZEMÍ

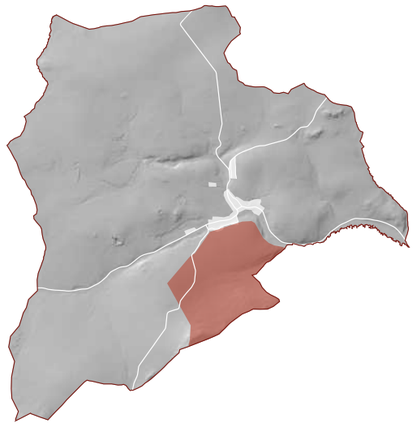
DLOUHÁ STOKA
ELEONORA HAISELOVÁ
„Příběh dlouhé stoky“

POMMERSKÝ POTOK
PAVLÍNA HUDCOVÁ
„Nech se vodou vést“

PRAMENSKÝ POTOK
BARBORA FILIPOVÁ
„Krajinou Pramenského potoka“

MOKŘADY POD VLČKEM
EVA IMRICHOVÁ
„Suchou nohou kolem Vlčku“

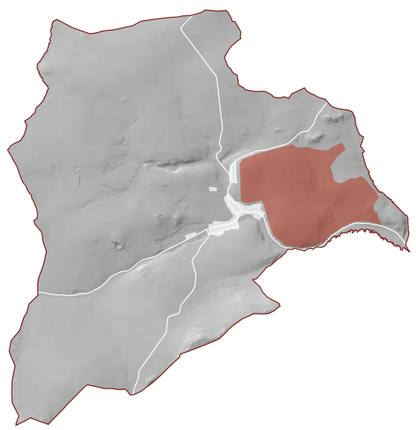
LÁZEŇSKÝ PARK
NATÁLIE MAZALOVÁ
„Prameniště těla a ducha“

PROPOJENÍ RYBNÍK-LÁZNĚ
MARKÉTA ŠERMETOVÁ, KRISTÝNA KUBŮ
„Nová osa“

PROSTUPNOST
MÁRIA KAČALOVÁ, JAN KŘÍŽ
„Pramenskými cestičkami“

PASTVINY
DEBORA RUTH JELÍNKOVÁ
„Pastvinami“

INTRAVILÁN A LÁZEŇSKÝ PARK
ATELIÉR REDČENKOV–DANDA
ZAN AMBLEROVÁ

Quo vadis Prameny?

Analytická část | Vize území

Autorstvo:
ELEONORA HAISELOVÁ, PAVLÍNA HUDCOVÁ, BARBORA FILIPOVÁ, MÁRIA KAČALOVÁ, JAN KŘÍŽ, DEBORA RUTH JELÍNKOVÁ, MARKÉTA ŠEREMETOVÁ, KRISTÝNA KUBŮ, EVA IMRICHOVÁ, NATÁLIE MAZALOVÁ

Ateliér SALZMANN/BEČVÁŘOVÁ/POZDECH

ZS 2023/2024